VĮ VALSTYBINIŲ MIŠKŲ URĖDIJOS PATIKĖJIMO TEISE VALDOMŲ ŠALČININKŲ REGIONINIO PADALINIO ADMINISTRUOJAMŲ MIŠKŲ

VIDINĖS MIŠKOTVARKOS PROJEKTO

REKREACINĖ DALIS

KAUNAS, 2021

T U R I N Y S

ĮVADAS	3
1. REKREACINIŲ IŠTEKLIŲ ANALIZĖ	5
1.1. Rekreacijos ir turizmo teritorinės erdvinės struktūros karkasas	5
1.2. Teritorinių rekreacinių kompleksų charakteristika	8
1.3. Miškų rekreacinio potencialo analizė	12
1.4. Esami rekreacijos objektai girininkijų miškuose	15
2. GAMTOS IR KULTŪROS PAVELDO OBJEKTŲ APŽVALGA	21
3. PROJEKTINIAI SPRENDINIAI	53
3.1. Projektuojama rekreacinė infrastruktūra	53
3.2. Kraštovaizdžio formavimas	56
GRAFINĖ DALIS	63
1. KRAŠTOVAIZDŽIO FORMAVIMO KIRTIMAI	64
2. KULTŪROS PAVELDO OBJEKTŲ TERITORIJOS	

ĮVADAS

Visuose miškuose, net ir tuose, kur numatoma intensyvinti miškų ūkį ir didinti medienos naudojimą, būtina, kaip nurodyta Lietuvos bendrajame plane, užtikrinti ir kitų – socialinių bei ekologinių – funkcijų vykdymą.

Regione, į kurį patenka Šalčininkų padalinys, dėmesys skirtinas pažintinio turizmo, apimančio tiek gamtinį, tiek kultūrinį krašto pažinimo aspektus, plėtrai ir vystymui, nes būtent ši rekreacijos forma vaidina svarbiausią vaidmenį stiprinant vietos žmogaus tautinį identitetą ir reprezentuoja teritoriją respublikiniu ir tarptautiniu mastu. Tam būtinas racionalus esamų gamtinių ir kultūrinių išteklių panaudojimas.

Bendrasis prioritetas rekreacinės sistemos raidoje teikiamas pažintinio turizmo ir bendrojo poilsio gamtoje, tarp jų kaimiškoje, plėtrai. Pažintinio turizmo sistema Šalčininkų krašte plėtotina, pirmiausiai siekiant atskleisti šio Dzūkijos etnografinio regiono dalies gamtinius bei kultūrinius savitumus. Šioje miškotvarkos projekto dalyje aptarti rajono teritorijos gamtinės ir kultūrinės aplinkos tipiški ar unikalūs, pasižymintys savitais bruožais, objektai, esantys padalinio administruojamų miškų teritorijoje

Rekreacinės infrastruktūros plėtros ir tvarkymo valstybiniuose miškuose programoje VMU patikėjimo teise valdomi miškai suskirstyti į 4 rekreacijos intensyvumo lygmenis. Šalčininkų regioninio padalinio miškai priskirti žemiausiam (IV) rekreacijos intensyvumo lygmeniui.

Nacionalinės turizmo plėtros programoje akcentuojamas būtinumas įgyvendinti konkrečias rekreacinės infrastruktūros formavimo priemones. Numatyta, kad sėkmingai plėtrai užtikrinti rekreacijos poreikiai turi būti integruoti ne tik į visus teritorinio planavimo dokumentus, bet ir į kitų ūkio šakų, tame tarpe, miškų, programas bei projektus. Atsižvelgiant į minėtas nuostatas, planinės miškotvarkos metu planuojami miškų pritaikymo žmonių poilsiui darbai visiems Valstybinių miškų urėdijos patikėjimo teise valdomiems miškams. Vidinės miškotvarkos projekto rekreacinė dalis parengta ir Šalčininkų regioninio padalinio administruojamiems miškams.

Rekreacijos vystymą Šalčininkų regioninio padalinio administruojamų miškų teritorijoje įtakoja įvairūs teisės aktai bei teritorijos planavimo dokumentai:

1. LR Miškų įstatymas (1994 m. lapkričio 22 d. Nr. I-671).
2. LR Saugomų teritorijų įstatymas (1993 m. lapkričio 9 d. Nr. I-301).
3. LR Turizmo įstatymas (1998 m. kovo 19 d. Nr. VIII-667).
4. LR Teritorijų planavimo įstatymas (1995 m. gruodžio 12 d. Nr. I-1120).
5. LR Žemės įstatymas (1994 m. balandžio 26 d. Nr. I-446).
6. LR Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas (2004 m. rugsėjo 28 d. Nr. IX-2452).
7. LR specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas (2019 m. birželio 6 d. Nr. XIII-2166).
8. Vilniaus apskrities bendrasis (generalinis) planas, 2008.
9. Šalčininkų rajono teritorijos bendrasis planas (patvirtintas Šalčininkų rajono savivaldybės tarybos 2010 m. balandžio 29 d. sprendimu Nr. T- 1184).
10. Vilniaus rajono teritorijos bendrasis planas (patvirtintas Vilniaus rajono savivaldybės tarybos 2014 m. gruodžio mėn. 17 d. sprendimu Nr. T- 3-353).
11. Neries regioninio parko ir jo zonų bei buferinės apsaugos zonos ribų planas(patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. liepos 11 d. nutarimu Nr. 731).
12. Neries regioninio parko tvarkymo planas (patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. rugpjūčio 5 d. įsakymu Nr. D1-545).

13. Dieveniškių istorinio regioninio parko ribų planas (patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. balandžio 16 d. nutarimu Nr.350).
14. Dieveniškių istorinio regioninio parko tvarkymo planas (patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. rugpjūčio 5 d. įsakymu Nr. D1-545).

Šie dokumentai sprendžia daugumą rekreacijos planavimo, projektavimo ir jos įgyvendinimo valstybiniuose miškuose klausimų. Taigi, Šalčininkų regioninio padalinio administruojamų miškų teritorijoje iš esmės sudarytos būtiniausios teisinės prielaidos miškų panaudojimui rekreacinėms reikmėms.

Siekiant miškus kuo geriau pritaikyti poilsiautojų lankymui bei kontroliuoti lankytojų srautus, VMU Šalčininkų regioninio padalinio vidinės miškotvarkos projekto rekreacinė dalis parengta atsižvelgiant į bendruosius normatyvinius dokumentus.

Esami rekreaciniai objektai bei projektuojamų objektų vietos padalinio administruojamuose miškuose buvo apžiūrėtos natūroje. Visos projektuojamų objektų vietos parinktos jas aptarus su girininkais ir su regioninio padalinio specialistais. Suvestiniai duomenys apie esamus bei suprojektuotus rekreacinius objektus ir kraštovaizdžio formavimo kirtimus administruojamuose miškuose pateikti lentelėse bei pažymėti planinėje medžiagoje. Visi duomenys sugrupuoti pagal girininkijas. Visi lankytini kraštovaizdžio objektai yra pažymėti kartografinėje medžiagoje.

Rekreacinėje dalyje pateikiama rekreacijos vystymo padalinio administruojamuose miškuose strategija, sprendžiami miško rekreacinės infrastruktūros objektų išdėstymo klausimai, tuo tarpu rekreacijos objektų – takų, mažosios architektūros elementų ir kt. įrengimo konkretūs sprendimai bei įrangos brėžiniai su detaliais ekonominiais skaičiavimais numatomi tik techniniuose projektuose.

Šiuo darbu siekiame realiai įvertinti esamą padėtį ir pateikti pasiūlymus dėl tolesnės rekreacijos vystymo Šalčininkų regioninio padalinio administruojamuose miškuose.

<u>Pagaminta projektinė dokumentacija</u>:
1. „VĮ VMU Šalčininkų regioninio padalinio administruojamų miškų vidinės miškotvarkos projekto rekreacinė dalis”. Aiškinamasis raštas.
2. VĮ VMU Šalčininkų regioninio padalinio rekreacinės infrastruktūros schema M 1:50 000.
3. Kultūros paveldo teritorijų objektų planai M 1:10 000.
4. Kraštovaizdžio formavimo kirtimų brėžiniai M 1:10 000.

<u>Projekto rengėjai</u>:
tekstinę dalį parengė: kraštotvarkos skyriaus vadovė Viliūnė Naureckaitė
grafinę dalį parengė: kraštotvarkos skyriaus vyr.specialistas Linas Juozaitis
lauko vertinamuosius darbus atliko: Viliūnė Naureckaitė, Linas Juozaitis

1. REKREACINIŲ IŠTEKLIŲ ANALIZĖ

1.1. Rekreacijos ir turizmo teritorinės erdvinės struktūros karkasas

Regiono, kuriame išsidėsčiusi Šalčininkų regioninio padalinio teritorija, rekreacijos ir turizmo teritorinės erdvinės struktūros karkasą sudaro:

Rekreaciniai arealai:

- Varėnos-Rūdiškių,
- Lavoriškių - Medininkų,
- Eišiškių-Šalčininkų,
- Dieveniškių
- Vilniaus – Trakų

Svarbiausios rekreacinės vietovės:

- Dieveniškių regioninio parko rekreacinės zonos,

Pagrindinės vandens rekreacijos vietovės:

- Merkio upė;
- Visinčios upė;
- Šalčios upė;
- Poškonių tvenkinys;
- Šalčininkėlių tvenkinys.

Kultūros objektų sankaupos zonos:

- Medininkų – Šumsko – Rukainių archeologinė sritis;
- Dieveniškių – Poškonių;
- Tabariškių – Jašiūnų;
- Šalčininkų – Gerviškės.

Svarbiausi turistiniai traktai ir koridoriai:

- „Dzūkijos parkų žiedas“,
- „Lietuvos istorijos ir kultūros vėrinys“,

Regioninio padalinio teritorija driekiasi valstybinių parkų, regioninės bei vietinės reikšmės automobilių, dviračių, pėsčiųjų bei vandens turizmo keliai.

Čia koncentruojasi žymi dalis regiono ir gretimų ir didesnių gyvenviečių gyventojų rekreacinių interesų:

- Vilniaus;
- Šalčininkų;
- Eišiškių;

Svarbiausių regiono turizmo ir rekreacijos vietovių veiklos kryptys:

- bendrasis turizmas,
- kultūrinis (pažintinis) turizmas,
- poilsis gamtoje/kaime,
- pažintinė rekreacija.

Regione yra arba bus įrengiami nauji:

- pėsčiųjų turizmo takai,
- dviračių turizmo tematiniai takai panaudojant esamus vietinius ir rajoninius kelius,
- autoturizmo keliai,
- vandens turizmo trasos.

Rekreacinių teritorijų diferencijavimas, naudojimas ir kryptys bei tvarkymas Respublikos bendrajame plane priklausė nuo šių pagrindinių veiksnių: gamtinės aplinkos išteklių turtingumo, kultūros paveldo turtingumo, esamo rekreacinės infrastruktūros išvystymo lygio, vietos gyventojų ekonominių galimybių, aplinkos sveikumo, aplinkos ekologinio atsparumo, rekreacinio aptarnavimo tradicijų. Pagal šiuos veiksnius Bendrajame plane išskirta 40 rekreacinių išteklių arealų, kurių ribas daugiausiai lemia rekreacinis gamtinės ir kultūrinės aplinkos turtingumas.

Rekreacijos bei turizmo plėtros galimybės numatytos pagal arealų patrauklumo kategorijas ir rekreacinės plėtros potencialą. Taip pat numatyti 3 rekreacijos perspektyvinės plėtros lygmenys: aukščiausias, vidutinis ir žemiausias. Visa Šalčininkų padalinio teritorija atitinka šiuos 3 minėtus lygmenis.

Didžioji Šalčininkų regioninio padalinio dalis patenka į gana mažo ir mažo potencialo rekreacinio potencialo arealus (Varėnos-Rūdiškių, Eišiškių-Šalčininkų, Lavoriškių – Medininkų,) – jie priklauso žemiausiam rekreacijos perspektyvinės plėtros lygmeniui (kuriamos lokalinės reikšmės rekreacinės sistemos bei pavieniai rekreaciniai objektai). Mažesnė dalis patenka į didelio potencialo Dieveniškių arealą. Šiam arealui nustatytas vidutinis rekreacijos perspektyvinės plėtros lygmuo, kuriame plėtojamos regioninės rekreacinės sistemos. Likusi teritorijos dalis – labai dideliam Vilniaus – Trakų rekreaciniam potencialui. Šis arealas priklauso aukščiausiam rekreacijos perspektyvinės plėtros lygmeniui (plėtojamos nacionalinės rekreacinės sistemos).

Vilniaus rajono savivaldybės teritorijoje, kaip artimiausioje Vilniaus miesto priemiestinės zonos teritorijoje vyrauja ir bus perspektyvios ateityje labai įvairios rekreacinės formos, tokios kaip: pasivaikščiojimas ir poilsis miške (miško parkuose), maudymasis, uogų ir grybų rinkimas, mėgėjiška žūklė, medžioklė, turizmas, (vasaros ir žiemos, t.t. slidžių) įvairios sporto rūšys ir laisvalaikio praleidimo būdai, stovyklavimas ir iškylavimas. Tam bus naudojamos čia esančios miškingos, tinkamos poilsiui miško teritorijos, vandens telkiniai.

Šalčininkų padalinio teritorija kaip artima Vilniaus miesto priemiestinės zonos dalis, sudaranti dalį sostinės priemiestinės zonos rekreacinės sistemos, neišvengiamai sulauks dalies jos poilsiautojų, ieškančių poilsio gamtoje, visų pirma trumpalaikio poilsio.

Atsižvelgiant į tai, galime teigti, kad į regiono rekreacijos ir turizmo struktūros karkasą neabejotinai įsijungia ir Šalčininkų regioninio padalinio miškai su savo teritorine rekreacine sistema, kurią sudaro stovyklaviečių, poilsiaviečių, atokvėpio vietų, pažintinių takų bei trasų visuma.

1 pav**. Informacinis stendas Miško turtų pažintiniame take Parudaminos girininkijoje**

2 pav. **Poškonių seniūnijos įrengta poilsiavietė Poškonių girininkijos 572 kvartale**

1.2. Teritorinių rekreacinių kompleksų charakteristika

Rekreacinių teritorijų sistemą sudaro planavimo dokumentuose nustatomi ar moksliniais tyrimais išaiškinami rekreaciniu geografiniu (resursiniu ir funkciniu) vientisumu bei rekreacinio naudojimo prioritetu pasižymintys skirtingų erdvinių lygmenų (taksonominių pakopų) arealai bei vietovės. Lietuvos sąlygomis šią sistemą sudaro: 1) rekreacinės vietovės (rekreacijos aptarnavimo centrai), 2) rekreaciniai rajonai ir 3) rekreacinės sritys (regionai). Rekreacinio naudojimo prioriteto raiška stiprėja einant link smulkesnių pakopų teritorinių vienetų.

Rekreacinę vietovę sudaro poilsiui, turizmui ar gydymui naudojamas arba numatomas naudoti atitinkamų gamtinės, kultūrinės bei socialinės aplinkos išteklių ir rekreacinės infrastruktūros lokalinis teritorinis kompleksas (žemės sklypų grupė), kuriam planavimo dokumentuose yra nustatomas rekreacinio naudojimo prioritetas. Rekreacinėje vietovėje, atsižvelgiant į planavimo lygmenį, žemės sklypų pagrindinę tikslinę paskirtį, teritorijų tvarkymo reglamento ar naudojimo ir tvarkymo režimo ypatumus, skiriamos viena ar keletas atskirų tvarkymo zonų.

Rekreacinį rajoną sudaro gamtinės aplinkos ir kultūros paveldo ištekliais pasižymintis ir funkciniu rekreacinio naudojimo bei rekreacinės infrastruktūros vientisumu išsiskiriantis vidutinio dydžio arealas, apjungiantis grupę gretimų rekreacinių vietovių.

Rekreacinę sritį (regioną) sudaro dislokacinį ir organizacinį bendrumą bei išreikštą rekreacinį vystymo profilį turintis stambus koncentruotų rekreacinių išteklių arealas, apjungiantis keletą išaiškintų ar nustatytų rekreacinių rajonų.

Rekreacijos arealai (rekreacinių resursų potencialas ir rekreacijos plėtros prioritetai) pažymėti Vilniaus apskrities bendrajame plane.

Be to, apskrities bendrajame plane Lietuvos Bendrojo plano sprendiniai detalizuojami: rekreacijos arealuose išryškinamos teritorijos, kuriose rekreacija yra (arba turi galimybių tapti) dominuojančia teritorijos naudojimo rūšimi. Šios teritorijos vadinamos rekreacijos rajonais.

Rekreacijos rajonams priskirtos teritorijos, kuriose rekreacija yra (arba turi galimybių tapti) dominuojančia teritorijos naudojimo rūšimi. Tai vietovės, turinčios daugiausia poilsiautojus traukiančių bruožų. t. y., natūralią vaizdingą gamtą (ypač vandenis ir miškus) ir kultūros paveldo objektų gausą. Rekreacijos rajonams priskiriamos vietovės, kurių rekreacinis patrauklumas peržengia vietinį mastą. Tai tarptautiniu, šalies ar bent apskrities mastu patraukliausios poilsiui teritorijos.

Prioritetinė rekreacijos rajonų paskirtis – būti vietomis, kur galėtų ilsėtis ne tiktai Vilniaus apskrities, bet ir visos Lietuvos gyventojai, taip pat poilsiautojai iš užsienio.

Kaip prioritetinės išskiriamos šios turizmo plėtros kryptys:

- gamtinių išteklių pritaikymas kuriant viešojo turizmo infrastruktūrą aktyviam poilsiui,
- kultūrinio ir pažintinio turizmo infrastruktūros plėtra,
- aktyvaus turizmo ir poilsio infrastruktūros plėtra: dviračių ir pėsčiųjų takų bei turizmo maršrutų kūrimas, pramogų centrų projektų plėtojimas,
- turizmo informacijos infrastruktūros bei aktyvios turizmo informacijos sklaidos, rinkodaros priemonių gerinimas.

Pagal Vilniaus apskrities teritorijos generalinį planą teritorijos, kurią užima Šalčininkų regioninis padalinys, rekreacijos perspektyvinės plėtros lygmuo yra nuo aukščiausio (kai plėtojamos nacionalinės rekreacinės sistemos.) iki žemiausio, (kai kuriamos lokalinės reikšmės

rekreacinės sistemos bei pavieniai rekreacijos objektai). Pagrindinės prioritetinės rekreacijos vystymo kryptys: pažintinė ir pramoginė rekreacija bei poilsis gamtoje. Vilniaus apskrities teritorija, į kurią patenka Šalčininkų regioninio padalinio miškai, būdama gamtiniu – kultūriniu požiūriu itin heterogeniška, sudaro sąlygas formuotis skirtingo potencialo rekreacinėms teritorijoms (rekreaciniams arealams). Rekreacinių teritorijų naudojimo pobūdis, kryptys ir tvarkymas bei diferencijavimas priklauso nuo įvairių pagrindinių veiksnių: gamtinės aplinkos ištekliu turtingumo; kultūros paveldo turtingumo; esamo rekreacinės infrastruktūros išvystymo lygio; vietos gyventoju ekonominių galimybių; aplinkos sveikumo; aplinkos ekologinio atsparumo; socialinės aplinkos saugumo; rekreacinio aptarnavimo tradicijų.

Atsižvelgiant į šiuos veiksnius, teritorijoje išskiriami rekreacinių išteklių arealai. Jų ribas didžiausia dalimi koreguoja gamtinės aplinkos įvairovė ir raiškumas, bei kultūrinės aplinkos turtingumas. Skirtingas įvairių veiksnių raiškos pobūdis ir stiprumas teritorijoje, sąlygoja nevienodą rekreacinių arealų patrauklumą (potencialą).

Šalčininkų regioninio padalinio teritorija pagal Šalčininkų ir Vilniaus savivaldybių bendruosius planus patenka į skirtingus rekreacinius resursinius arealus. Išskirti rekreaciniai arealai atitinka 4 plėtros potencialo kategorijas: labai didelio, didelio, gana mažo ir mažo potencialo. Rekreaciniai arealai atitinkamai sudaro respublikinės, regioninės ir lokalios svarbos rekreacinių sistemų dalis.

Regioninio padalinio teritorija patenka į *labai didelio* rekreacinio potencialo Vilniaus – Trakų rekreacinį arealą, didelį – Dieveniškių arealą bei *gana mažo ir mažo* – Lavoriškių – Medininkų, Varėnos – Rūdiškių, Eišiškių-Šalčininkų rekreacinius arealus.
Kiekvienas iš išvardintų lokalizuotų rekreacinių arealų yra Lietuvos Respublikos teritorijos rekreacinių arealų sistemos dalis.

Didesnį dėmesį reikėtų skirti pažintinio turizmo, kuris apima tiek gamtinį, tiek kultūrinį Šalčininkų ir Vilniaus rajonų teritorijos pažinimo aspektus, plėtrai ir vystymui , nes ši rekreacijos forma vaidina svarbiausią vaidmenį stiprinant vietos žmogaus tautinį identitetą.

Gamtinių rekreacinių išteklių gausa šiame regione kuria ypač palankias sąlygas poilsinio turizmo (poilsio gamtoje) vystymuisi, todėl didelį dėmesį reikia skirti esamos poilsinės rekreacijos infrastruktūros atnaujinimui, gerinimui, bei jų plėtrai tam perspektyviose teritorijos dalyse.

Rekreacinės teritorijos – tai specialiai išskirtos ir sutvarkytos (arba numatytos sutvarkyti) natūralios arba dirbtinės gamtinės teritorijos poilsiui ir turizmui, atitinkančios socialinius, psichologinius ir biologinius poilsiautojų poreikius.

Tokioms rekreacinėms teritorijoms priklauso rekreaciniai miškai, kurių Šalčininkų regioninio padalinio teritorijoje yra 2861,1 ha, tai sudaro 6,7 proc. padalinio miško žemės ploto. Daugiausiai (62,8 proc.) rekreacinių miškų tarpe užima miško parkai ir miestų miškai (35,4 proc.), tuo tarpu valstybinių parkų rekreacinių zonų miškai sudaro tik 0,8 proc., rekreaciniai miško sklypai – 1,0 proc. rekreacinių padalinio miškų.

Daugiausiai rekreacinių miškų yra Panerių (62 proc.) ir Parudaminos (21,7 proc.) girininkijose, mažiausiai - Dieveniškių (0,4 proc.) ir Poškonių (0,3 proc.), Jašiūnų (0,1 proc.) girininkijose.

Saugomos teritorijos. Saugomos teritorijos – tai sausumos ir vandens plotai bei kraštovaizdžio objektai, dėl savo vertės turintys specialų valstybės nustatytą aplinkos apsaugos ir naudojimo režimą**.** Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų tikslas – išsaugoti ne tik gamtinius, bet ir kultūros paveldo kompleksus bei objektus, kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą, biologinę įvairovę ir genetinį fondą, garantuoti gamtos išteklių atkūrimą, sudaryti sąlygas pažintinei

rekreacijai, moksliniams tyrimams ir aplinkos būklės stebėjimams, propaguoti gamtos ir kultūros paveldo apsaugą.

Saugomos teritorijos statusas ne tik riboja ūkinę veiklą, bet ir padeda išsaugoti vertingus gamtinius (ar kultūrinius) išteklius, kurie yra svarbūs *kaip teritorijos rekreaciniai ištekliai*. Įgyvendinant subalansuotos plėtros principus saugomos teritorijos tampa labai svarbiu veiksniu plėtojant gamtinį–pažintinį turizmą.

Šalčininkų padalinyje, be Dieveniškių regioninio parko, yra dar ir kitos saugomos teritorijos – valstybiniai draustiniai: Daubėnų, Rūdininkų, Visinčios, Panerių erozinio kalvyno kraštovaizdžio, Kuosynės, Kruopynės, Zygmantiškių, Vokės slėnio šlaitų geomorfologiniai, Visinčios, Kenos hidrografiniai, Kernavo telmologinis, Šilinės botaninis, Merkio ichtiologinis, Ažubalės pedologinis, 4 genetiniai draustiniai bei Rūdininkų girios biosferos poligonas.

3 pav. **Gaujos upė Dieveniškių girininkijoje**

Pažymėtina, kad esamose saugomose teritorijose yra galimas pažintinis turizmas, o regioniniuose parkuose rekreacijos vystymas yra labai pageidaujamas. Taigi, saugomos teritorijos yra pritaikytinos žmonių rekreacinių ir pažintinių poreikių tenkinimui.

Kompleksinės paskirties saugomose teritorijose sujungiamos išsaugančios, apsaugančios, rekreacinės ir ūkinės zonos pagal bendrą apsaugos, tvarkymo ir naudojimo programą. Šiai kategorijai priskiriami ir valstybiniai parkai. Šalčininkų regioninio padalinio teritorijoje, kaip jau buvo minėta, yra tik Dieveniškių regioninis parkas, kuriame sukoncentruota žymi dalis padalinio turistinių išteklių.

Valstybiniai parkai yra didžiausią rekreacinę vertę regionui sukuriantys objektai. Šios teritorijos yra perspektyviausios plėtojant kaimo turizmą, gamtinį - pažintinį turizmą, poilsį gamtoje

(stovyklavimas, vandens pramogos ir pan.), žvejybą, grybavimą, uogavimą, vaistažolių rinkimą bei su šiomis veiklomis susijusias paslaugas.

Dieveniškių regioninio parko teritorijoje, patenkančioje į Šalčininkų regioninio padalinio miškus, yra išskiriamos šios teritorijų funkcijos: konservacinė, apsauginė, ūkinė ir rekreacinio prioriteto. Valstybinio parko rekreacinių zonų miškai užima 23,7 ha miško žemės plotą. Tai sudaro 0,8 proc. regioninio padalinio rekreacinių miškų teritorijos ploto.

Saugomų teritorijų planavimo dokumentuose naudojamas polifunkcinis zonavimo būdas, kai teritorija dalijama į zonas pagal nustatytus esamų ar numatomų funkcijų kompleksus, nurodant šių funkcijų reiškimosi intensyvumą arba svarbą. Svarba vertinama šiais aspektais: prioritetinė pagrindinė, kita pagrindinė, svarbi ir papildoma svarba. Išsamią šių teritorinių kompleksų analizę galima rasti valstybinių parkų planavimo dokumentuose.

4 pav. **Informacinis stendas „Gaujos kraštovaizdžio draustinis“ Dieveniškių girininkijoje**

1.3. Miškų rekreacinio potencialo analizė

Kraštovaizdžio rekreacinį potencialą sudaro vietovės kraštovaizdžio gamtinių ir kultūrinių komponentų bei objektų patrauklumas, tinkamumas rekreacinei veiklai, skatinantis lankytojus atvykti į gamtą, pamatyti regiono įžymybes, pailsėti, papramogauti.

Gamtinį rekreacinį potencialą sudaro lankytini gamtos objektai bei vietų, tinkamų populiariausioms poilsio formoms – poilsiui prie vandens maudantis ir kaitinantis saulėje, kiekis ir jų kokybė. Svarbiausi gamtiniai kraštovaizdžio komponentai, nuo kurių priklauso vietos rekreacinės galimybės, kraštovaizdžio grožis ir patrauklumas, yra vandenys ir miškai. Labai svarbus komponentas yra išraiškingas, kalvotas reljefas, tai vienas svarbiausių komponentų, lemiančių kraštovaizdžio vaizdingumą. Reljefas, kaip būtina rekreacinės veiklos sąlyga, populiariausioms rekreacinės veiklos formoms nėra būtinas, bet teikia tam tikrų privalumų.

Didžiausias Šalčininkų padalinio rekreacinis potencialas yra susitelkęs Dieveniškių regioninio parko teritorijoje. Tai pažintinio turizmo atžvilgiu viena patraukliausių Lietuvos teritorijų. Gamtinė aplinka su čia esančiomis gamtinėmis, istorinio bei kultūrinio paveldo vertybėmis sukuria labai palankias prielaidas rekreacijai ir turizmui šioje regioninio padalinio teritorijos dalyje.

Miškai rekreaciniu požiūriu buvo vertinti pagal metodiką, parengtą Vilniaus universiteto Gamtos mokslų fakulteto mokslininkų ir panaudotą valstybinių parkų planavimo schemose. Pagrindinis dėmesys šioje metodikoje buvo skirtas nustatyti miškų patogumą poilsiavimui. Kadangi miškų patogumą lankymui ir stovyklavimui apsprendžia medynų rūšinė sudėtis ir drėgmės režimas, tai remiantis atitinkamais kriterijais – augavietės tipu, būdinga miško bendrija, amžiaus klase ir bonitetu, – išskirti rekreaciniai tipai, atitinkantys geras (A, B tipai), vidutines (C, D tipai), blogas (E, F) sąlygas.

Paskaičiavus pagal šią metodiką, valstybinės reikšmės miškuose yra 15513 ha medynų, kuriuose yra geros sąlygos poilsiui, o tai sudaro apie 36 proc. medynų ploto. Daugiausia tai pusamžiai (A_2 tipas) ir pribręstantys pušynai bei pušynai su eglių priemaiša. Geriausios sąlygos poilsiavimui nustatytos Panerių, Dieveniškių, Kalvelių girininkijose. Vidutinės sąlygos poilsiui miške šiek tiek mažiau - maždaug apie 32 proc. medynų ploto. Likusioje dalyje medynai yra drėgni ir pelkėti, kuriuose sąlygos poilsiui yra blogos. Jos vyrauja Rūdininkų, Girios, Dainavos girininkijų miškuose. Daugumoje medynų gana gausi žolinė augalija. Drėgnų, tankių medynų poilsiautojai vengia ne vien tik dėl jų drėgnumo, bet vasarą ir dėl erkių bei uodų. Rekreacinę situaciją šiek tiek gerina tik tai, jog didelė dalis miškų yra grybinga. Sezono metu čia apsilanko nemažai grybautojų, o taip pat renkamos uogos. Atsižvelgiant į šių lankytojų poreikius, tinkamose vietose įrengtos atokvėpio vietos su negausia įranga.

Vandenys. Miško tinkamumą poilsiui didele dalimi lemia ir jo padėtis vandens telkinių atžvilgiu. Jeigu grybavimui ir uogavimui tai turi mažą įtaką, tai ilgesniam poilsiui yra būtinas vandens telkinys, ir kuo jis didesnis, tuo jo pakrančių miškai poilsiautojams yra patrauklesni. Pakankamai patrauklaus, nelabai eutrofikuoto vandens telkinio pakrančių medynai yra žymiai priimtinesni ilgesniam poilsiui nei tokie patys medynai, labiau nutolę nuo vandens telkinio. Šalčininkų padalinio teritorija nėra turtinga patraukliais poilsiavimui ežerais, kurie ryškiai padidintų poilsiautojų skaičių, tačiau jos teritorija teka Visinčios, Gaujos, Šalčios, Merkio upės, yra nemažai ir mažesnių upelių bei tvenkinių, populiarių tarp miško lankytojų.

1 lentelė. **Miškų rekreacinis vertinimas pagal girininkijas**

Valstybinės reikšmės miškų plotas									
Eil. Nr.	**Girininkija**	**Geros sąlygos**		**Vidutinės sąlygos**		**Blogos sąlygos**		**Viso**	
		ha	**%**	**ha**	**%**	**ha**	**%**	**ha**	**%**
1	Rūdninkų	946,5	27,2	453,8	13,1	2074,6	59,7	3474,9	100
2	Girios	2940,1	36,8	1350,2	16,9	3695,4	46,3	7985,7	100
3	Dainavos	1289,3	36,6	663,5	18,9	1565,3	44,5	3518,1	100
4	Jašiūnų	769,3	32,5	1130,5	47,8	467,5	19,7	2367,3	100
5	Visinčios	730	24,2	1021,3	33,8	1266,6	42,0	3017,9	100
6	Šalčininkėlių	788,1	25,5	1310,3	42,5	987,3	32,0	3085,7	100
7	Poškonių	718,4	28,9	1570,4	63,1	199,4	8,0	2488,2	100
8	Dieveniškių	1603,5	49,1	1192,2	36,5	469,2	14,4	3264,9	100
9	Panerių	1546,8	56,9	863,7	31,8	309,8	11,4	2720,3	100
10	Kalvelių	2058,7	49,1	1169,7	27,9	960,4	22,9	4188,8	100
11	Parudaminos	1661,7	42,3	1523,5	38,7	746,7	19,0	3931,9	100
12	Migūnų	461	16,3	1497,4	52,8	875,1	30,9	2833,5	100
Iš viso:		**15513,4**	**36,2**	**13746,5**	**32,1**	**13617,3**	**31,8**	**42877,2**	**100**

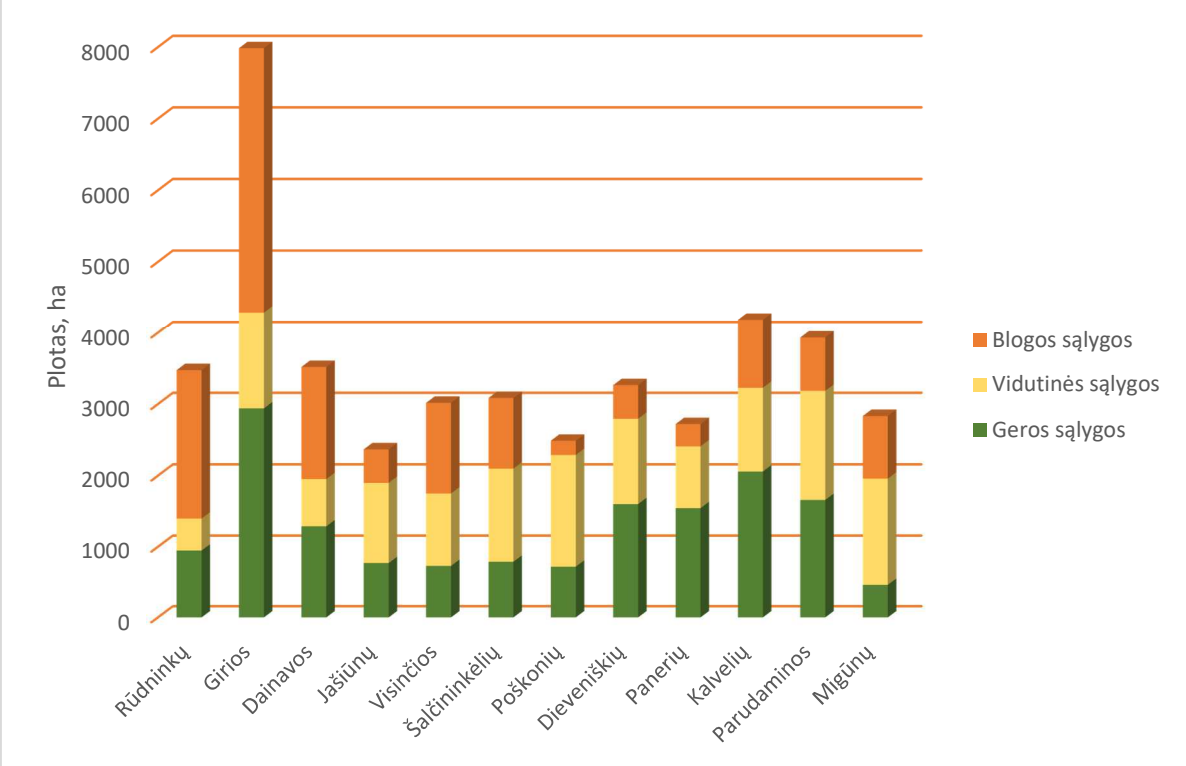

5 pav. **Girininkijų rekreacinis potencialas**

2 lentelė. **Rekreacinės paskirties miškai (padalinio administruojami miškai)**

Girininkija	Miško grupė ir pogrupis	Miškų teritorijos plotas, ha	Miško žemės plotas, ha	% visų pogrupio miškų	% visų rekreacinių miškų
Dieveniškių	Rekreaciniai miškai, viso	12,6	12,6		**0,4**
	Valstybinių parkų rekreacinių zonų miškai	12,6	12,6	**53,1**	
Jašiūnų	Rekreaciniai miškai, viso	2,2	2,2		**0,1**
	Rekreaciniai miško sklypai	2,2	2,2	**7,7**	
Parudaminos	Rekreaciniai miškai, viso	620,9	611,5		**21,7**
	Rekreaciniai miško sklypai	14,6	14,6	**51,2**	
	Miestų miškai	46,8	46,3	**4,6**	
	Miško parkai	559,5	550,6	**31,1**	
Poškonių	Rekreaciniai miškai, viso	10,9	10,9		**0,3**
	Valstybinių parkų rekreacinių zonų miškai	10,9	10,9	**46,9**	
Kalvelių	Rekreaciniai miškai, viso	414,2	410,5		**14,5**
	Miško parkai	413,0	409,9	**23,0**	
	Rekreaciniai miško sklypai	0,6	0,6	**2,1**	
Migūnų	Rekreaciniai miškai, viso	14,1	14,1		**0,5**
	Miestų miškai	14,1	14,1	**1,4**	
Panerių	Rekreaciniai miškai, viso	1776,0	1755,1		**62,0**
	Miško parkai	819,0	819,0	**45,6**	
	Miestų miškai	950,9	950,9	**94,0**	
Šalčininkėlių	Rekreaciniai miškai, viso,	16,3	16,3		**0,5**
	Miško parkai	5,2	5,2	**0,3**	
	Rekreaciniai miško sklypai	11,1	11,1	**39,0**	
Iš viso	**Rekreaciniai miškai, viso**	**2861,1**	**2826,4**		**100**
	Valstybinių parkų rekreacinių zonų miškai	**23,5**	**23,5**	**100**	**0,8**
	Miško parkai	**1797,3**	**1773,0**	**100**	**62,8**
	Rekreaciniai miško sklypai	**28,5**	**28,5**	**100**	**1,0**
	Miestų miškai	**1011,8**	**1001,4**	**100**	**35,4**

1.4. Esami rekreacijos objektai girininkijų miškuose

Šalčininkų regioninio padalinio teritorijos rekreacijos teritorinę sistemą sudaro įžymios lankytinos vietos ir objektai miške, turistiniai keliai, takai, poilsio vietos, sujungtos tarpusavyje turistiniais maršrutais, o taip pat su aplinkine autokelių sistema. Rekreacinę teritorinę sistemą lemia lankytinų vietų išsidėstymas ir teritorijos infrastruktūra. Rekreacijos objektai bei kraštovaizdžio formavimo priemonės sudaro regioninio padalinio administruojamų miškų pritaikymo žmonių poilsiui kompleksą.

Šiuo metu rekreacinė infrastruktūra regioninio padalinio administruojamuose miškuose yra išvystyta pakankamai. Pagrindiniai rekreaciniai objektai yra sutelkti labiausiai tam tinkamose vietose – girininkijose, patenkančiose į Dieveniškių regioninio parko teritoriją bei priemiesčių miškuose, prie vandens telkinių bei labiausiai žmonių lankomuose miškuose. Rekreacinių objektų girininkijų miškuose sąrašas pateikiamas 6 lentelėje, 7 lentelėje girininkijų miškuose inventorizuoti rekreaciniai objektai, 8 lentelėje – rekreaciniai objektai pateikiami pagal rūšis.

3 lentelė. **Esamų miško rekreacinių objektų suvestinė**

Eil. Nr.	Girininkija	Poilsiavietės	Atokvėpio vietos	Takai	Viso
1.	Rūdninkų	2			**2**
2.	Girios	1			**1**
3.	Dainavos	4			**4**
4.	Visinčios	1	1		**1**
5.	Šalčininkėlių	1			**1**
6.	Poškonių	2			**2**
7.	Dieveniškių	2	1	1	**4**
8.	Panerių	3	1		**4**
9.	Kalvelių	5			**5**
10.	Parudaminos	6		1	**7**
11.	Migūnų	1	3		**4**
Iš viso:		**28**	**5**	**2**	**35**

4 lentelė. **Inventorizuoti rekreacijos objektai i**

Eil. Nr.	Girininkija	Kv. Nr.	Skl. Nr.	Objekto tipas	Pavadinimas	Objekto priklausomybė
1.	Dainavos	27	1	Poilsiavietė	Grybų karalystė	VMU
2.		58	20	Poilsiavietė	Ant skardžio	VMU
3.		70	1	Poilsiavietė	Prie Merkio	VMU
4.		83	8	Poilsiavietė	Pakeliui į mišką	VMU
5.	Dieveniškių	83	1	Poilsiavietė	Kryžkelė	VMU
6.		649	5; 6; 13; 21; 23; 25; 27; 42; 44; 50	Mokomasis takas	Gaujos mokomasis takas	VMU
7.		67	5	Poilsiavietė	Prie Moko akmens	Įrengta Dieveniškių RP direkcijos.
8.		65	14	Atokvėpio vieta	Dieveniškių	Įrengta Dieveniškių RP direkcijos.
9.	Girios	40	2	Poilsiavietė	Atokvėpis	VMU
10.	Kalvelių	51	7	Poilsiavietė	Linksmasis šilelis	VMU
11.		89	1	Poilsiavietė	Poilsiautojo svajonė	VMU
12.		42	1	Poilsiavietė	Tylos kampelis	VMU
13.		51	6	Poilsiavietė	Žalioji pasaka	VMU
14.		120	4	Poilsiavietė	Žvaigždutė	VMU
15.	Migūnų	164	9	Atokvėpio vieta	Atokvėpis	VMU
16.		7	8	Poilsiavietė	Dvarykščiai	VMU
17.		119	4	Atokvėpio vieta	Gegužinė	VMU
18.		7	15	Atokvėpio vieta	Juodė	VMU
19.	Panerių	44	1	Poilsiavietė	Prie girininkijos	VMU
20.		35	22	Poilsiavietė	Prie tiltelio	VMU
21.		6	9	Poilsiavietė	Prie aplinkelio	VMU
22.		552	15	Atokvėpio vieta	Vaidotai II	VMU

Eil. Nr.	Girininkija	Kv. Nr.	Skl. Nr.	Objekto tipas	Pavadinimas	Objekto priklausomybė
23.	Parudaminos	22	11	Poilsiavietė	Referendumas	VMU
24.		57	2; 5-8; 10	Pažintinis takas	Miško turtų pažintinis takas	VMU
25.		64	23	Poilsiavietė	Pamiškė	VMU
26.		258	3	Poilsiavietė	Kelmytė	VMU
27.		227	11	Poilsiavietė	Tatarka	VMU
28.		243	7	Poilsiavietė	Prie upelio	VMU
29.		248	10	Poilsiavietė	Pušynė	VMU
30.	Poškonių	545	36	Poilsiavietė	Stakai	VMU
31.		572	1	Poilsiavietė	Paplūdimys	Poškonių seniūnijos
32.	Rūdninkų	98	1	Poilsiavietė	Špigulė	VMU
33.		93	25	Poilsiavietė	Užtvanka	VMU
34.	Šalčininkėlių	39	11	Poilsiavietė	Šilas	VMU
35.	Visinčios	12	46	Poilsiavietė	Girinukas	VMU

Lauko darbų metu buvo inventorizuoti 35 rekreacijos objektai: 5 atokvėpio vietos, 28 poilsiavietės ir pažintinis bei mokomasis takai.

Šalčininkų regioninio padalinio miškų teritorija praeina ir daugiau turistinių trasų (dviračių, automobilių, pėsčiųjų, vandens turizmo), kurios buvo suprojektuotos Dieveniškių IRP teritorijų planavimo dokumentuose. Visos jos pažymėtos vidinės miškotvarkos projekto grafinėje dalyje – brėžinyje „VĮ VMU Šalčininkų regioninio padalinio rekreacinės infrastruktūros schema”.

5 lentelė. **Esami rekreacijos objektai girininkijų miškuose pagal tipus**

Eil. Nr.	Pavadinimas	Vieta		Apibūdinimas
		kvartalas	*sklypas*	
POILSIAVIETĖS				
Girios girininkija				
1.	Atokvėpis	40	2	3 suolai, stalas, kopėtėlės, 2 buomai laipiojimui, kabančios supynės, stoginė malkoms, supynės ant rąsto, pavėsinė, šiukšliadėžė, laužavietė.
Šalčininkėlių girininkija				
2.	Šilas	39	11	5 suolai, stalas, pavėsinė, 5 kėdės, supynės ant rąsto, rodyklė, tvorelė, lauko tualetas.
Kalvelių girininkija				
3.	Linksmasis šilelis	51	7	8 suolai, 2 stalai, pavėsinė, šiukšliadėžė.
4.	Poilsiautojo svajonė	89	1	7 suolai, stalas, pavėsinė, šiukšliadėžė.
5.	Žalioji pasaka	51	6	8 suolai, stalas, pavėsinė, šiukšliadėžė.
6.	Žvaigždutė	120	4	6 suolai, 3 stalai, 2 pavėsinės, šiukšliadėžė.
7.	Tylos kampelis	42	1	3 suolai, stalas, pavėsinė, šiukšliadėžė.
Parudaminos girininkija				
8.	Tatarka	227	11	4 suolai, 2 stalai, pavėsinė, 2 šiukšliadėžės.
9.	Prie upelio	243	7	3 suolai, stalas, pavėsinė, šiukšliadėžė.
10.	Referendumas	22	11	2 suolai, stalas, pavėsinė, šiukšliadėžė.
11.	Pamiškė	64	23	2 suolai, stalas, pavėsinė, šiukšliadėžė.
12.	Kelmytė	258	3	5 suolai, 3 stalai, pavėsinė, šiukšliadėžė, 2 kėdės.
13.	Pušynė	248	10	2 suolai, stalas, pavėsinė.
Migūnų girininkija				
14.	Dvarykščiai	7	8	4 suolai, 2 stalai, pavėsinė, šiukšliadėžė.
Dainavos girininkija				
15.	Grybų karalystė	27	1	2 suolai, stalas, pavėsinė, laužavietė šiukšliadėžė.
16.	Ant skardžio	58	20	2 suolai, stalas, pavėsinė, laužavietė šiukšliadėžė.
17.	Prie Merkio	70	1	2 suolai, stalas, pavėsinė, laužavietė šiukšliadėžė, laipteliai.
18.	Pakeliui į mišką	83	8	2 suolai, stalas, pavėsinė, laužavietė šiukšliadėžė.
Dieveniškių girininkija				

Eil. Nr.	Pavadinimas	Vieta		Apibūdinimas
		kvartalas	*sklypas*	
19.	Prie Moko akmens	67	5	dvi pavėsinės, laužavietė, informacinis stendas, lauko tualetas, 7 vnt. stovėjimo aikštelės atitvarai, rodyklė, šiukšliadėžė. Įrengta Dieveniškių RP direkcijos.
20.	Kryžkelė	83	1	2 suolai, stalas, pavėsinė, šiukšliadėžė, lauko tualetas
Panerių girininkija				
21.	Prie girininkijos	44	1	2 suolai, stalas, pavėsinė, šiukšliadėžė,
22.	Prie tiltelio	35	22	3 suolai, stalas, pavėsinė, šiukšliadėžė, tiltelis.
23.	Prie aplinkelio	6	9	2 suolai, stalas, pavėsinė, šiukšliadėžė.
Poškonių girininkija				
24.	Stakai	545	36	2 suolai, stalas, pavėsinė, šiukšliadėžė.
25.	Paplūdimys	572	1	Pavėsinė, laužavietė, šiukšlių konteineris, tualetas, akmenimis atitvertas paplūdimys, suoliukų eilės (renginių vieta) Priklauso Poškonių seniūnijai.
Rūdininkų girininkija				
26.	Špigulė	98	1	2 suolai, stalas, pavėsinė, šiukšliadėžė.
27.	Užtvanka	93	25	2 suolai, 2 stalai, pavėsinė, šiukšliadėžė.
Visinčios girininkija				
28.	Girinukas	12	46	2 suolai, stalas, pavėsinė, šiukšliadėžė.
ATOKVĖPIO VIETOS				
Dieveniškių girininkija				
1.	Dieveniškių	65	14	-lauko baldų komplektas, 8 vnt. stovėjimo aikštelės atitvarai, informacinis stendas, šiukšliadėžė. Įrengta Dieveniškių RP direkcijos (atokvėpio vieta Dieveniškių geomorfologiniame draustinyje).
Migūnų girininkija				
2.	Atokvėpis	164	9	Stalas, 2 suolai.
3.	Gegužinė	119	4	Suolas.
4.	Juodė	7	15	2 suolai, stalas, šiukšliadėžė.
Panerių girininkija				
5.	Vaidotai II	552	15	2 suolai, stalas, šiukšliadėžė.
TAKAI				
Dieveniškių girininkija				
1.	Gaujos mokomasis takas	649	5; 6; 13; 21; 23;	2 schemos, rodyklė, 19 suolų, 3 stalai, 3 tilteliai, 2 stovėjimo aikštelės, 1 apžvalgos aikštelė, užtvaras, 3

Eil. Nr.	Pavadinimas	Vieta		Apibūdinimas
		kvartalas	*sklypas*	
			25; 27; 42; 44; 50	pavėsinės, 8 šiukšliadėžės, 63 informaciniai stendai, lauko tualetas. Tako medine danga ilgis – 455 metrai.
Parudaminos girininkija				
2.	Miško turtų pažintinis takas	57	2; 5-8; 10	3 suolai, stalas, 2 kėdės, 2 skulptūros, pavėsinė, informaciniai stendai

Šalčininkų regioninio padalinio 1000 ha administruojamų miškų šiuo metu tenka 0,8 rekreaciniai objektai. Tankumas yra nevienodas ir įvairuoja priklausomai nuo miškų rekreatyvumo ir lankytojų srautų. Miško rekreaciniai objektai, ypač esantys netoli lankomų gamtos ar kultūros paveldo objektų, įsilieja į bendrą rekreacinę sistemą ir užima svarbų vaidmenį pažintiniame ir poilsio gamtoje turizme.

6 pav. **Gaujos mokomojo tako fragmentas Dieveniškių girininkijoje**

7 pav. **Pavėsinė Poškonių girininkijos 572 kvartale seniūnijos įrengtoje ir prižiūrimoje poilsiavietėje**

2. GAMTOS IR KULTŪROS PAVELDO OBJEKTŲ APŽVALGA

Kultūros paveldo objektai.

Valstybės saugomų registruotų kultūros vertybių, pripažintų saugoti viešajam pažinimui ir naudojimui (LR Kultūros ministro 2005-04-29 įsakymas Nr. ĮV-190 „Dėl nekilnojamųjų kultūros vertybių pripažinimo saugomomis“) apsaugą reglamentuoja LR Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas, kurio 19 str. 2 d. 1 p. imperatyviai nurodo, jog *„Viešajam pažinimui ir naudojimui saugojamame objekte, jo teritorijoje, vietovėje draudžiama naikinti ar kitaip žaloti nekilnojamosios kultūros vertybės pase nurodytas vertingąsias savybes.“*

Kultūros paveldo objektų teritorijose ir jų apsaugos zonose planuojama veikla reglamentuojama kultūros paveldo specialiaisiais planais, parengtais vadovaujantis *Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklėmis (LR aplinkos ministro ir kultūros ministro 2005 m. birželio 23 d. įsakymas Nr. ĮV-261/D1-322*) bei kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančiais teisės aktais.

Apsaugos specialieji planai rengiami skelbiamų saugomais kultūros paveldo objektų ir steigiamų saugomomis vietovių teritorijų, apsaugos zonų riboms nustatyti ar pakeisti. Kultūros paveldo vertybių tvarkyba ir naudojimas vykdomi pagal specialiuosius teritorijų planavimo dokumentus, strateginius planus, tikslines programas ir tvarkomuosius paveldosaugos darbų projektus.

8 p□v. **R□st□n□ų p□lk□pyn□s D□v□n□šk□ų g□r□n□nk□joj□**

6 lentelė. **Kultūros paveldo objektai**

Eil. Nr.	Unikalus objekto kodas	Pavadinimas, apibūdinimas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Statusas	Adresas	Kv. Nr.	Skl. Nr.
Rūdninkų girininkija							
1.	44662	Rūdninkų senovės medžio anglių degimo vieta	Regioninis	Registrinis	Rūdninkų k., Baltosios Vokės sen., Šalčininkų rajono sav.	58; 59	12, 20, 21; 16, 18, 19, 21, 22, 27, 28, 29, 30, 31
Girios girininkija							
1.	38319	1863 m. sukilimo mūšio Rūdninkų girioje atmintina vieta	Nacionalinis	Registrinis	Visinčios k., Pabarės sen., Šalčininkų r. sav.	51	21
2.	44663	Rūdninkų senovės medžio anglių degimo vieta II	Regioninis	Registrinis	Rūdninkų k., Baltosios Vokės sen., Šalčininkų rajono sav.	24	23, 43
Dainavos girininkija							
1.	38852	Sližiūnų pilkapynas	Regioninis	Registrinis	Sližiūnų k., Jašiūnų sen., Šalčininkų r. sav.	60	4, 5
Jašiūnų girininkija							
1.	1932	Jašiūnų, Geložės pilkapynas	Nacionalinis	Paminklas	Geložės k., Jašiūnų sen., Šalčininkų r. sav.	62; 65	10, 11, 13, 14, 18, 19, 20, 21, 22; 3, 4, 5, 6
Visinčios girininkija							
1.	44218	Didžiųjų Sėlų pilkapis	Nacionalinis	Registrinis	Didžiųjų Sėlų k., Gerviškių sen., Šalčininkų rajono sav.	48	8, 11
Šalčininkėlių girininkija							
1.	1933	Jundiliškių pilkapynas	Nacionalinis	Paminklas	Jundiliškių k., Šalčininkų sen., Šalčininkų r. sav.	36	13, 14, 15, 17
2.	1934	Skubėtų pilkapynas	Nacionalinis	Paminklas	Skubėtų k., Šalčininkų sen., Šalčininkų r. sav.	34	3, 5, 6, 15
3.	33858	Kidarų pilkapynas	Regioninis	Registrinis	Kidarų k., Gerviškių sen., Šalčininkų r. sav.	3	19, 20
Poškonių girininkija							

Eil. Nr.	Unikalus objekto kodas	Pavadinimas, apibūdinimas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Statusas	Adresas	Kv. Nr.	Skl. Nr.
1.	1945	Didžiulių pilkapynas	Nacionalinis	Paminklas	Didžiulių k., Poškonių sen., Šalčininkų r. sav.	37	2, 3, 4, 5, 6, 11
2.	1948	Paginų, Šilinės pilkapynas	Nacionalinis	Paminklas	Paginų k., Poškonių sen., Šalčininkų r. sav.	119	11
3.	1950	Stakų pilkapynas	Nacionalinis	Paminklas	Stakų k., Poškonių sen., Šalčininkų r. sav.	545	8, 10, 13
4.	12404	Poškonių senovės gyvenvietė	Regioninis	Registrinis	Poškonių k., Poškonių sen., Šalčininkų r. sav.	572	1
Dieveniškių girininkija							
1.	1929	Dieveniškių pilkapių vieta	Regioninis	Registrinis	Skraičionių k., Dieveniškių sen., Šalčininkų r. sav.	66	11
2.	1930	Dieveniškių akmuo, vad. Moku, Generolu Moku	Regioninis	Valstybės saugomas	Skraičionių k., Dieveniškių sen., Šalčininkų r. sav.	66	11
3.	1936	Reistinių pilkapynas	Nacionalinis	Paminklas	Geležių k., Dieveniškių sen., Šalčininkų rajono sav.	23; 24; 30	14; 7; 4
4.	1948	Paginų, Šilinės pilkapynas	Nacionalinis	Paminklas	Paginų k., Poškonių sen., Šalčininkų r. sav.	3	1
5.	12076	Dieveniškių pilkapynas	Nacionalinis	Paminklas	Dieveniškės, Dieveniškių sen., Šalčininkų r. sav.	71	4, 5
6.	44216	Gurelių pilkapynas	Nacionalinis	Registrinis	Geležių k., Dieveniškių sen., Šalčininkų rajono sav.	30; 36	10; 1
7.	44217	Urelių pilkapynas	Nacionalinis	Registrinis	Geležių k., Dieveniškių sen., Šalčininkų rajono sav.	31	3
Panerių girininkija							

Eil. Nr.	Unikalus objekto kodas	Pavadinimas, apibūdinimas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Statusas	Adresas	Kv. Nr.	Skl. Nr.
1.	923	Trakų Vokės dvaro sodyba	Nacionalinis	Valstybės saugomas	Žalioji a. 2A, Vilniaus m., Vilniaus miesto sav.	550	5, 8, 10, 16
2.	3512	Grigiškių, Neravų pilkapynas, vad. Kapčiais	Nacionalinis	Paminklas	Neravų k., Grigiškių sen., Vilniaus miesto sav.	123; 124; 131	12, 14; 8, 14, 15, 16; 1, 11, 12, 13, 24, 25
3.	14741	Grigiškių akveduko statinys	Regioninis	Valstybės saugomas	Grigiškių m., Vilniaus miesto sav.	123	16
4.	17206	Neravų piliakalnis	Nacionalinis	Paminklas	Neravų k., Grigiškių sen., Vilniaus miesto sav.	125	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 11
5.	22798	Panerių geležinkelio tunelis	Nacionalinis	Valstybės saugomas	Vilnius, Vilniaus m. sav.	15	1, 3
6.	33861	Vaidotų piliakalnis	Nacionalinis	Registrinis	Vaidotų k., Vilniaus m. sav.	556	8, 9, 12
7.	36196	Neravų senovės gyvenvietė	Regioninis	Registrinis	Neravų k., Vilniaus m. sav.	123	16, 17, 18, 21, 22, 23, 26
8.	44841	Aukštųjų Panerių pilkapynas	Nacionalinis	Registrinis	Vilniaus m., Vilniaus miesto sav.	31; 32	9, 10; 19
Kalvelių girininkija							
1.	5677	Didžiosios Kuosinės piliakalnis, vad. Pilaite	Nacionalinis	Paminklas	Mažosios Kuosinės k., Kalvelių sen., Vilniaus r. sav.	72	3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11
2.	5684	Mūrininkų pilkapynas II	Nacionalinis	Paminklas	Mūrininkų k., Rukainių sen., Vilniaus r. sav.	171	19, 26, 27
3.	16477	Mūrininkų pilkapynas IV	Nacionalinis	Paminklas	Mūrininkų k., Rukainių sen., Vilniaus r. sav.	171	22
4.	16478	Mūrininkų pilkapynas V	Nacionalinis	Valstybės saugomas	Mūrininkų k., Rukainių sen., Vilniaus r. sav.	170	11, 12, 13

Eil. Nr.	Unikalus objekto kodas	Pavadinimas, apibūdinimas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Statusas	Adresas	Kv. Nr.	Skl. Nr.
5.	16479	Mūrininkų pilkapynas VI	Nacionalinis	Valstybės saugomas	Mūrininkų k., Rukainių sen., Vilniaus r. sav.	172	14, 15
6.	16481	Mūrininkų pilkapis II	Regioninis	Valstybės saugomas	Mūrininkų k., Rukainių sen., Vilniaus r. sav.	171	3
7.	16482	Mūrininkų pilkapis III	Regioninis	Valstybės saugomas	Mūrininkų k., Rukainių sen., Vilniaus r. sav.	172	5, 6, 11
Parudaminos girininkija							
1.	5665	Dusinėnų pilkapynas II	Nacionalinis	Paminklas	Dusinėnų k., Juodšilių sen., Vilniaus r. sav.	221; 226	14; 2
2.	16474	Dusinėnų pilkapynas	Nacionalinis	Paminklas	Dusinėnų k., Juodšilių sen., Vilniaus r. sav.	220	14
3.	16522	Juodšilių pilkapynas	Nacionalinis	Paminklas	Juodšilių k., Juodšilių sen., Vilniaus r. sav.	211	17
4.	21558	Migūnų pilkapynas	Regioninis	Valstybės saugomas	Migūnų k., Marijampolio sen., Vilniaus r. sav.	277	3, 4, 12
5.	25207	Kelmytės senovės medžio anglių degimo vieta	Regioninis	Valstybės saugomas	Kelmytės vs., Juodšilių sen., Vilniaus r. sav.	258	11
6.	43724	Dusinėnų pilkapynas IV	Nacionalinis	Registrinis	Dusinėnų k., Juodšilių sen., Vilniaus rajono sav.	227	15
7.	43725	Dusinėnų pilkapynas III	Nacionalinis	Registrinis	Dusinėnų k., Juodšilių sen., Vilniaus rajono sav.	226	12, 13
8.	43726	Prūdiškių pilkapynas	Nacionalinis	Registrinis	Valčiūnų k., Juodšilių sen., Vilniaus rajono sav.	88	44
9.	43728	Juodšilių pilkapynas II	Nacionalinis	Registrinis	Juodšilių k., Juodšilių sen., Vilniaus rajono sav.	203	16
Migūnų girininkija							

Eil. Nr.	Unikalus objekto kodas	Pavadinimas, apibūdinimas	Objekto reikšmingumo lygmuo	Statusas	Adresas	Kv. Nr.	Skl. Nr.
1.	42541	Gegužinės piliakalnis	Nacionalinis	Registrinis	Gegužinės vs., Rudaminos sen., Vilniaus rajono sav.	122; 126	7, 8; 1
2.	42767	Užuglobio pilkapis	Nacionalinis	Registrinis	Užuglobio k., Marijampolio sen., Vilniaus rajono sav.	133	4
3.	42768	Užuglobio, Juodiškių pilkapynas	Nacionalinis	Registrinis	Užuglobio k., Marijampolio sen., Vilniaus rajono sav.	134	16
4.	42770	Užuglobio, Juodiškių pilkapynas II	Nacionalinis	Registrinis	Užuglobio k., Marijampolio sen., Vilniaus rajono sav.	134	12, 13
5.	42772	Užuglobio, Juodiškių pilkapis	Nacionalinis	Registrinis	Užuglobio k., Marijampolio sen., Vilniaus rajono sav.	134	14
6.	42773	Juodiškių pilkapynas	Nacionalinis	Registrinis	Juodiškių k., Rukainių sen., Vilniaus rajono sav.	154; 155	15; 9

4 pav.

9 pav. **1863 m. sukilimo mūšio Rūdninkų girioje atmintina vieta(Girios girininkija, 51 kv.)**

KULTŪROS PAVELDO OBJEKTŲ APRAŠYMAI

Kultūros paveldo objektų vertingosios savybės

(pagal LR kultūros vertybių registrą)

1. Rūdninkų senovės medžio anglių degimo vieta (44662)

Vertingųjų savybių pobūdis:
istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); archeologinis (lemiantis reikšmingumą).
Vertingosios savybės:
žemės ir jos paviršiaus elementai:
- reljefas (neaukšta Merkio dešiniojo kranto viršutinė terasa ir jos nuolaidus šlaitas; vietovės paviršius beveik lygus, dabar apaugęs mišku, teritorijos PV pakraštys apardytas tiesiant čia Jašiūnų – Baltosios Vokės kelią, maždaug Š-P kryptimi ją kerta kvartalinės miško proskynos);
- sampilai (apie 40 anglių degyklų sampilų, supiltų iš smėlio su nedidele žvyro priemaiša, išsidėsčiusių kiek pailgame PV-ŠR kryptimi plote per 2-20 m vienas nuo kito: sampilai nuo 8 m iki 16 m skersmens, tačiau dauguma apie 12 m skersmens, daugiausia lėkšti ir žemi, plokščiu viršumi ir siekiantys 0,2-0,6 m aukščio, o PR pakraštyje esantys sampilai – su stambiu suapvalintu viršumi, siekiantys iki 1-1,4 m aukščio; sampilai apaugę medžiais, dalis apardyti miško keliukų ir kvartalinių miško proskynų bei prakirstų spindžių);
- sampilus juosiantys grioviai ar duobės (visus degyklų sampilus papėdėse dažniausiai juosia ryškūs statokais šlaitais žiediniai 1-3 m pločio bei iki 0,8 m gylio grioviai – duobės su atskirais pagilėjimais dugne, pasitaiko sampilų ir su atskiromis duobėmis; grioviai – duobės iš dalies užslinkę).

2. 1863 m. sukilimo mūšio Rūdninkų girioje atmintina vieta (38319)

Vertingųjų savybių pobūdis:
istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus).
Vertingosios savybės:
žemės ir jos paviršiaus elementai:
- tikėtini 21 sukilėlio palaikai; reljefas (nuolaidžiais kraštais kalvos viršus; apaugęs medžiais, miško paklote. Pastaba: tikėtina, kad paminklo teritorijoje palaidotas 21-as 1863 m. sukilėlis).

Faktai apie svarbias visuomenės, kultūros ir valstybės istorijos asmenybes, įvykius:
- 1863-1864 m. sukilimo, tikėtina, Trakų apskrityje veikusios sukilėlių rinktinės vadovaujamos Felikso Visloucho, kurią sudarė Trakų apskrities karinio viršininko Kleto Korevos-Skirmunto, Laskario, Aleksandro Stabrovskio-Liubičiaus, Jono Sendeko būriai 1863 m. birželio mėn. pabaigoje prie Rūdninkų įvykęs mūšis su carinės Rusijos kariuomenės daliniais. Pagal kai kuriuos šaltinius, žuvę 22 sukilėliai, iš jų vienas nežinomas karininkas. Duomenys apie Rusijos kariuomenės žuvusius kareivius labai skirtingi – nuo kelių iki 100. Iš jų pulkininkas Arbuzovas. Pastabos: nežinomas sukilėlių karininkas slapta palaidotas Senųjų Macelių kapinėse (Registro u. k. 38317). Tikėtina, žuvę sukilėliai palaidoti girioje, mūšio vietoje. Sovietų okupacijos metais mūšio vietoje buvo karinis dalinys, įkurta karinė girininkija, todėl simbolinis šiam ir visiems Rūdninkų girioje kilusiems mūšiams paminklas 1975 m. pastatytas Rūdninkų k.).

3. <u>Rūdninkų senovės medžio anglių degimo vieta II (44663)</u>

Vertingųjų savybių pobūdis:
istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); archeologinis (lemiantis reikšmingumą).
Vertingosios savybės:
žemės ir jos paviršiaus elementai:
- reljefas (Merkio kairiojo kranto neaukštos, plačios viršsalpinės antro lygio terasos plato beveik lygiu viršumi, iš PV ir ŠR juosiamas seklių vandeningų slėnių ir nuosrūvų latakų; vietovės paviršius beveik lygus, dabar apaugęs mišku);
- sampilai (apie 20 stambių anglių degyklų sampilų, supiltų iš smėlio su pasitaikančia nedidele žvyro priemaiša, išsidėsčiusių pailgame VŠP-RŠR kryptimi plote per 2-20 m vienas nuo kito, tik du vakarinės grupės sampilai bei šiaurinė grupė nuo pagrindinio masyvo atsiskyrusios 50-90 m atstumu, o teritorijos ŠR dalyje yra trys besijungiantys sampilai: degyklų sampilai supilti ant žemų gūbriškų paaukštėjimų, jie apskritimo arba pailgo ovalo pavidalo, apie 8-14 m skersmens ir iki 0,7-2 m aukščio, o stambesnieji pailgi sampilai yra iki 18-24 m ilgio, sampilai profilyje ryškiai išgaubti, dažnai su daugiau ar mažiau sulėkštėjusiu viršumi; dabar visi sampilai apaugę medžiais, jų viršutinėse dalyse žioji stambios iki 1-1.5 m gylio duobės likusios po paskutinio anglių išėmimo, kuriose dabar priversta šiukšlių, dalis sampilų smarkiai apardyti įvairių iškastų duobių bei medžių išvartų);
- sampilus juosiantys grioviai ar duobės (sampilų papėdes dažnai juosia seklūs ir platūs įdubimai, pasitaiko ir sampilų su atskiromis gilesnėmis duobėmis papėdėse, šie grioviai – duobės yra iki 0,2-0,8 m gylio ir apie 2-5 m pločio; grioviai – duobės dalinai užslinkę, dabar apaugę medžiais).

4. <u>Sližiūnų pilkapynas (38852)</u>

Vertingųjų savybių pobūdis:
archeologinis (lemiantis reikšmingumą).
Vertingosios savybės:
žemės ir jos paviršiaus elementai:
- žemių sampilai (4 sampilai, išsidėstę viena eile pailgame R-V-PV kryptimi plote nuo 50-80 m iki 180 m atstumu vienas nuo kito: trys sampilai – rytinis, esantis nuo jo į V ir pietvakarinis – netaisyklingi, kiek pailgi, atitinkamai 7,5-10,5 m, 8-8,5 m ir 6,5-13,5 m dydžio bei 0,3-0,4 m, 0,4-0,5 m ir 0,5 m aukščio, žemo suploto ovalo pavidalo, panašūs į medžio anglių degyklas, o vienas, trečiasis iš rytų -14,5 m skersmens ir 1-1,2 m aukščio, žemo suploto pusrutulio pavidalo; trys netaisyklingieji sampilai gerokai ar dalinai sulėkštėję, lyg nuskleisti, o didysis sampilas nežymiai nusklidęs į P pusę, jo viršuje matosi nedidelė sena duobė);
- sampilus juosiantys grioviai ir jų liekanos (prie trijų netaisyklingų sampilų šonų pastebimos duobės ar pailgos duobės bei jų liekanos, o didžiojo sampilo pagrindą juosia apie 2,5 m pločio ir 0,3-0,4 m gylio griovys; duobės ir pailgos duobės dalinai arba beveik visiškai užslinkę, o didžiojo sampilo griovys irgi iš dalies užslinkęs);
- reljefas gana lygi, tiktai PV dalyje kiek banguota vieta; paviršius apaugęs mišku, jo rytinę dalį Š-P kryptimi kerta kvartalinė miško proskyna).

5. <u>Jašiūnų, Geložės pilkapynas (1932)</u>

Vertingųjų savybių pobūdis:
archeologinis (lemiantis reikšmingumą).
Vertingosios savybės:
žemės ir jos paviršiaus elementai:

- sampilai (apie 120 smėlio sampilų, išsidėsčiusių pailgame Š-P kryptimi plote nuo 1-2 m iki 5-20 m ir net 30-40 m atstumu vienas nuo kito: jie nuo 6-8 m iki 10-12 m ir net 15 m skersmens ir nuo 0,5-0,8 m iki 1,5-2 m, o kai kurie 2,5 m aukščio, dauguma žemo suploto pusrutulio pavidalo, kai kurie paplokščiu viršumi; sampilai iš dalies sulėkštėję, apaugę medžiais, dalis buvo apardyti mineralizuojant pilkapyną kertančią kvartalinę miško proskyną, dalis sunaikinta tiesiant dujotiekį ir mineralizuojant jo trasą, keli apardyti miško keliuko, daugelyje iškastos duobės, 2 ištirti 1938 m. ir 5 – 2000-2004 m. archeologinių tyrinėjimų metu);
- sampilus juosiantys grioviai ir duobės (daugumos sampilų pagrindus juosia grioviai arba pailgos duobės; grioviai ir duobės dalinai, ar beveik visiškai užslinkę);
- akmenų vainikai ar jų liekanos (šalia kai kurių sampilų šonų pastebimi paskiri akmenys iš vainikų; dalis vainikų užslinkę žemėmis, dalis suardyti išlupus ir nurinkus jų akmenis);
- kapai (degintiniai kapai su įkapėmis; dalis pilkapyno kapų sužaloti ar suardyti kasinėjant duobes);
- reljefas (gana lygi vietovė, Š dalyje iš R ir V pusių supama nedidelių pelkučių; paviršius apaugęs mišku, V-R kryptimi ją kerta kvartalinė miško proskyna, R pakraščiu tęsiasi dujotiekio tiesinys ir jo mineralizavimo juosta).

6. Didžiųjų Sėlų pilkapis (44218)

Vertingųjų savybių pobūdis:
archeologinis (lemiantis reikšmingumą).
Vertingosios savybės:
žemės ir jos paviršiaus elementai:
- reljefas (parabolinės kopos Š pakraštys Medininkų aukštumos PV papėdėje; paviršius gana lygus, dabar apaugęs mišku);
- sampilas (apie 10 m skersmens ir 1-1,3 m aukščio smėlio sampilas, žemo nupjauto kūgio pavidalo; sampile matosi keletas anksčiau iškastų nedidelių duobių, jo ŠR dalis smarkiai sužalota – nustumdyta 2017 m. kertant mišką bei vėliau suariant teritoriją miško sodinimui);
- sampilo pagrindą juosiančios duobės (sampilo papėdėse ryškiai matosi išlikę jį juosiančios atskiros pailgos duobės; duobės dalinai užslinkę ir suseklėję).

7. Jundiliškių pilkapynas (1933)

Vertingųjų savybių pobūdis:
archeologinis (lemiantis reikšmingumą).
Vertingosios savybės:
žemės ir jos paviršiaus elementai:
- sampilai (10 smėlio sampilų, išsidėsčiusių pailgame ŠR-PV kryptimi plote, tarsi dvejomis grupėmis, nutolusiomis iki 70 m atstumu viena nuo kitos, nuo 8-9 m iki 10-12 m skersmens ir nuo 0,4-0,7 m iki 1-1,2 m aukščio, dauguma žemo suploto pusrutulio formos, kiek paplokščiu viršumi; pilkapiai sulėkštėję ir deformuoti, kai kuriuose matyti senos, lobių ieškotojų iškastos duobės, pilkapiai apaugę pavieniais medžiais ir krūmais);
- sampilus juosiantys grioviai ar duobės bei jų liekanos (prie kai kurių sampilų pagrindų yra juos juosiantys grioviai, pailgos duobės, ar jų liekanos; grioviai ir duobės iš dalies užslinkę);
- reljefas (gana lygus, nežymiai banguotas; apaugęs medžiais ir krūmais).

8. Skubėtų pilkapynas (1934)

Vertingųjų savybių pobūdis:
archeologinis (lemiantis reikšmingumą).

Vertingosios savybės:
žemės ir jos paviršiaus elementai:
- sampilai (27 sampilai, išsidėstę nuo 1-5 m iki 10-30 m ir net iki 50 m atstumu vienas nuo kito pailgame, lenktame Š-P-PV-V kryptimi plote lyg dviem grupėmis, nutolusiomis viena nuo kitos apie 80 m: jie nuo 8-9 m iki 10-12 m skersmens ir nuo 0,6-0,8 m iki 1-1,5 m aukščio, daugiausia žemo suploto pusrutulio pavidalo; kai kurie sampilai iš dalies sulėkštėję, du šiauriniai kiek seniau apstumdyti tiesiant telefono ryšio liniją ir iš dalies užstumti žemėmis rekonstruojant Šalčininkėlių – Jundiliškių kelią, pora apardyta mineralizuojant priešgaisrinę miško proskyną, daugelyje seniau, ar ne taip seniai iškastos duobės, 15 ištirta 1979-1980 m. Lietuvos istorijos instituto);
- sampilų pagrindus juosiantys grioviai ir pailgos duobės, ar jų liekanos (daugumos pilkapių pagrindus juosia grioviai, kai kurių – pailgos duobės, arba jų liekanos; grioviai ir duobės iš dalies arba beveik visiškai užslinkę);
- kapai (degintiniai žmonių ir žirgų kapai su įkapėmis; dalis kapų suardyta kasinėjant pilkapiuose duobes, keli ištirti 1979-1980 m. archeologinių tyrimų metu);
- reljefas (kiek banguota, ypač PV dalyje, vietovė; paviršius apaugęs mišku, jo Š dalį maždaug R-V kryptimi kerta Šalčininkėlių – Jundiliškių kelias, o PV dalį maždaug ŠV-PR kryptimi – iš minėto kelio atsišakojantis Skubėtų – Čiaukšlių kelias).

9. <u>Kidarų pilkapynas (33858)</u>

Vertingųjų savybių pobūdis:
archeologinis (lemiantis reikšmingumą).
Vertingosios savybės:
žemės ir jos paviršiaus elementai:
- sampilai (9 smėlio ir žvyro sampilai, išsidėstę maždaug ŠV-PR kryptimi nuo 3-5 m iki 10-20 m atstumu vienas nuo kito: sampilai nuo 8-10 m iki 12 m, o vienas iki 20 m skersmens ir nuo 0,5-0,6 m iki 0,8-1 m, o vienas iki 1,6 m aukščio, žemo suploto pusrutulio pavidalo; vienas, didžiausias, nežymiai paplokščiu viršumi; dalis sampilų kiek sulėkštėję, dviejų šonai nuvažinėti miško kelio, trijų šonai nuskleisti ar nustumdyti, visi sampilai sužaloti ariant vagas miško sodinimui);
- reljefas (gana lygi kiek žemesnė už aplinką vieta į ŠR nuo neaukšto gūbrio; paviršius iš dalies apaugęs jaunu sodintu mišku, o dalis plynai iškirsta ir apsodinta medeliais, PV-ŠR kryptimi jį kerta miško kelias).

10. <u>Didžiulių pilkapynas (1945)</u>

Vertingųjų savybių pobūdis:
archeologinis (lemiantis reikšmingumą).
Vertingosios savybės:
žemės ir jos paviršiaus elementai:
- žemių sampilai ar jų liekanos (6 sampilai išsidėstę pailgame RŠR-VPV kryptimi plote lyg dviem grupėmis, nutolusiomis viena nuo kitos maždaug 50 m atstumu ir susidedančiomis iš dviejų ir trijų pilkapių, nutolusių vienas nuo kito per 20-25 m bei 40-50 m ir dar vieno atokiau į V esančio pilkapio, nutolusio nuo kitų maždaug 100 m atstumu: pilkapių sampilai nuo 6-7 m iki 11-13 m skersmens ir nuo 0,5-0,6 m iki 1-1,2 m, o vienas net 2,3-2,5 m, aukščio; pilkapyno pirmosios dviejų pilkapių dalies sampilai apardyti duobių, vieno iš jų nukastas ir nustumdytas šonas, antrosios dalies didesnio skersmens sampilas gerokai sulėkštėjęs ir apardytas seniau sodinant mišką, vieno nuartas R šonas, aukščiausio viršuje iškasta duobė, o lyg ir trečiąją

pilkapyno dalį sudarančio atskiresnio pilkapio nuartas ar nukastas R šonas, dalis pilkapyno pilkapių suardyti seniau ariant, 7 buvo ištirti 1951 m.);

- akmenų vainikai ar jų liekanos (pilkapyno pirmosios dalies pilkapių šonuose matosi paskiri vainikų akmenys; pilkapių vainikai apardyti išvarčius ir išrinkus jų akmenis, dalis vainikų akmenų užslinkę žemėmis);
- kapai (sudegintų žmonių ir žirgų, laidotų ant sampilų pagrindo ir sampiluose, kapai su įkapėmis; dalis kapų suardyti seniau ariant ir kasinėjant duobes, dalis ištirta 1951 m.);
- reljefas (gana lygus slėnis tarp aukštumų; paviršius apaugęs mišku, jo ŠV pakraščiu maždaug ŠV-PR kryptimi tęsiasi miško keliukas).

11. Paginų, Šilinės pilkapynas (1948)

Vertingųjų savybių pobūdis:
archeologinis (lemiantis reikšmingumą); kraštovaizdžio.
Vertingosios savybės:
žemės ir jos paviršiaus elementai:

- žemių sampilai ar jų liekanos (5 sampilai, išsidėstę pailgame ŠR-PV kryptimi plote nuo 8-10 m iki 20 m atstumu vienas nuo kito: jų sampilai 9-12 m, o vienas – net 16 m, skersmens ir nuo 0,4-0,6 m iki 1-1,2 m aukščio, žemo suploto pusrutulio pavidalo; kai kurie sampilai iš dalies sulėkštėję, beveik visuose matosi senos duobės ar jų žymės);
- sampilus juosiantys grioviai ir duobės ar jų liekanos (beveik visų sampilų pagrindus juosia grioviai ar pailgos duobės ar jų liekanos; duobės iš dalies ar beveik visiškai užslinkę);
- akmenų vainikai dalies pilkapių sampiluose matosi paskiri vainikų akmenys ir yra likęs 1952 m. ištirto pilkapio nevisai taisyklingas apie 6,5 m skersmens vainikas, krautas iš maždaug 25x35x45 cm – 50x65x80 cm dydžio akmenų; ištirtojo pilkapio vainikas apardytas seniau išvarčius ir aprinkus jo akmenis, likusių pilkapių vainikai irgi apardyti išvarčius ir išrinkus jų akmenis, dalis vainikų akmenų užslinkę žemėmis);
- kapai (sudegintų mirusiųjų, laidotų ant pilkapių pagrindo ir sampiluose, kapai; dalis kapų suardyti seniau kasant pilkapiuose duobes, du ištirti 1952 m.
- reljefas (gana nuolaidus aukštumos šlaitas; paviršius apaugęs mišku, maždaug Š-P ir R-V kryptimis jį kerta kvartalinės miško proskynos, o VPV-RŠR kryptimi – miško kelias, vedantis į Biržės vs.).

12. Stakų pilkapynas (1950)

Vertingųjų savybių pobūdis:
archeologinis (lemiantis reikšmingumą).
Vertingosios savybės:
žemės ir jos paviršiaus elementai:

- sampilai (apie 40 sampilų, išsidėsčiusių nuo 1-5 m iki 15 m atstumu vienas nuo kito: jie nuo 5-6 m iki 10-12 m skersmens ir nuo 0,2-0,3 m iki 0,6-1,2 m, o viens net iki 1,5 m, aukščio, dauguma žemo suploto pusrutulio pavidalo, o pilkapyno V pakraštyje yra vienas ovalus, maždaug 12-14 m ilgio PV-ŠR kryptimi, 6-7 m pločio ir 0,5 m aukščio kauburys – greičiausiai, vėlyvesnė medžio anglių degykla; daugelis sampilų sulėkštėję, dalis sužaloti ir deformuoti seniau iškasus juose duobes, vienas apardytas miško keliuko, devyni 1952 m. buvo ištirti Lietuvos istorijos instituto);
- sampilų pagrindus juosiančios pailgos duobės ir grioviai, ar jų liekanos (dalį pilkapių prie pagrindų juosia pailgos duobės ar jų liekanos, pora didesnių, esančių pilkapyno ŠV dalyje,

apjuosti lyg ir grioviais, o pilkapyno V krašte esantį pailgą sampilą irgi juosia grioviai; duobės ir grioviai iš dalies arba beveik visiškai užslinkę);

- akmenų vainikai ar jų liekanos (kai kurių sampilų šonuose pastebimi juos juosusių akmenų vainikų fragmentai ar paskiri vainikų akmenys; dalis vainikų suardyti išlupus ir išrinkus jų akmenis, dalis akmenų užslinkę žemėmis);
- kapai (sudegintų mirusiųjų kapai su įkapėmis; dalis kapų suardyta kasinėjant pilkapiuose duobes, keliolika ištirta 1952 m. archeologinių tyrimų metu);
- reljefas (kiek banguota vietovė – aukštumos papėdė, jos šlaitas ir terasa; paviršius apaugęs mišku, jo R pakraščiu maždaug Š-P kryptimi tęsiasi miško kelias).

13. Poškonių senovės gyvenvietė (12404)

Vertingųjų savybių pobūdis:
Archeologinis (lemiantis reikšmingumą).
Vertingosios savybės:
žemės ir jos paviršiaus elementai:

- reljefas (Gaujos kairiojo kranto aukštumos iškyšulys į šios, dabar patvenktos, upės slėnį ties jos ir Matrūnos upelio santaka; dalis apaugusi pušimis ir kitais medžiais, dalis dirvonuoja, kyšulio V galo šlaitas į Gaujos tvenkinį buvo gerokai sužalotas – nukastas ir nustumdytas įrengiant tvenkinį);
- kultūrinis sluoksnis (sudarytas iš tamsios žemės su angliukais, su laužavietėmis, stulpavietėmis ir archeologiniais radiniais; sluoksnis labai apardytas ilgalaikio arimo, dalis nustumdyta įrengiant tvenkinį, dalis ištirta 1992 m., 1997 m. ir 2008 m.).

14. Dieveniškių pilkapių vieta (1929)

Vertingųjų savybių pobūdis:
archeologinis (lemiantis reikšmingumą).
Vertingosios savybės:
žemės ir jos paviršiaus elementai:

- reljefas (aukštos plynaukštės V pakraštys, lygiu, nežymiai banguotu paviršiumi; teritoriją R-V kryptimi kerta miško keliukas, paviršius apardytas 1952 m. archeologinių tyrinėjimų metu, teritorija apaugusi pavieniais medžiais ir krūmais);
- akmenų vainikai ir jų liekanos (šešių ištirtų pilkapių, išsidėsčiusių lyg trimis grupėmis po du pilkapius, akmenų vainikų, krautų iš vidutinio dydžio, maždaug 0,2x0,3 m. – 0,5x0,6 m dydžio akmenų, liekanos, bei pilkapio Nr.6 Š pakraštyje gulintis didelis 1,6x0,9x0,5 m dydžio akmuo, pilkapio Nr. 5 P šone gulintis 1x0,6x0,3 m dydžio akmuo ir pilkapio Nr. 3 Š pakraštyje stovintis 0,93x0,75x1,5 dydžio akmuo; didžioji dalis vainikų akmenų nurinkta įvairių žemės judinimo darbų metu, vainikų akmenys buvo atidengti 1952 m tyrinėjimų metu nukasus pilkapių sampilus, dabar jie iš dalies apsamanoję ir užžėlę).

15. Dieveniškių akmuo, vad. Moku, Generolu Moku (1930)

Vertingųjų savybių pobūdis:
mitologinis (lemiantis reikšmingumą svarbus).
Vertingosios savybės:
žemės ir jos paviršiaus elementai:

- natūralus riedulys (akmuo rausvas stambiagrūdis granitas su baltais kvarcito intarpais, netaisyklingo keturkampio formos prie pagrindo, maždaug 93 cm pločio Š-P kryptimi ir 75 cm ilgio R-V kryptimi bei iki 1,5 m aukščio nuo dabartinio žemės paviršiaus; akmuo apkerpėjęs).

Faktai apie tautosakos šaltinius, kurie susiję su objektu:

- pasakojama jog po akmeniu palaidotas kažkoks senis ar karininkas Mokas.

16. Reistinių pilkapynas (1936)

Vertingųjų savybių pobūdis:
archeologinis (lemiantis reikšmingumą).
Vertingosios savybės:
žemės ir jos paviršiaus elementai:

- žemių sampilai ar jų liekanos (apie 50 smėlio sampilų, išsidėsčiusių pailgame Š-P kryptimi plote nuo 3-10 m iki 30-50 m ir net iki 60-70 m atstumu vienas nuo kito: sampilai nuo 7-8 m iki 10 m, o vienas 12 m skersmens ir nuo 0,4-0,5 m iki 0,8-1 m aukščio, daugiausia žemo suploto pusrutulio pavidalo; dalis sampilų sulėkštėję, kai kurie deformuoti – kiek ištęsti, dalyje iškastos senos duobės, vienas gerokai apardytas sodinant mišką, o du – mineralizuojant kvartalinę miško proskyną);
- sampilus juosiantys grioviai ir duobės ar jų liekanos (daugumą sampilų prie pagrindų juosia apskritos ar pailgos duobės, prie kai kurių pilkapių pagrindų pastebimos lyg juos juosusių griovių liekanos; kai kurios duobės ir grioviai iš dalies ar beveik visiškai užslinkę);
- akmenų vainikai ar jų liekanos (poros pilkapių sampiluose matosi paskiri vainikų akmenys; vainikai suardyti išlupus ir nurinkus jų akmenis, dalis jų akmenų užslinkę žemėmis);
- kapai (sudegintų mirusiųjų kapai; dalis kapų suardyta kasant pilkapiuose duobes, dalis ištirta 1951-1952 m.);
- reljefas (banguota, kiek nuolaidėjanti į Š vietovė; paviršius apaugęs mišku, maždaug Š-P ir V-R kryptimis jį kerta kvartalinės miško proskynos, 2016 m. ties pilkapyno V kraštu esančio seno keliuko remonto metu buvo archeologiškai iššvalgytas 1875 kv. m plotas, tačiau archeologinių radinių ar struktūrų nerasta).

17. Dieveniškių pilkapynas (12076)

Vertingųjų savybių pobūdis:
archeologinis (lemiantis reikšmingumą).
Vertingosios savybės:
žemės ir jos paviršiaus elementai:

- reljefas (nežymi lėkšta pakiluma; apaugusi medžiais ir krūmais);
- sampilai (du smėlio sampilai, išsidėstę beveik Š-P kryptimi maždaug 14-15 m atstumu vienas nuo kito: šiaurinis sampilas 11,5 m skersmens ir apie 1 m aukščio, žemo suploto pusrutulio formos, kiek paplokščiu viršumi, pietinis – 9-10 m skersmens, kiek pailgas ŠR-PV kryptimi, 0,6-0,7 m aukščio, suploto pusrutulio formos, paplokščiu viršumi; šiauriniame pilkapyje iškasta 2,5 m skersmens ir 0,5 m gylio sena duobė, abu pilkapiai apaugę pavieniais medžiais);
- sampilus juosiantys grioviai ar duobės bei jų liekanos (šiaurinio pilkapio Š pašlaitėje yra pailga maždaug 2,5-3 m ir 0,5 m gylio įduba – pilkapį juosusio griovio liekana, nežymios griovio liekanos pastebimos ir pietinio pilkapio Š, ŠŠR pašlaitėje; grioviai iš dalies ar visiškai užslinkę);
- akmenų vainikų liekanos (šiaurinio sampilo PPV pašlaitėje matosi trys maždaug 0,4-0,5 m dydžio akmenys, pietinio sampilo viršuje guli 0,6x0,9x0,5 cm dydžio akmuo, o Š

papėdėje – rausvas vidutinio grūdėtumo granitas, netaisyklingo keturkampio formos, į PR nuolaidėjančia viršutine plokštuma, maždaug 1,6 m ilgio RPR-VŠV kryptimi ir iki 0,85 m pločio VŠV gale, bei iki 0,45 m aukščio akmuo; akmenų vainikų akmenys užslinkę žemėmis ar nurinkti).

18. Gurelių pilkapynas (44216)

Vertingųjų savybių pobūdis:
archeologinis (lemiantis reikšmingumą).
Vertingosios savybės:
žemės ir jos paviršiaus elementai:
- sampilai (pilkapyne yra du aiškūs ir stambūs sampilai bei dar keturi netokie aiškūs smėlio sampilai, visi išsidėstę Š-P linijoje, iš kurių du didesnieji yra beveik per 90 m vienas nuo kito, dar už 30 m į P nuo jų esantys nevisai aiškūs sampilai yra susitelkę krūvoje per 3-4 m vienas nuo kito, o dar vienas irgi nevisai aiškus sampilas yra irgi maždaug 30 m į P nuo pastarųjų: šiaurinis iš stambesniųjų sampilų 9 m skersmens ir iki 1,5 m aukščio, kiek paplokščiu viršumi, pietinis – irgi apie 9 m skersmens bei iki 1,5 m aukščio, žemo kūgio pavidalo, trys piečiau krūvoje esantys – apie 7 m skersmens ir 0,2-0,4 m aukščio, o pietinis irgi apie 7 m skersmens bei 0,2-0,4 m aukščio; du didesnieji sampilai kiek sulėkštėję ir nusklidę, šiaurinio iš jų pažeistas V šlaitas, trys esantys krūvoje, bei dar vienas į P nuo jų esantis pilkapis – labai sulėkštėję ir išsklidę, dabar visi pilkapiai apaugę mišku, apardyti sanitarinio miško kirtimo metu važinėjančios sunkiasvorės technikos);
- sampilus juosiantys grioviai ir duobės ar jų liekanos (dviejų didesniųjų pilkapių papėdes juosia beveik ištisiniai platūs, apie 2-3 m pločio, grioviai, o ties trijų pietinių pilkapių pagrindais irgi pastebimos juos juosusių griovių liekanos; dviejų didesniųjų pilkapių grioviai dalinai, o trijų, esančių krūvoje bei dar vieno, labiau į P nuo jų esančio pilkapio – labai, užslinkę ir suseklėję);
- reljefas (masyvios erozinės daubos PR pakraštyje esančios ŠR kryptimi nutįsusios nežymiai aukštėjančios nedidelės ir plokščios smėlingos pakilumos V pusė, paviršius gana lygus, dabar apaugęs mišku, apardytas miško sodinimo bei sanitarinio kirtimo metu).

19. Urelių pilkapynas (44217)

Vertingųjų savybių pobūdis:
archeologinis (lemiantis reikšmingumą).
Vertingosios savybės“
žemės ir jos paviršiaus elementai:
- sampilai (pilkapyne yra 14 smėlio ir žvyro sampilų, išsidėsčiusių pailgame R-V kryptimi plote 2-18 m atstumu vienas nuo kito bemaž dviems laužtomis linijomis: sampilai 6-9 m skersmens ir 0,3-1,3 m aukščio, dalis kiek paplokščiu viršumi, dalis žemo suploto pusrutulio, o kai kurie žemo kūgio pavidalo, o pilkapyno pakraštyje matosi trys žemi pailgi, keturkampio pavidalo sampilai, papėdėse juosiami siaurų seklių duobių – greičiausiai, buvusios medžio anglių degyklos);
- sampilus juosiančios duobės ar grioviai (sampilų papėdėse dažniausiai juosia gana ryškios pailgos duobės, kurios vietomis sudaro beveik ištisus žiedinius griovius; visos duobės ir grioviai dalinai užslinkę ir suseklėję);
- reljefas (masyvios erozinės daubos PR pakraštyje esanti R-V kryptimi nutįsusi neaukšta pakiluma su vos aukštesne ir platesne vidurine dalimi; paviršius gana lygus, dabar

apaugęs mišku, apardytas miško sodinimo bei sanitarinio kirtimo metu, teritorijos R dalyje prikasinėta senų nedidelių duobių – matyt, tai likę kelmų rovimo pėdsakai).

20. Trakų Vokės dvaro sodyba (923)

Vertingųjų savybių pobūdis:
archeologinis (lemiantis reikšmingumą); architektūrinis (lemiantis reikšmingumą unikalus); dailės (lemiantis reikšmingumą svarbus); istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); kraštovaizdžio; memorialinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); sakralinis (lemiantis reikšmingumą svarbus); želdynų (lemiantis reikšmingumą svarbus).
Vertingosios savybės:
planavimo sprendiniai:
- XIX a. II p. susiformavusi dvaro sodybos plano struktūra, tūrinė erdvinė kompozicija, kurią formuoja pagrindinės V-R ir skersinės P-Š krypčių kompozicinių ašių sujungti reprezentaciniai vartai, privažiavimo alėjos, rūmai su parteriu, P sodybos dalyje stovinti koplyčia-mauzoliejus, teritorijos V ir centrinėje dalyse – ūkinėje-gyvenamojoje zonoje išsidėstę ūkiniai pastatai, bokštas, kumetynas, ūkvedžio namas, virtuvė-skalbykla, oficina, pirtis-skalbykla, teritorijos R, Š dalyse – parkas su vandens telkinių sistema, susisiekimo trasos, statinių liekanos ir vietos teritorijos V, P ir centrinėje dalyse.

Buvusių komplekso dalių (statinių) liekanos ar jų vietos::
- pavėsinės vieta teritorijos P dalyje (senųjų gyventojų informacija);
- tvarto vieta teritorijos V dalyje;
- sodininko namo vieta teritorijos P dalyje;
- oranžerijos vieta teritorijos P dalyje (senųjų gyventojų informacija).

Įvairūs mažosios kraštovaizdžio architektūros statiniai ir vaizduojamojo meno formos:
- pirmas antkapinis paminklas su įrašu teritorijos P dalyje (būklė patenkinama);
- antras antkapinis paminklas su įrašu prie koplyčios-mauzoliejaus (būklė patenkinama);
- trečias antkapinis paminklas su įrašu prie koplyčios-mauzoliejaus (būklė patenkinama).

Žemės ir jos paviršiaus elementai:
- banguotas, raižytas reljefas, formuojamas Vokės upės bei jos intako slėnio teritorijos R, Š dalyse ir plynaukštės viršaus sodybos PV dalyje.

Takai, keliai ar jų dalys, dangos:
- V ir PR įvažiavimų į dvaro sodybą kelių trasos, P-Š krypties įvažiavimo į ūkinę-gyvenamąją zoną kelio trasa;
- kelio trasos Š atkarpa nuo Šiaurės vartų iki pirties-skalbyklos (kelio, vedusio nuo Šiaurės vartų iki rūmų P atkarpa yra pakitusi; būklė bloga, patenkinama);
- lauko akmenų grindinio fragmentai ūkinės-gyvenamosios zonos kieme, tarp tvarto ir bokšto;
- lauko akmenų grindinio fragmentai PR privažiavimo kelio centrinėje ir R dalyse.

Želdynai ir želdiniai:
- V įvažiavimo į dvaro sodybą liepų alėja;
- PR privažiavimo apsodinimo lapuočių medžių eilėmis pobūdis (teritorijos PR dalyje, prie dvaro sodybos tvoros tuopų alėja išlikusi fragmentiškai, R dalyje yra išlikusi eilė šimtmetinių tuopų, kitoje kelio pusėje likę tik pora medžių ir kelmai; būklė bloga).

Artimiausios kultūros paveldo objekto teritoriją ar vietovę supančios aplinkos kultūrinio kraštovaizdžio vertingosios savybės:
- į ŠR nuo dvaro sodybos yra geležinkelio tiltas.

21. Grigiškių, Neravų pilkapynas, vad. Kapčiais (3512)

Vertingųjų savybių pobūdis:
archeologinis (lemiantis reikšmingumą).
Vertingosios savybės:
žemės ir jos paviršiaus elementai:
- sampilai (apie 10 smėlio sampilų suploto pusrutulio pavidalo, nuo 7 m iki 12 m skersmens ir nuo 0,5 m iki 1 m aukščio, vienas sampilas pilkapyno vidurinėje dalyje, į ŠR nuo geležinkelio sankasos yra 18 m skersmens ir iki 1,5 m aukščio; sampilai apipustyti, deformuoti ir sužaloti, daugelyje pastebimos lobių ieškotojų iškastos duobės, dalis sampilų sunaikinta tiesiant Panerių-Grigiškių geležinkelį, dujotiekį, įrengiant Grigiškių kapines, pokario metais išminuojant teritoriją, 1972 m., 1974-1977 m. ištirta 50 sampilų, 1999 m. – vienas sampilas);
- sampilų pagrindus juosiantys grioviai (aplink kai kuriuos sampilus pastebimos juos juosusių griovių žymės; grioviai užslinkę);
- kapai (sudegintų mirusiųjų kapai su įkapėmis ir be jų; didžioji dalis kapų ištirta 1972 m., 1974-1977 m. ir 1991 m., dalis sunaikinta įvairių žemės darbų metu: tiesiant geležinkelį, dujotiekį, įrengiant kapines, išminuojant teritoriją);
- reljefas (gana lygi Neries terasa; apaugusi mišku, ŠV-PR kryptimi kerta geležinkelis, nutiestas ant aukšto supilto pylimo).

22. Grigiškių akveduko statinys (14741)

Vertingųjų savybių pobūdis:
inžinierinis (lemiantis reikšmingumą, retas).
Vertingosios savybės
tūris:
- stačiakampio plano, dviejų tarpsnių su akveduko apatinėje dalyje esančia arkada (ilgis – 800 m., skerspjūvis – 4,7 x 2,8 m.; būklė patenkinama, dalis arkados užmūryta).

Aukštų išplanavimas:
- kapitalinių sienų tinklas.

Konstrukcijos:
- pamatai (netyrinėti);
- gelžbetoninės sienos (būklė patenkinama;
- konstrukcijų dekoras – akveduko II tarpsnio stačiakampės nišos, esančios Š akveduko dalyje (būklė patenkinama);
- kontraforsai, skaidantys akveduko II tarpsnį (būklė patenkinama).

Žemės ir jos paviršiaus elementai:
- lygus reljefas.

Natūralūs vandens telkiniai ir hidrotechniniai įrenginiai:
- V kanalo, vad. Mažuoju kanalu, trasa;
- V kanalo, vad. Mažuoju kanalu, pralaida per Vokės upę;
- V kanalo, vad. Mažuoju kanalu, užtvanka per Vokės upę;
- R kanalo, vad. Didžiuoju kanalu, trasa (R kanalo P dalyje ant kanalo trasos po 1991-08-28 supiltas žemių pylimas, žr. TRP 7, lap. 9, skirtas įvažiavimui į sklypą ir 1993 m. vykdyti valymo darbai; šio kanalo atkarpos 1991-08-28 užfiksuotas plotis iki valymo darbų 8 m., 2013 m – 15 m.; dalis kanalo užpildyto vandeniu; būklė bloga);
- R kanalo, vad. Didžiuoju kanalu, užtvankos betono ir akmens mūro liekanos su atraminėmis sienelėmis V ir R pusėse.

23. Neravų piliakalnis (17206)

Vertingųjų savybių pobūdis:
archeologinis (lemiantis reikšmingumą); kraštovaizdžio.
Vertingosios savybės:
žemės ir jos paviršiaus elementai:
- aikštelė (trikampė, platėjanti P kryptimi, maždaug 60 m ilgio Š-P kryptimi ir iki 40 m pločio, Š gale pamažu žemėdama pereina į šlaitą; apaugusi medžiais ir krūmais);
- pylimas ((aikštelės P krašte supiltas, kiek lenktas, maždaug 50 m ilgio R-V kryptimi, apie 10-15 m pločio ir iki 1 m aukščio nuo aikštelės pusės bei iki 1,5 m aukščio nuo išorės pylimas, kurio tęsinys pastebimas aikštelės R-ŠR krašte, kur matomas apie 15 m ilgio, 7 m pločio ir iki 0,5 m aukščio pakilimas; pylimas apardytas ilgalaikių arimų, dalis jo greičiausiai nuslinkę, P pylimo V-PV galas ardomas naujai besiformuojančios griovos, P pylimo viduryje seniai iškastos maždaug 2 m skersmens ir apie 0,5 m gylio duobės, pylimas šiuo metu neardomas apaugęs medžiais ir krūmais);
- šlaitai (statūs, nuo upės pusės iki 16 m aukščio, o nuo griovos apie 11 m aukščio; apaugę medžiais ir krūmais, R ir Š šlaitai kiek eroduoja);
- kultūrinis sluoksnis (tamsiai pilkos spalvos maždaug 25-30 cm storio žemės sluoksnis su pavieniais angliukais; kultūrinis sluoksnis apardytas įvairių žemės judinimo darbų metu);
- reljefas (Neries u. kair. Kranto aukštumos kyšulys bei jo V papėdė lygiu paviršiumi, iš V, ŠV pusės juosiama Neries u., iš R – griovos, iš P toliau besitęsiančios ir palaipsniui kylančios aukštumos; teritorija apardyta arimų, šlaitai paveikti erozijos, šiuo metu teritorija apaugusi mišku).

24. Panerių geležinkelio tunelis (22798)

Vertingųjų savybių pobūdis:
architektūrinis (lemiantis reikšmingumą, tipiškas); inžinierinis (lemiantis reikšmingumą, retas); istorinis (lemiantis reikšmingumą svarbus).
Vertingosios savybės:
tūris:
- stačiakampio plano, požeminis.

Aukštų išplanavimas:
- viena patalpa.

Fasadų architektūrinis sprendimas::
- istorizmo stilistika;
- fasadų architektūros tūrinės detalės – R ir V įvažiavimų plytų mūrų portalai su pasagos formos angomis, parapetais ir šoninėmis lenktomis dalimis;
- fasadų apdaila ir puošyba – V fasado įvažiavimo rustuoto apvado tinko tipas;

konstrukcijos:
- pamatai (netyrinėti);
- raudonų plytų mūro cilindrinis skliautas (būklė bloga, skliauto danga dviejose vietose įlaužta);
- portalų plytų mūro sienos;
- konstrukcijų dekoras – portalų plytų mūro iškiliosios rievės.

Takai, keliai ar jų dalys, dangos.
Pirminė ir istorinė paskirtis::
- inžinerinė.

Faktai apie svarbius visuomenės, kultūros ir valstybės istorijos įvykius:

- 1852 m. Rusijoje pradėtas tiesti geležinkelis Sankt Peterburgas – Varšuva, ėjęs per Lietuvą. 1859-1862 m. Panerių kalvose statytas geležinkelio tunelis, kuris buvo pirmasis toks statinys ne tik Lietuvoje, bet ir visoje tuometinėje Rusijoje. 1860 m. Vilniuje lankęsis caras Aleksandras II (1818-1881) į tunelio sieną įmūrijo simbolinę plytą.

25. Vaidotų piliakalnis (33861)

Vertingųjų savybių pobūdis
archeologinis (lemiantis reikšmingumą).
Vertingosios savybės
žemės ir jos paviršiaus elementai:
- piliakalnio aikštelė (netaisyklinga keturkampė, orientuota beveik PV-ŠR kryptimi, apie 35 m ilgio, 16 m pločio PV gale ir 18 m pločio ŠR gale, nelygi, kiek žemesniu ŠR kraštu; aikštelėje matosi senų duobių žymės, ji apaugusi lapuočiais medžiais ir krūmais);
- pylimai ar jų liekanos (piliakalnio aikštelę PV pusėje nuo aukštumos skiria 4 pylimai: pirmasis nuo aikštelės – 7,5 m pločio bei 2 m aukščio iš išorės, antrasis – 7 m pločio bei 1,5 m aukščio, trečiasis – kiek lenktas, 4 m pločio bei 0,5 m aukščio iš išorės ir ketvirtasis – iki 4,5 m pločio bei 0,5 m aukščio, piliakalnio aikštelės R kampe pastebimas 0,2-0,3 m aukščio nuo jos ir apie 6 m pločio pylimas 0,6-0,7 m aukščio išoriniu šlaitu, žemiau kurio, šlaite, yra dar vienas nedidelis pylimėlis ir pastebimos kito pylimėlio liekanos, o Š šlaite, 5-6 m žemiau aikštelės yra apie 3 m pločio pylimas 1,5 m aukščio išoriniu šlaitu, žemiau kurio yra dar vienas, 3 m pločio bei iki 0,5 m aukščio pylimas; piliakalnio PV pusėje esantys pirmas, antras ir trečias pylimai ties viduriu perkasti, visi piliakalnio pylimai iš dalies, o kai kur gerokai ar net labai nuslinkę, apaugę lapuočiais medžiais ir krūmais);
- grioviai ar jų liekanos (piliakalnio PV pusėje esančius pylimus skiria trys grioviai: pirmasis nuo piliakalnio pusės – 4-5 m pločio bei 1,5-1,7 m gylio, antrasis – 4 m pločio bei 1,5 m gylio, trečiasis – 2-2,5 m pločio bei 0,5-0,7 m gylio, o išorinio, ketvirtojo, pylimo išorėje pastebima nežymi iki 0,2 m gylio bei 4 m pločio įduba – matyt čia irgi buvusio griovio liekanos, piliakalnio R šlaite, žemiau aikštelės R kampe esančio pylimo, yra 1-1,5 m pločio bei iki 0,3 m gylio griovys, dar vienas, iki 0,2 m gylio griovys, yra Š laite, tarp čia esančių pylimų; piliakalnio PV pusėje esantys pirmas, antras ir, iš dalies trečias, grioviai ties viduriu užpilti, visi piliakalnio grioviai iš dalies, o kai kur gerokai ar net labai užslinkę, apaugę lapuočiais medžiais ir krūmais);
- terasos ar jų liekanos (piliakalnio pirmasis griovys ir antrasis pylimas pereina į 2-3 m pločio terasą, 3 m žemiau aikštelės juosiančią ŠV, Š ir ŠR šlaitus ir jungiančią minėtus griovį ir pylimą su šlaito RŠR kyšulyje esančiais grioviu ir pylimu, o antrasis griovys ir trečiasis pylimas irgi pereina į panašią terasą, esančią ŠV šlaite maždaug 2,5 m žemiau pirmosios, ir jungiančią šiuos griovį ir pylimą su piliakalnio Š šlaite esančiu viršutiniu pylimu bei toliau nuo jo dar besitęsiančią ŠR šlaitu iki piliakalnio RŠR iškyšulyje esančio pylimėlio, piliakalnio ŠV šlaite yra dar viena, žemiausiai esanti, apie 20 m ilgio terasa, prasidedanti nuo piliakalnio Š šlaite esančio apatinio pylimo; piliakalnio terasos iš dalies, o kai kur, ypač ŠR šlaite, labai apslinkę; apaugę lapuočiais medžiais ir krūmais);
- šlaitai (gana statūs, iki 10-15 m, o R, PR ir iki 20 m aukščio; apaugę medžiais ir krūmais);
- reljefas (aukštumos kyšulys į Vokės slėnį jos kairiajame krante, iš Š pusės supamas slėnio, o iš R, PR bei Š, VŠV – šio slėnio griovų ir raguvų; apaugęs lapuočiais medžiais ir krūmais).

26. Neravų senovės gyvenvietė (36196)

Vertingųjų savybių pobūdis:
archeologinis (lemiantis reikšmingumą); inžinerinis (lemiantis reikšmingumą, retas).
Vertingosios savybės:
žemės ir jos paviršiaus elementai:
- kultūrinis sluoksnis (10-40 cm storio geltonai rudo smėlio akmens amžiaus gyvenvietės kultūrinis sluoksnis su archeologiniais radiniais, pastatų liekanomis; tamsiai pilkas 15-30 cm storio Misijonarkos kaimavietės sluoksnis; dalis sluoksnio sunaikinta rekonstruojant Vilniaus-Kauno kelią, tiesiant dujotiekį, akveduką; 2009-2010 m. ištirtas apie 450 kv. m plotas);
- reljefas (nuolaidus Vokės upės dešinysis krantas ir gana lygi viršutinė terasa su PV dalyje 1928-1930 m. iškastu Grigiškių akveduko-S489 kanalu, vad. Didžiuoju kanalu; teritorija iš PV ribojama Vilniaus-Kauno kelio, iš PR – benzino kolonėlės, Š pakraščiu praeina dujotiekis).

27. Aukštųjų Panerių pilkapynas (44841)

Vertingųjų savybių pobūdis:
archeologinis (lemiantis reikšmingumą).
Vertingosios savybės:
žemės ir jos paviršiaus elementai:
- sampilai (pilkapyne yra 11 smėlio sampilų, išsidėsčiusių nuo 3-5 m iki 17-35 m atstumu vienas nuo kito lyg dviem grupėmis nutolusiomis per 35-42 m Š-P kryptimi, o vienas pilkapis yra maždaug už 86 m į PR nuo pietinės grupės: sampilai žemo suploto pusrutulio pavidalo, kai kurie paplokščiu viršumi, nuo 5,5-7,5 m iki 9 m bei 11-13 m skersmens ir nuo 0,2-0,4 m iki 0,6-0,8 m aukščio; dalis sampilų sulėkštėję, trys iš jų – labai, dalis deformuoti, apardyti sodinant mišką, vienas nuvažinėtas, o vienas beveik visiškai nukastas);
- sampilus juosiantys grioviai ar jų liekanos (pilkapių sampilų papėdes juosia kartais gana ryškios žiedinių griovių įdubos arba jų liekanos; grioviai iš dalies užslinkę ir suseklėję, apardyti sodinant mišką);
- reljefas (du žemi eoliniai gūbriai nutįstantys ŠV-PR kryptimi, atskirti seklios lomos; vietovės paviršius banguotas, dabar apaugęs mišku, pažeistas kertant ir sodinant mišką bei plačios miško kvartalinės proskynos, pilkapyno V pakraštys suardytas keleto iškastų stambių duobių, o visa R-PR pusė nukasta eksploatuojant smėlio karjerus).

28. Didžiosios Kuosinės piliakalnis, vad. Pilaite (5677)

Vertingųjų savybių pobūdis:
archeologinis (lemiantis reikšmingumą); kraštovaizdžio.
Vertingosios savybės:
žemės ir jos paviršiaus elementai:
- reljefas (atskira didelė kalva, iš Š, R ir V pusių supama žemų laukų, o P pusėje žemesniu Ožnugariu besijungianti su gretimomis aukštumomis; kalva ilgą laiką buvo ariama, dabar apaugusi mišku);
- piliakalnio aikštelė (netaisyklinga keturkampė, pailga PV-ŠR kryptimi, 60x30 m dydžio, 2 m aukštesniu PV kraštu, įdubusiu ir lenktu Š šonu; aikštelė apardyta ilgalaikio arimo ir joje stovėjusio trianguliacijos bokšto griovių, dabar jos vidurys dirvonuoja, kraštai apaugę pušimis ir lapuočiais medžiais);

- terasos (piliakalnio PV šlaite, 3-4 m žemiau aikštelės, yra trikampė 20 m ilgio ir 15 m pločio terasa, o ŠR šlaite, maždaug 3 m žemiau aikštelės, irgi yra kita, panaši, terasa; terasos apardytos ariant, dabar apaugę medžiais);
- šlaitai (šlaitai viršutinėje 1-4 m aukščio dalyje buvo aplyginti, Š ir ŠR statūs, iki 35 m aukščio, PV – 6-7 m aukščio);
- kultūrinis sluoksnis (piliakalnio aikštelėje pastebimas ryškus kultūrinis sluoksnis, sudarytas iš tamsios žemės, su archeologiniais radiniais; sluoksnis apardytas seniau ilgą laiką ariant ir apkasant grioviais piliakalnio aikštelėje stovėjusį trianguliacijos bokštą).

29. Mūrininkų pilkapynas II (5684)

Vertingųjų savybių pobūdis:
archeologinis (lemiantis reikšmingumą).
Vertingosios savybės:
žemės ir jos paviršiaus elementai:
- sampilai (5 smėlio sampilai: nuo 6 m iki 8 m skersmens ir nuo 0,4-0,5 m iki 0,7-0,8 m aukščio, žemo suploto pusrutulio pavidalo, išsidėstę beveik viena eile ŠR-PV kryptimi nuo 2-4 m iki 25 m atstumu vienas nuo kito; visi sampilai kiek sulėkštėję, dviejų šonai nuskleisti, vieno viršus kiek įdubęs – greičiausiai, tai čia buvusios senos, dabar jau užslinkusios, duobės žymės);
- sampilus juosiančios duobės ir jų liekanos (visų sampilų pagrindus juosia 2-5 pailgos duobės arba jų liekanos; dalis duobių užslinkę; FF Nr. 1-5; 15.1-15.9; 2007 m.); reljefas (gana lygus kiek iškilus paviršius, nuolaidėjantis į PV ir ŠR; apaugęs mišku, R-V kryptimi jį kerta miško keliukas).
Artimiausios supančios aplinkos kultūrinio kraštovaizdžio reljefo autentiškumas:
- objektą iš visų pusių supantis kraštovaizdis (visose pusėse gana lygi, kiek banguota vietovė, vos atokiau ŠR pusėje – Svyruonėlės upelio slėnis ir pats upelis, o P pusėje – užpelkėjęs ežerėlis; paviršius apaugęs mišku, ŠV-PR ir ŠR-PV kryptimi jį kerta miško keliai, o kiek šiauriau maždaug V-R kryptimi eina naujasis Vilniaus – Minsko kelias).

30. Mūrininkų pilkapynas IV (16477)

Vertingųjų savybių pobūdis:
archeologinis (lemiantis reikšmingumą).
Vertingosios savybės:
žemės ir jos paviršiaus elementai:
- sampilai (3 smėlio sampilai, išsidėstę ištęstu trikampiu maždaug ŠR-PV kryptimi 10 ir 4 m atstumu vienas nuo kito: šiaurrytinis sampilas 8 m skersmens ir 0,8-1 m aukščio, vidurinysis 8 m skersmens ir 0,7-0,8 m aukščio, pietvakarinis 9 m skersmens ir 1-1,2 m aukščio, visi suploto pusrutulio pavidalo; šiaurrytinis pilkapis kiek sulėkštėjęs, jo PPV šonas nuskleistas, viduriniojo viršus per vidurį įdubęs – jį Š-P kryptimi kerta gana sena pailga maždaug 3 m pločio ir iki 0,5 m gylio duobė);
- sampilus juosiančios duobės ir jų liekanos (visų trijų pilkapių pagrindus juosia po 4 pailgas duobes, kurių prie viduriniojo, atrodo, buvę 5, o prie pietvakarinio – 6; duobės iš dalies ar beveik visiškai užslinkę);
- akmenų vainikų liekanos (pietvakarinio sampilo ŠV ir ŠR šlaituose matosi keli išlikę pilkapio vainiko akmenys, o Š šlaite išlupus akmenis likęs griovelis, viduriniojo pilkapio P pašlaitėje matosi vienas iš vainiko išluptas akmuo; vainikai suardyti išlupus iš jų akmenis);
- reljefas (gana lygus, šiek tiek iškilus paviršius, kiek nuolaidėjantis į Š ir ŠV; apaugęs mišku).

Artimiausios supančios aplinkos kultūrinio kraštovaizdžio reljefo autentiškumas:

- objektą iš visų pusių supantis kraštovaizdis (R, Š ir V pusėse – gana lygi, kiek nuolaidėjanti į Š, vietovė, P pusėje – gana masyvi kalva; paviršius apaugęs mišku, ŠV pusėje jį ŠR-PV kryptimi kerta miško kelias, o kiek šiauriau V-R kryptimi eina naujasis Vilniaus – Minsko kelias).

31. Mūrininkų pilkapynas V (16478)

Vertingųjų savybių pobūdis:
archeologinis (lemiantis reikšmingumą).
Vertingosios savybės:
žemės ir jos paviršiaus elementai:

- sampilai (5 smėlio sampilai, išsidėstę viena kiek lenkta eile maždaug ŠR-PV kryptimi nuo 4-7 m iki 35 m ir net iki 50 m atstumu vienas nuo kito: du šiaurrytiniai sampilai, tarp kurių atstumas didžiausias, yra 6-7 m skersmens ir 0,4-0,5 m bei 0,8 m aukščio, žemo suploto pusrutulio pavidalo, o kiek į pietvakarius 3 arčiau vienas kito esantys didesni sampilai yra nuo 14 m iki-16 m skersmens ir nuo 1m iki 1,2-1,4 m aukščio, paplokščiu viršumi; du mažesnieji, šiaurrytiniai, sampilai sulėkštėję, viename iš jų, esančiame vakariau, yra nelabai sena maždaug 1,5x2 m dydžio bei 0,6 m gylio duobė, duobių prikasinėta ir trijuose didžiuosiuose sampiluose: šiaurrytinio iš jų viršuje yra sena apie 3 m skersmens ir 0,4 m gylio duobė ir kelios nesenos mažesnės duobės jo R šlaite, viduriniojo viršuje – viena senesnė ir viena nesena maždaug 1,5x2 m dydžio ir 0,8 m gylio duobė, o pietvakarinio viršuje ir jo P šlaite – dar nelabai sena maždaug 7 m ilgio Š-P kryptimi, 4 m pločio ir 1,2 m gylio duobė bei dar viena nesena 0,6x0,6 m dydžio bei 0,4 m gylio duobė sampilo viršaus Š pusėje);
- sampilus juosiančios duobės ir grioviai (prie dviejų mažesniųjų sampilų pagrindų yra 2 ir 3 pailgos, nuo 1,5 m iki 2,5 m pločio ir r nuo 0,3 m iki 0,5 m gylio, duobės, o trijų didžiųjų pagrindus juosia 2,5-3,5 m pločio ir 0,4-0,6 m gylio grioviai; duobes ir grioviai iš dalies ar beveik visiškai užslinkę);
- akmenų vainikai ir jų liekanos viduriniajame iš didžiųjų sampilų iškastoje duobėje matosi keli apardyto pilkapio vainiko akmenys, po keletą akmenų, išmestų iš suardytų vainikų, yra ir greta esančių sampilų R ir PR pašlaitėse; vainikai suardyti išlupus iš jų akmenis);
- reljefas (gana lygus vieta; paviršius apaugęs mišku).

Artimiausios supančios aplinkos kultūrinio kraštovaizdžio reljefo autentiškumas:

- objektą iš visų pusių supantis kraštovaizdis (R,Š ir V pusėse – gana lygi, nežymiai nuolaidėjanti į ŠV, vietovė, vos atokiau PR pusėje – gana masyvi kalva, kiek tolėliau R pusėje – Kenos (Kinės) slėnis ir pats upelis; paviršius apaugęs mišku, jį ŠR-PV kryptimi kerta miško kelias, o kiek šiauriau V-R kryptimi eina naujasis Vilniaus – Minsko kelias).

32. Mūrininkų pilkapynas VI (16479)

Vertingųjų savybių pobūdis:
archeologinis (lemiantis reikšmingumą).
Vertingosios savybės:
žemės ir jos paviršiaus elementai:

- sampilai (5 smėlio sampilai: nuo 6 m iki 8,5-9 m skersmens ir nuo 0,3-0,5 m iki 0,7-0,9 m aukščio, suploto pusrutulio pavidalo, išsidėstę pailgame R-V kryptimi plote nuo 4 m iki 10-12 m ir net iki 50 m atstumu vienas nuo kito; visi sampilai kiek sulėkštėję – vienas gerokai, vieno nuskleisti PR ir ŠV šonai, o viduryje matosi nedidelė duobė);
- sampilus juosiančios duobės ir jų liekanos (trijų sampilų pagrindus juosia 2-5 pailgos duobės arba jų liekanos; dalis duobių užslinkę);

- reljefas (gana lygus paviršius; apaugęs mišku, ŠV-PR kryptimi jį kerta miško keliukas).

Artimiausios supančios aplinkos kultūrinio kraštovaizdžio reljefo autentiškumas:

- objektą iš visų pusių supantis kraštovaizdis (P, PR, pusėse – gana lygi, kiek banguota vietovė, V, PV pusėse – Kenos (Kinės) dešinysis intakas ir jo slėnis, Š, ŠR pusėse – gana masyvi kalva, RŠR pusėje kiek atokiau – užpelkėjęs miško ežerėlis; paviršius apaugęs mišku, ŠV-PR ir PV-ŠR kryptimis jį kerta miško keliukai).

33. <u>Mūrininkų pilkapis II (16481)</u>

Vertingųjų savybių pobūdis:

archeologinis (lemiantis reikšmingumą).

Vertingosios savybės:

žemės ir jos paviršiaus elementai:

- žemių sampilas (žemo nupjauto kūgio formos, 7-8 m skersmens ir 0,7 m aukščio; centre ir ŠV šone iškastos duobės, V šlaitas nuvažinėtas, yra keliukas);
- sampilą juosiančios pailgos duobės (duobės iš dalies užslinkusios).

Artimiausios supančios aplinkos kultūrinio kraštovaizdžio reljefo autentiškumas:

- objektą iš visų pusių supantis kraštovaizdis (R-ŠR pusėje – Svyruonėlės u. slėnis).

34. <u>Mūrininkų pilkapis III (16482)</u>

Vertingųjų savybių pobūdis:

archeologinis (lemiantis reikšmingumą).

Vertingosios savybės:

žemės ir jos paviršiaus elementai:

- žemių sampilas (žemo nupjauto kūgio formos, 10 m skersmens ir 1 m aukščio; sampilo viršuje ir viename šone iškastos duobės);
- sampilą juosiančios pailgos duobės (duobės iš dalies užslinkusios);
- akmenų vainikas ar jo liekanos (ŠV sampilo šone iškasta duobė, išmėtyti akmenys).

Artimiausios supančios aplinkos kultūrinio kraštovaizdžio reljefo autentiškumas:

- objektą iš visų pusių supantis kraštovaizdis (V pusėje – Kenos u. slėnis).

35. <u>Dusinėnų pilkapynas II (5665)</u>

Vertingųjų savybių pobūdis:

archeologinis (lemiantis reikšmingumą).

Vertingosios savybės:

žemės ir jos paviršiaus elementai:

- sampilai (apie 90 smėlio sampilų: jie nuo 6 m iki 10-12 m skersmens bei nuo 0,3-0,6 m iki 1-1,2 m ir net 1,4 m aukščio, išsidėstę nuo 5 m iki 25 m atstumu vienas nuo kito pailgame ŠV-PR kryptimi plote; dalis sampilų gerokai sulėkštėję, kai kurie apardyti kasant juose duobes, o 5, buvę apardyti mineralizuojant kvartalinę miško proskyną, ištirti 1998 m. ir 1999 m.
- sampilų pagrindus juosiančios duobės ir grioviai, ar jų liekanos (dauguma sampilų prie pagrindo apjuosti pailgomis duobėmis ir grioviais; duobės ir grioviai dalinai ar beveik visiškai užslinkę);
- kapai sudegintų mirusiųjų kapai su įkapėmis);
- reljefas (gana lygi vieta, nežymiai žemėjanti į ŠR; paviršius apaugęs mišku, maždaug V-R kryptimi jį kerta kvartalinė miško proskyna).

36. <u>Dusinėnų pilkapynas (16474)</u>

Vertingųjų savybių pobūdis:
archeologinis (lemiantis reikšmingumą).
Vertingosios savybės:
žemės ir jos paviršiaus elementai:
- sampilai (apie 50 smėlio sampilų: jie nuo 8-10 m iki 12 m skersmens bei nuo 0,3-0,5 m iki 1-1,2 m aukščio, išsidėstę nuo 1-3 m iki 10-15 m atstumu vienas nuo kito; dalis sampilų gerokai sulėkštėję, daugelyje iškastos duobės);
- sampilų pagrindus juosiančios duobės ir grioviai, ar jų liekanos (dalis sampilų prie pagrindo apjuosti pailgomis duobėmis ar grioviais, prie kai kurių pastebimos jų liekanos; duobės ir grioviai dalinai ar beveik visiškai užslinkę);
- reljefas (gana lygi vieta, kiek nuolaidėjanti į PR, P, PV ir V; paviršius apaugęs mišku).

37. <u>Juodšilių pilkapynas (16522)</u>

Vertingųjų savybių pobūdis:
archeologinis (lemiantis reikšmingumą).
Vertingosios savybės:
žemės ir jos paviršiaus elementai:
- sampilai (19 smėlio sampilų: nuo 7-8 m iki 10-13 m, o vienas – net 17 m, skersmens ir nuo 0,3-06 m iki 0,8-1 m aukščio, dauguma žemo suploto pusrutulio pavidalo, išsidėstę nuo 2-5 m iki 40 m ir net 60 m atstumu vienas nuo kito pailgame R-V kryptimi plote; sampilai iš dalies sulėkštėję, apaugę medžiais, daugelyje prikasinėta duobių, vienas iš dalies užpiltas žemėmis, keli apardyti miško keliuko ir takų);
- sampilus juosiantys grioviai ar jų liekanos (prie vieno sampilo, esančio pilkapyno R dalyje, pagrindo pastebimos jį juosusio griovio liekanos; griovys beveik visiškai užslinkęs);
- reljefas (gana lygi, kiek nuolaidėjanti į PR vietovė; paviršius apaugęs pušų mišku, maždaug R-V ir Š-P kryptimis jį kerta keliukai ir takai).

38. <u>Migūnų pilkapynas (21558)</u>

Vertingųjų savybių pobūdis:
archeologinis (lemiantis reikšmingumą.
Vertingosios savybės:
žemės ir jos paviršiaus elementai:
- sampilai (3 smėlio, žvyro ir molio sampilai, išsidėstę maždaug V-R kryptimi 6 m ir 12 m atstumu vienas nuo kito: pirmasis, vakarinis, sampilas žemo suploto pusrutulio pavidalo, kiek paplokščiu viršumi, maždaug 12,5 m skersmens ir apie 1,3 m aukščio, antrasis, vidurinysis, ir trečiasis, rytinis, sampilai maždaug 8 m skersmens ir apie 0,5-0,7 m aukščio; visų pilkapių sampilai iš dalies sulėkštėję, pirmojo, didžiausio sampilo viršuje matosi sena maždaug 2 m skersmens ir apie 0,7 m gylio, jau dalinai užslinkusi, duobė, o viduriniojo ir rytinio sampilų viršuje iškastos dar palyginti nesenos, jau kiek užbyrėjusios duobės, labai sužalojusios ir deformavusios šiuos sampilus, prie viduriniojo sampilo V šono matosi iš sampile iškastos duobės sumestų žemių kauburys);
- sampilus juosusių griovių ar duobių liekanos (prie didesniojo, vakarinio, sampilo pagrindo pastebimos jį juosusių iki 3 m pločio bei 0,3-0,4 m gylio griovių ar pailgų duobių liekanos, o prie rytinio sampilo R papėdės pastebima negili pailga įduba – gal čia irgi buvusio griovio ar pailgos duobės liekanos; grioviai ar duobės gerokai arba beveik visiškai užslinkę);

- akmenų vainikai ir jų liekanos (visuose sampiluose kai kur matosi išlikę akmenų vainikų fragmentai ir paskiri vidutinio didumo akmenys iš vainikų; akmenų vainikai suardyti išlupus iš jų akmenis, kasant pilkapių sampiluose duobes);
- reljefas (aukštumos atragio, pailgo R-V kryptimi, viršus; paviršius apaugęs mišku).

39. <u>Kelmytės senovės medžio anglių degimo vieta (25207)</u>

Vertingųjų savybių pobūdis:
archeologinis (lemiantis reikšmingumą).
Vertingosios savybės:
žemės ir jos paviršiaus elementai:
- sampilai (iki 10 nelabai ryškių ir nevisai taisyklingų maždaug 5-8 m skersmens bei 0,3-0,5 m aukščio kauburių – medžio anglių degyklų sampilų, išsidėsčiusių apie 5-20 m atstumu vienas nuo kito pailgame ŠŠR-PPV kryptimi plote; sampilai iš dalies sulėkštėję, apipustyti vėjo ir deformuoti, dalyje prikasinėta duobių, apaugę medžiais, vieno sampilo pusė – 32 kv. m, ištirta Kultūros paveldo centro 1994 m. archeologinių tyrimų metu ir po tyrimų atpilta);
- reljefas (gana lygi, žemėjanti į ŠV vietovė; paviršius apaugęs mišku, vietovės ŠV kraštas nelygus, lyg su čia buvusių senų, iš dalies užslinkusių ir užpustytų smėlduobių žymėmis, jos RPR kraštu tęsiasi kelias iš Kalvelių į Vilniaus – Lydos kelią, o PPV kraštu – aukštos įtampos elektros tiekimo orinės linijos mineralizacijos proskyna);
- kultūrinis sluoksnis (sampilų kultūrinis sluoksnis, likęs po medžio anglių degimo, iki 0,5 m storio, sudarytas iš pilko smėlio su angliukais bei juodos žemės su anglimis, su archeologiniais radiniais; kultūrinis sluoksnis apardytas kasinėjant duobes, iš dalies apipustytas, 32 kv. m ištirti KPC 1994 m. archeologinių tyrimų metu).

40. <u>Dusinėnų pilkapynas IV (43724)</u>

Vertingųjų savybių pobūdis:
archeologinis (lemiantis reikšmingumą).
Vertingosios savybės:
žemės ir jos paviršiaus elementai:
- žemių sampilai (pilkapyne yra penki apskriti žemo suploto pusrutulio pavidalo sampilai tolygiai išgaubtu ar paplokščiu viršumi, išsidėstę kiek laužyta linija R-V kryptimi ištęstame plote maždaug 5-13,5 m atstumu vienas nuo kito: keturi sampilai nuo 6-7 m iki 8 m skersmens ir nuo 0,3-0,4 m iki 0,5-0,6 m aukščio, o vienas, antras iš rytų sampilas – 15-16 m skersmens ir iki 1,4m aukščio; visi sampilai dalinai arba gerokai sulėkštėję, sužaloti XIX a. – XX a. viduryje čia kasant įvairias duobes bei buvusio kelio, o vėliau stipriai apardyti suariant žemę miško sodinimui, dabar apaugę spygliuočių mišku);
- sampilus juosiantys grioviai ir duobės ar jų liekanos (prie visų sampilų pagrindų matosi juos juosusių duobių ar griovių liekanos, o didžiojo sampilo papėdėje vietomis ženklus jį juosusio griovio įdubimas; pilkapių pagrindus juosę grioviai ar duobės gerokai apardyti suariant žemę miško sodinimui, dalinai arba beveik visiškai suseklėję ir užslinkę);
- reljefas (nedidelio Medininkų aukštumos fliuvioglacialinės lygumos eolinio gūbrio, nutįsusio PR-Š kryptimi, Š, žemesnė dalis; paviršius gana lygus, nežymiai banguotas, pažeistas miško sodinimo metu, dabar apaugęs spygliuočių mišku).

41. <u>Dusinėnų pilkapynas III (43725)</u>

Vertingųjų savybių pobūdis:
archeologinis (lemiantis reikšmingumą).

Vertingosios savybės:
žemės ir jos paviršiaus elementai:
- žemių sampilai (pilkapyne yra keturi daugiau mažiau aiškūs apskriti žemo suploto pusrutulio pavidalo smėlio sampilai tolygiai išgaubtu ar paplokščiu viršumi, išsidėstę netaisyklingos trapecijos pavidalo plote gana kompaktiškai ir nutolę 6 m ir 30 m atstumu vieni nuo kitų: vienas, didžiausias sampilas, esantis grupės vakaruose, ties nuolaidžiu šlaitu į kiek žemesnę vietą, yra nevisai taisyklingo žemo suploto pusrutulio pavidalo, kiek paplokščiu viršumi, 14-15 m skersmens ir 1,3-1,5 m aukščio, o trys kiti sampilai, iš kurių vienas, nutolęs nuo didžiojo per 30 m į R, o du, esantys grupės Š krašte ir išsidėstę R-V kryptimi per 6 m vienas nuo kito, yra plokščiais viršumis, ir atitinkamai 9 m, 12 m bei 13 m skersmens ir 0,3-0,5 m, 0,2-0,4 m bei 0,3-0,5 m aukščio; didžiausias, vakarinis pilkapyno sampilas išlikęs gana neblogai, tik jo kiek paplokščiame viršuje matosi iškasta sena 4-5 m ilgio Š-P kryptimi, apie 2,5 m pločio bei maždaug 0,4 m gylio duobė, o kiti trys sampilai labai sulėkštėję ir išsklidę, stipriai apardyti ariant žemę miško sodinimui, gerokai apnaikinti eolinės erozijos metu ir dabar vos pastebimi, dabar jie apaugę spygliuočių mišku, pilkapyne galėjo būti ir daugiau pilkapių, kurie dabar jau visiškai nupustyti vėjo ir nuvažinėti miško kirtimo technikos);
- pilkapius juosę akmenų vainikai ar jų liekanos (vakarinio, didžiojo pilkapio sampilo P, Š ir, ypač V, šlaituose pastebimas lyg ir griovelis, panašus į buvusio nurinkto pilkapio akmenų vainiko griovelį, nors nė vieno akmens nepastebėta; griovelis vietomis labai suseklėjęs, užslinkęs, o sampilo R šlaite jo išvis nėra);
- sampilus juosiantys grioviai ir duobės ar jų liekanos (didžiojo sampilo papėdę juosia kelios duobės-grioviai, tokių duobių-griovų liekanų pastebima ir prie kitų sampilų; duobės-grioviai apardyti ariant žemę miško sodinimui, dalinai suseklėję ir užslinkę, dabar apaugę spygliuočių mišku);
- reljefas (Medininkų aukštumos vakarinio pakraščio papėdėje esančios fliuvioglacialinės lygumos pakilimo ŠR kraštas su dviem lygiagrečiais atragiais, nutįstančiais rytų kryptimi; vietovės paviršius gana lygus, nežymiai banguotas, pažeistas miško sodinimo metu, dabar apaugęs spygliuočių mišku).

42. <u>Prūdiškių pilkapynas (43726)</u>

Vertingųjų savybių pobūdis:
archeologinis (lemiantis reikšmingumą);
Vertingosios savybės:
žemės ir jos paviršiaus elementai:
- žemių sampilai (pilkapyne iš viso yra septyni pilkapiai: šeši gana kompaktiškai, lyg gulsčios L raidės pavidalo kontūru, nuo 7-10 m iki 14-16 m atstumu vienas nuo kito išsidėstę žemo suploto pusrutulio pavidalo bei paplokščiu viršumi sampilai, iš kurių vienas gana stambus, 12-13 m skersmens bei 0,7-0,8 m aukščio, trys nuo 9-10 m iki 11-12 m skersmens bei nuo 0,5-0,6 m iki 0,7-0,8 m aukščio ir dar du nuo 7-8 m iki 8-9 m skersmens bei nuo 0,3 m iki 0,4 m aukščio, o taip pat apie 70-75 m atstumu į Š nuo jų esantis dar vienas, septintas, 15-16 m skersmens ir iki 1-1,2 m aukščio smėlio sampilas kiek paplokščiu viršumi; didesnysis iš šešių kompaktiškoje grupėje esančių sampilų apardytas keleto iškastų bulvių duobių, jo R pusė deformuota, keturi šios grupės sampilai apardyti ariant žemę miško sodinimui, vieno PR šonas ir vieno ŠV šonas nuardyti kvartalinių miško proskynų, o atokiau į Š nuo nuo šios grupės esantis sampilas apardytas įrengiant kolektyvinius sodus: nustumdyta dalis jo RŠR šono, šalimais iškasta keletas duobių, o pastaruoju metu jis apardytas įrengiant poilsio vietą, dabar visi pilkapiai apaugę spygliuočių mišku, pilkapyne galėjo būti ir daugiau sampilų, kurie dabar visiškai nupustyti vėjo ar nuvažinėti sunkiosios technikos);

- sampilus juosiantys grioviai ir duobės, ar jų liekanos (bent prie trijų kompaktiškoje grupėje esančių sampilų pagrindų yra juos juosusių duobių-griovių liekanos, o atokiau į Š nuo jų esančio sampilo papėdėje vietomis ženkli jį juosusio griovio įduba; visos duobės-grioviai gerokai paveiktos erozijos, dalinai arba visiškai užslinkę ir suseklėję, apardyti ariant žemę miško sodinimui; dabar apaugę spygliuočių mišku);
- pilkapius juosę akmenų vainikai ar jų liekanos (atokiau nuo kitų į Š esantis pilkapis, greičiausiai, yra turėjęs akmenų vainiką, o jo dalį gal ir tebeturi; vainikas apardytas ar suardytas įrengiant kolektyvinius sodus: šalimais yra lauko riedulių krūva, greičiausiai, sukrauta iš iškastų vainiko akmenų, dalis akmenų gali būti užslinkę žemėmis);
- reljefas (smėlinga nežymiai banguota ir stipriai paveikta eolinių procesų Rudaminos dešiniojo kranto viršutinės viršsalpinės terasos lyguma; vietovės paviršius beveik lygus, nežymiai žemėjantis PR-R kryptimi, pažeistas miško sodinimo metu; dabar apaugęs spygliuočių mišku).

43. Juodšilių pilkapynas II (43728)

Vertingųjų savybių pobūdis:
archeologinis (lemiantis reikšmingumą).
Vertingosios savybės:
žemės ir jos paviršiaus elementai:
- žemių sampilai (pilkapyne yra 12 smėlio sampilų, išsidėsčiusių pailgame beveik PR-ŠV kryptimi plote lyg trimis gana kompaktiškomis per 35-40 m nutolusiomis grupėmis, nuo 2 m iki 25 m atstumu vienas nuo kito: jie žemo suploto pusrutulio pavidalo, nuo 5 m iki 13 m skersmens ir nuo 0,3 m iki 1,5 m aukščio; penki sampilai yra sąlyginai gerai išlikę, o kiti septyni stipriai apnaikinti eolinės erozijos ir šiuo metu sunkiau pastebimi, vakariausiai esanti pilkapių grupė, atrodo, beveik visiškai sunaikinta smėlio karjero – išliko tiktai vienas stipriai sulėkštėjusio pilkapio sampilas, pilkapyne, matyt, galėjo būti ir daugiau pilkapių, kurie dabar visiškai nupustyti vėjo ar kitaip erodavę, dabar pilkapiai apaugę spygliuočių mišku);
- sampilus juosiantys grioviai ir duobės, ar jų liekanos (daugelio sampilų papėdėse ženklios juos juosusių duobių ar griovių liekanos, kurios dažnai yra ištisinės; daugelis griovių-duobių gerokai paveikti erozijos, dalinai arba beveik visiškai suseklėję ir užslinkę);
- pilkapius juosę akmenų vainikai ar jų liekanos (kai kurių sampilų praardytuose paviršiuose pastebimi keli nedideli rieduliai, matyt, buvusių padrikų akmenų vainikų liekanos; pilkapių akmenų vainikai, matyt, suardyti, dalis akmenų nurinkta, kai kurie gali būti užslinkę smėliu);
- reljefas (smėlinga lyguma su išsiskiriančiais sampilais, nežymiai žemėjanti PR-R kryptimi; teritorija paveikta eolinių procesų, pažeista miško sodinimo metu ir vakarinėje dalyje buvusio smėlio karjero, dabar apaugusi spygliuočių mišku).

44. Gegužinės piliakalnis (42541)

Vertingųjų savybių pobūdis:
archeologinis (lemiantis reikšmingumą);
Vertingosios savybės:
žemės ir jos paviršiaus elementai:
- reljefas (Rudaminos deš. Kranto aukštumos kyšulio, nusileidžiančio PR kryptimi į Rudaminos slėnį aukščiausia dalis iš ŠR ir PV juosiama raguvų, ŠV pusėje pereinanti į gretimą aukštumą; teritorija apaugusi mišku, kyšulio PR atragio šlaito apačioje guli apie 1,8 m ilgio, 1,2 m pločio ir 0,8 m aukščio akmuo su nuskelta mažesne dalimi; 2018 m.);

- aikštelė (pailga ŠV-PR kryptimi apie 45 m ilgio ir 35 m pločio; apaugusi mišku);
- pylimai (ŠV pusėje nuo gretimos aukštumos ir PR pusėje nuo likusios kyšulio dalies aikštelė apsaugota trijų pylimų ir tarp jų esančių griovių linijomis, aikštelės PR gale esantis pirmas pylimas yra apie 9 m pločio ir 0,2 m aukščio, antras pylimas – apie 4 m pločio ir 0,4 m aukščio bei trečias pylimas – apie 5 m pločio ir 1 m aukščio, aikštelės ŠV gale pastebimi tik pirmojo pylimo pėdsakai, antras pylimas yra apie 4 m pločio ir 0,4 m aukščio ir trečias pylimas – apie 5 m pločio ir 0,8 m aukščio; pylimai nuskleisti, apaugę mišku);
- grioviai (PR aikštelės pusėje tarp pylimų yra du 2,5-3 m pločio ir 0,3-0,5 m gylio grioviai, ŠV pusėje tarp esančių pylimų taip pat yra du 3-3,5 m pločio ir 0,2-0,3 m gylio grioviai; grioviai užslinkę, PR pusėje esančio antro griovio dalis užpilta);
- terasos (piliakalnio PV šlaite apstebimos trys terasos, kurio geriau išsiskiria šio šlaito ŠV dalyje ir yra iki 2,5-4 m pločio; terasos nuskleistos);
- šlaitai (ŠR ir PV į raguvas besileidžiantys šlaitai statūs, iki 20 m aukščio; šlaitai apaugę mišku);
- kultūrinis sluoksnis (netyrinėtas).

Artimiausios kultūros paveldo objekto teritoriją ar vietovę supančios aplinkos kultūrinio kraštovaizdžio vertingosios savybės:
- Daubėnų kraštovaizdžio draustinio teritorija.

45. <u>Užuglobio pilkapis (42767)</u>

Vertingųjų savybių pobūdis:
archeologinis (lemiantis reikšmingumą);
Vertingosios savybės:
žemės ir jos paviršiaus elementai:
- sampilas (kiek pailgas Š-P kryptimi 15x13,5 m dydžio ir iki 1,3 m aukščio sampilas su paviršiuje pastebimais akmenimis; R sampilo šonas apardytas miško keliuko);
- sampilą juosiantis griovys (pilkapio sampilą papėdėje juosia 2-4 m pločio ir 0,2-0,4 m gylio griovys; R papėdėje buvusio griovio dalis apardyta miško keliuko);
- akmenų vainikas ar jo liekanos (sampile pastebimi vainiko akmenys; akmenys užslinkę, R akmenų vainiko dalį nuardė miško keliukas);
- reljefas (gana lygi teritorija su viduryje ryškiai išsiskiriančiu sampilu; teritorija apaugusi spygliuočiu mišku, ją beveik Š-P kryptimi kerta miško keliukas).

46. <u>Užuglobio, Juodiškių pilkapynas (42768)</u>

Vertingųjų savybių pobūdis:
archeologinis (lemiantis reikšmingumą).
Vertingosios savybės:
žemės ir jos paviršiaus elementai:
- akmenų vainikai ar jų liekanos (sampiluose pastebimi išlindę vainikų akmenys);
- sampilus juosiantys grioviai ar jų liekanos (dviejų sampilų papėdėse pastebimos sampilus juosusių griovių žymės; grioviai užslinkę);
- reljefas (gana lygi, nežymiai žemėjanti Š kryptimi teritorija su išsiskiriančiais sampilais; teritorija apaugusi mišriu mišku; FF Nr. 1-5, TRP; 2019 m.); **sampilai** (penki 5-8 m skersmens ir 0,4-0,9 m aukščio sampilai; vieno sampilo kraštas nuvažinėtas, jo papėdėje pastebima sena duobė).

47. <u>Užuglobio, Juodiškių pilkapynas II (42770)</u>

Vertingųjų savybių pobūdis:
archeologinis (lemiantis reikšmingumą);
Vertingosios savybės:
žemės ir jos paviršiaus elementai:
- sampilai (dešimt 5-10 m skersmens ir 0,2-1 m aukščio sampilų; dauguma sampilų stipriai sužaloti kertant mišką ir teritoriją ruošiant miško sodinimui, galėjo būti ir daugiau sampilų, kurie bus sunaikinti miško darbų metu);
- reljefas (gana lygi, nežymiai žemėjanti ŠV kryptimi teritorija su išsiskiriančiais sampilais ir akmenų sankaupomis ŠR dalyje; didžioji teritorijos dalis yra plyname kirtime ir tik ŠR dalyje miškas likęs neiškirstas);
- akmenų vainikai ar jų liekanos (sampiluose pastebimi vainikų akmenys; dalis akmenų išjudinti ir išstumdyti ruošiant teritoriją miško sodinimui);
- sampilus juosiantys grioviai ar jų liekanos (dalies sampilų papėdėse pastebimos sampilus juosusių griovų žymės; grioviai užslinkę, dalis stipriai sužaloti kertant mišką ir teritoriją ruošiant miško atsodinimui).

48. <u>Užuglobio, Juodiškių pilkapis (42772)</u>

Vertingųjų savybių pobūdis:
archeologinis (lemiantis reikšmingumą).
Vertingosios savybės:
žemės ir jos paviršiaus elementai:
- sampilas (13-14 m skersmens ir iki 1-1,2 m aukščio; sampilo R kraštas kiek nukastas ir čia pastatyta malkinė);
- reljefas (gana lygi teritorija su išsiskiriančiu sampilu; ant sampilo auga kelios liepos ir klevas, teritorijos R kraštas patenka į sodų bendrijos teritoriją, čia stovi malkinė ir lauko tualetas);
- sampilą juosiantis griovys (pilkapio sampilą papėdėje fragmentiškai juosia 2-4 m pločio ir 0,2-0,3 m gylio griovys; griovys užslinkęs, R papėdėje buvęs griovys užlygintas ir nustumdytas);
- akmenų vainikas ar jo liekanos (sampile pastebimi vainiko akmenys; akmenys užslinkę, dalis nurinkta).

49. <u>Juodiškių pilkapynas (42773)</u>

Vertingųjų savybių pobūdis:
archeologinis (lemiantis reikšmingumą).
Vertingosios savybės:
žemės ir jos paviršiaus elementai:
- reljefas (gana lygus aukštumos viršus nežymiai žemėjantis V, Š ir R kryptimis; teritorija apaugusi mišku, ją beveik R-V kryptimi kerta kvartalinė miško proskyna);
- sampilai (aštuoni 4,5-9 m skersmens ir 0,3-1 m aukščio sampilai; dalis sampilų sulėkštėję, vieno sampilo kraštas apardytas kvartalinės proskynos, vieno – nuvažinėtas kertant mišką);
- akmenų vainikai ar jų liekanos (sampiluose pastebimi vainikų akmenys; dalis akmenų vainikų apardyti miško technikos);
- sampilus juosiantys grioviai ar jų liekanos (prie kelių sampilų pastebimos sampilus juosusių griovių žymės; grioviai užslinkę).

7 lentelė. **Kultūros paveldo objektai**

Girininkija	Viso, vnt	Statusas			Objekto reikšmingumo lygmuo	
		paminklas	Valstybės saugomas	registrinis	nacionalinis	regioninis
Rūdninkų	**2**			1		1
Girios	**2**			2	2	
Dainavos	**1**			1		1
Jašiūnų	**1**	1			1	
Visinčios	**1**			1	1	
Šalčininkėlių	**3**	2		1	2	1
Poškonių	**4**	3		1	3	1
Dieveniškių	**7**	3	1	3	5	2
Panerių	**8**	2	3	3	6	2
Kalvelių	**7**	3	4		5	2
Parudaminos	**9**	3	2	4	7	2
Migūnų	**6**			6	6	
Viso	**50**	**17**	**10**	**23**	**38**	**12**

Visų archeologijos paveldo objektų tvarkybai yra nustatyta konservavimo kryptis. Visos neveikiančios kapinės yra tvarkomos pagal Kapinių tvarkymo taisykles. Jų teritorijoms nustatyta pagrindinė tikslinė konservacinė žemės naudojimo paskirtis. Kultūros paveldo objektams, esantiems regioninių parkų teritorijose, priežiūros, tvarkymo ir naudojimo sąlygas nustato patvirtinti šių parkų apsaugos reglamentai, parkų ribų bei jų zonų ribų ir tvarkymo specialieji planai.

Kultūros paveldo objektų, vietovių teritorijose, jų apsaugos zonose veikla vykdoma vadovaujantis Nekilnojamo kultūros paveldo apsaugos įstatymu bei kitais kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančiais teisės aktais.

Vykdant miško kraštovaizdžio formavimo priemones ir kitus ūkinius darbus kultūros paveldo objekto teritorijoje, būtina informuoti ir papildomai derinti su Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Vilniaus skyriumi.

Kultūros paveldo objektų teritorijos ir jų fizinės apsaugos zonos tvarkomos pagal tvarkomuosius paveldosaugos darbų projektus. Kultūros paveldo objektų teritorijose, fizinės ir vizualinės apsaugos zonose draudžiama naujai įveisti mišką.

Šioje projektinėje dalyje kultūros paveldo objektų raiška pateikiama tik rekreaciniu požiūriu, įprasminant juos kaip lankytinus kraštovaizdžio objektus rekreacinėje Valstybinių miškų urėdijos sistemoje, tačiau ji nesprendžia kitų ūkinių priemonių klausimų (išskyrus kraštovaizdžio formavimo kirtimus). Miškų naudojimo ir atkūrimo planavimas yra ne rekreacinės projekto dalies objektas.

- **Gamtos paveldo objektai.**

- Gamtos paveldo objektai vertinami ir tikslingumas skelbti juos saugomais nustatomas vadovaujantis „*Saugomų teritorijų (išskyrus kultūrinius rezervatus (rezervatus-muziejus), kultūrinius draustinius ir istorinius valstybinius parkus) steigimo kriterijais“*, patvirtintais 2020 m. gruodžio 3 d. aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-736. Saugomų gamtos

paveldo objektų apsaugos ir tvarkymo ypatumus nustato saugomų teritorijų įstatymas ir gamtos paveldo objektų nuostatai. Savivaldybių saugomų gamtos paveldo objektų steigimo tvarką savivaldybių tarybų patvirtinti saugomų teritorijų steigimo, jų ribų keitimo teikimo ir nagrinėjimo tvarkos aprašai.

- ***Regioninio padalinio administruojamų miškų teritorijoje yra 1 botaninis Vilniaus miesto savivaldybės saugomas gamtos paveldo objektas – Kardalapio garbenio augavietė*** (žr. 14 lentelę). Objektas įsteigtas vadovaujantis Vilniaus miesto savivaldybės tarybos 2017 m. balandžio 25 d. sprendimu Nr. 1-896 „Dėl Vilniaus miesto savivaldybės teritorijose saugomų gamtos paveldo objektų apsaugos ir tvarkymo reglamentų individualių bylų ir tvarkymo reglamento tvirtinimo“. Saugomų gamtos paveldo objektų lokalizacija regioninio padalinio administruojamų miškų teritorijoje pateikiama regioninio padalinio ir girininkijų gamtosauginiuose žemėlapiuose.

8 lentelė. **Saugomi gamtos paveldo objektai**

Eil. Nr.	Pavadinimas (*rūšis*)	Girininkija	Miško kvartalas	Taksacinis miško sklypas	Plotas, ha	Pastabos
Botaniniai objektai						
1.	Kardalapio garbenio augavietė	Panerių	22	14d., 16d., 17d., 19d.	7,8	Vilniaus miesto savivaldybės saugomas objektas
			29	2d., 3d.		

- *d. – taksacinio miško sklypo ploto*

Kultūros paveldo objektų ir vietovių teritorijose, jų apsaugos zonose bei Gamtos paveldo teritorijose taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos pagal naują Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų 2019 metų birželio 6d. Nr. XIII- 2166) įstatymą (įsigalioja nuo 2020-01-01).

<u>Objektas, siūlomas į savivaldybės saugomų gamtos paveldo objektų sąrašą</u>

Pavadinimas. Zajašiškių eglė.
Siūlomas oficialus apsaugos statusas. Savivaldybės saugomas gamtos paveldo (botaninis) objektas.
Objekto teritorijos savininkas arba naudotojas. Objektas yra valstybinėje miškų žemėje.
Adresas. Vilniaus apskritis, Šalčininkų rajono savivaldybė, Dieveniškių seniūnija, Naujųjų Miežionių kaimas, 589 kvartalo 14 sklypas, Zajašiškių (Švedų) miškas.
Priklausomybė saugomai teritorijai. Dieveniškių istorinis regioninis parkas, Dieveniškių geomorfologinis draustinis.
Tikslios koordinatės LKS-94 koordinačių sistemoje.
54,205556; 25,575673
Aprašymas:
a) *Pagrindiniai parametrai.*
0. Medžio rūšis – paprastoji eglė.
2. Kamieno apimtis 1,3 m aukštyje – 2,73 m
3. Aukštis – 36 m.

4. Lajos aukštis – 22 m, lajos plotis 8 m, lajos forma taisyklinga, projekcijos plotis – 200 m².
5. Kiti ypatumai – eglė turi 3 viršūnės, labai graži laja. Eglė ryškiai išsiskiria iš aplinkos savo amžiumi ir grožiu.

b) *Objekto teritorijos plotas*. Siūlomas bendras objekto plotas 0,02 ha (200 m²);

c) *Amžius*. Zajašiškių eglės amžius apie 100 metų. Amžius nustatytas apytiksliai, lyginant su aplinkui augančiais medžiais, kurių amžius yra žinomas.

d) *Kraštotyrinės, istorinės žinios*. Zajašiškių eglė auga prie miško keliuko per Dieveniškių geomorfologinį draustinį. Miškas, kuris supa eglę yra bręstantis eglynas.

Objekto būklė – Gera. Kad pritaikyti objektą lankymui reikia išpjauti nudžiūvusias šakas, iškirsti krūmus, įrengti informacinį stendą, takelį ir rodyklę.

Aplinkos įvertinimas. Objektas patogus lankyti, nes yra šalia parko turistinių dviračių ir automobilių maršrutų. Šalia lankomi objektai – akmuo Mokas, Dieveniškių pilkapynas. Objektas turi didelį gamtinį pažintinį potencialą. Eglė yra 1300 m į pietus nuo Naujųjų Miežionių kaimo, netoli (apie 600 m) Lietuvos valstybinės sienos. Objektas patogus lankyti, nes yra šalia parko turistinių dviračių ir automobilių maršrutų. Eglė augo netoli kelio (apie 50 m), lankytojai, keliaujantys po parką, galėtų pasigrožėti objektu. Tinkamai sutvarkius objekto teritoriją, objektas puikiai reprezentuotų gamtos paveldą ir saugomą teritoriją. Objektas turi didelį gamtinį pažintinį potencialą.

Vizualios informacijos buvimas. Parko turistinio dviračių maršruto kelių rodyklės.

Rekomendacijos apsaugai. Siūlome paskelbti savivaldybės saugomu gamtos paveldo (botaninių) objektu.

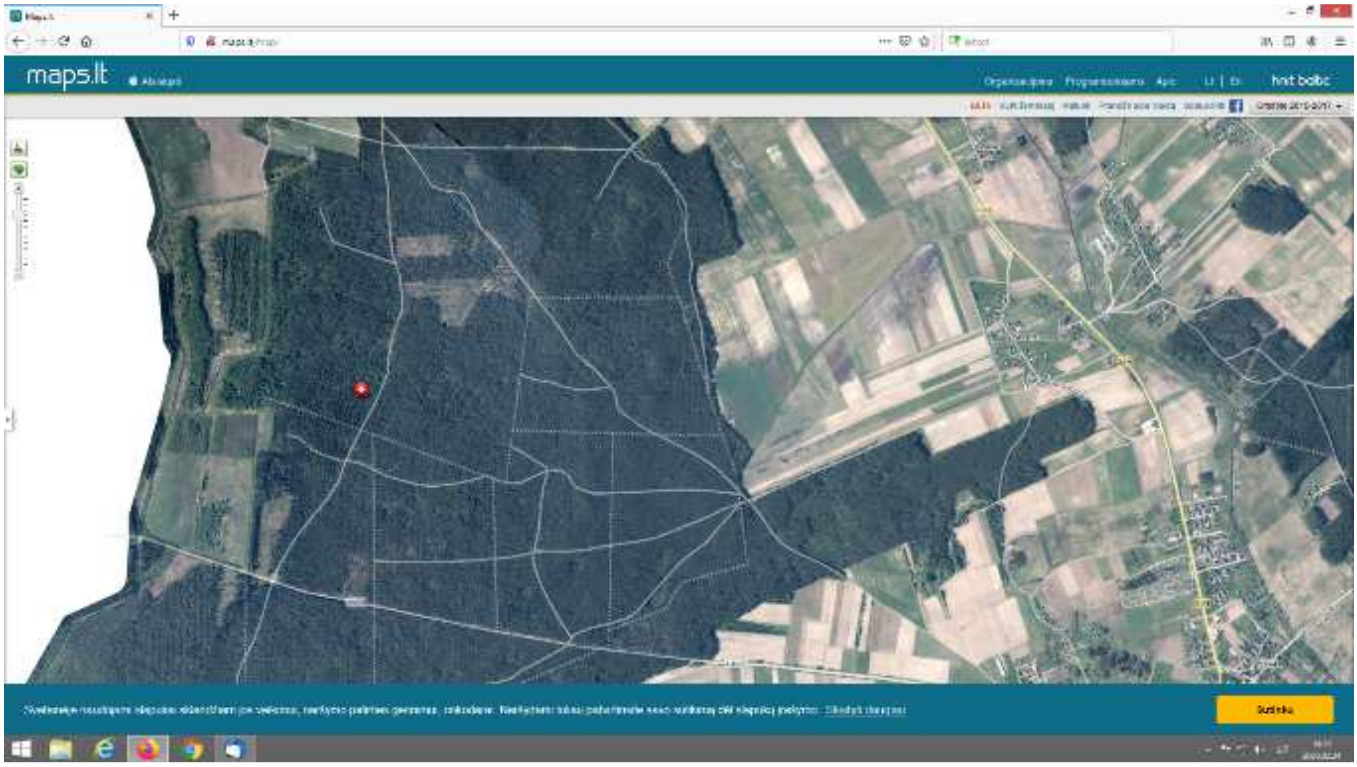

10 pav. **Situacijos planas**

11 pav**. Zajašiškių eglę siūloma paskelbti savivaldybės saugomu gamtos paveldo (botaninių) objektu**

3. PROJEKTINIAI SPRENDINIAI

3.1. Rekreacinė infrastruktūra

Kaip parodė esamos situacijos analizė, gamtos ištekliai turizmo vystymo požiūriu šioje vietovėje yra pakankami, todėl ypač svarbu vystyti miško pažintinį turizmą, su tuo susijusi ir pagrindinė siūloma koncepcija, tinkanti išnaudoti esamus miško išteklius – miško rekreacinės infrastruktūros gerinimas (panaudojant ne tik valstybinių miškų urėdijos lėšas, bet ir prisidedant regioninių parkų direkcijoms, rajono savivaldybės administracijai ir jų galimybėms gauti ES paramą iš atitinkamų programų, sutarčių dėl objektų priežiūros organizavimo miškuose sudarymas), vystant pažintinio turizmo plėtrą bei sudarant ramaus poilsio gamtoje (grybavimas, pasivaikščiojimas miške, poilsis prie vandens, rekreaciniai bei pažintiniai pėsčiųjų ir dviratininkų takai ir kita) galimybes.

Didėjant visuomenės susidomėjimui gamtos ir kultūros ištekliais bei kylant rekreacinio naudojimo intensyvumui, būtina papildyti naujais objektais bei rekonstruoti esamą rekreacinę infrastruktūrą, kai kur reikėtų atlikti kraštovaizdžio formavimo kirtimus, ypač regioninio parko teritorijoje. Išlieka esamų pažintinių takų ir objektų rekreacinės infrastruktūros atnaujinimo, remonto, aplinkos sutvarkymo būtinybė.

Šiam vykmečiui yra suprojektuota atnaujinimui 9 poilsiavetės ir Miško turtų pažintinis bei Gaujos mokomasis takai. Naujai suprojektuoti bei rekonstrukcijai numatyti esami rekreacijos objektai nurodyti 9 ir 10 lentelėse.

9 lentelė. **Rekonstruojami rekreacijos objektai**

Eil. Nr.	Pavadinimas	Kv.	Skl.	Apibūdinimas
Kalvelių girininkija				
1.	Poilsiavietės „Linksmasis šilelis“ atnaujinimas	51	7	
2.	Poilsiavietės „Žalioji pasaka“ atnaujinimas	51	6	
3.	Poilsiavietės „Poilsiautojo svajonė“ atnaujinimas	89	1	
4.	Poilsiavietės „ Žvaigždutė“ atnaujinimas	120	4	
Panerių girininkija				
5.	Poilsiavietės „Prie tiltelio“ atnaujinimas	35	22	
Migūnų girininkija				
6.	Poilsiavietės „Dvarykščiai“ atnaujinimas	7	8	
Dainavos girininkija				

Eil. Nr.	Pavadinimas	Kv.	Skl.	Apibūdinimas
7.	Poilsiavietės „Ant skardžio“ atnaujinimas	58	20	
Dieveniškių girininkija				
8.	Gaujos mokomojo tako atnaujinimas	649	5; 6; 13; 21; 23; 25; 27; 42; 44; 50	
Parudaminos girininkija				
9.	Poilsiavietės „ Kelmytės“ atnaujinimas	258	3	
10.	Poilsiavietės „ Prie upelio“ atnaujinimas	243	7	
11.	Miško turtų pažintinio tako atnaujinimas	57	2;5-8;10	Tako pradžioje suformuoti aikštelę, ten pastatyti skulptūrų kompoziciją. Kvartalinėje įrengti paukščių, šikšnosparnių inkilų alėją, Suformuoti ekspozicijas apie miškų ūkio veiklą. Tako dangos pagerinimas (skaldelė). Aplink vykdyti kraštovaizdžio formavimo kirtimus.

10 lentelė. **Projektuojami rekreacijos objektai**

Eil. Nr.	Pavadinimas	Kv.	Skl.	Apibūdinimas
Parudaminos girininkija				
1.	„Ežerų“ poilsiavietė *(Juodšilių km Ežerų g.)*	202	27;28; 31	Trumpalaikiam (vienos dienos) poilsiui be nakvynės prie vandens. Preliminari įranga: stalas, suolai arba pavėsinė, persirengimo kabina, žaidimų įrenginiai (krepšinio stovas, sūpynės ir kt.) Tik esant dvišalei sutarčiai su Vilniaus raj. savivaldybės administracijos Juodšilių seniūnija dėl rekreacinio objekto finansavimo, įrengimo, tvarkymo ir priežiūros.

Optimizavus rekreacinių objektų skaičių ir įgyvendinus numatytą objektų rekonstrukciją, regioninio padalinio 1000 ha administruojamų miškų tektų 0,8 poilsio objektai. Tai labai svarbus rodiklis, charakterizuojantis kiekybinę teritorinio padalinio miškų rekreacinės sistemos pusę.

Atsižvelgiant į tai, kad Šalčininkų regioninio padalinio miškai priklauso žemam rekreacijos intensyvumo lygmeniui, galima teigti, kad minėtas rodiklis žymi pakankamą optimalios rekreacinės sistemos įvertinimą. Atkreipiame dėmesį, kad regioninių padalinių miškų rekreacinę veiklą charakterizuoja ne vien objektų skaičius, bet ir kokybiška rekreacinė įranga, bylojanti apie tinkamą rekreacinės sistemos įgyvendinimą. Įgyvendinus rekreacinės miškotvarkos projekto dalies sprendinius, Šalčininkų regioninio padalinio administruojamuose miškuose bus atnaujinta rekreacinė teritorinė sistema, atspindinti miškų biologinę įvairovę, kraštovaizdį, krašto savitumą, kultūros ir gamtos vertybes.

Miškotvarkos projekto realizavimas leis įgyvendinti aplinkosauginius tikslus, gerinti aplinkos, biologinės įvairovės ir kraštovaizdžio kokybę, didinti miško visuomeninę estetinę vertę, plėtoti miškų rekreacinę infrastruktūrą.

3.3. Kraštovaizdžio formavimas

Kraštovaizdžio formavimo miško kirtimai. Kraštovaizdžio formavimo miško kirtimais medžiai ir krūmai kertami prie miškuose esančių poilsiui skirtų objektų, siekiant tikslingai formuoti miškingą kraštovaizdį, vizualiai išryškinti estetiniu, gamtiniu ar kultūriniu požiūriu vertingą kraštovaizdį, jo elementus, sudaryti galimybes apžvelgti vaizdingas erdves ar objektus arba siekiant formuoti miško erdvinę struktūrą ir medžių rūšių sudėtį taip, kad ji kiek galima labiau atitiktų vietovės, kurioje vykdomas šis miško kirtimas, apsaugines ir rekreacines funkcijas.

Naujam vykmečiui kraštovaizdžio formavimo kirtimai suprojektuoti dešimtyje regioninio padalinio girininkijų 86,7 ha plote, numatant iškirsti per vykmetį maksimalų leistiną kiekį – iki 1376 m^3 bendro tūrio. Daugiausia kirtimų numatyta Dieveniškių regioninio parko teritorijoje esančiose Dieveniškių ir Poškonių girininkijose, nes čia išskirta rekreacinė parko zona, yra daug patrauklių lankytojams pažintinių objektų bei išvystyta rekreacinė infrastruktūra.

Padalinio miškuose daugiausiai pagal plotą suprojektuota erdvių formavimo kirtimų – jie užima 53 ha arba 64 proc. visų kraštovaizdžio kirtimų. Kompleksinio formavimo kirtimai girininkijų miškuose numatyti 21,5 ha plote. Jie sudaro 29 proc. kraštovaizdžio formavimo kirtimų. Suprojektuotas kompleksinio formavimo kirtimų maksimalus leistinas iškisti kiekis – apie 300 m^3 bendro tūrio, o erdvių formavimo – maždaug iki 1070 $m^{3.}$. Keliolikoje sklypų erdviškumo ir praeinamumui pagerinti 9,6 ha plote projektuota retinti tik krūmus.

Vykdant erdvių formavimo miško kirtimus numatyta retinant medyną pirmiausiai kirsti sausus, pavojingus, augime atsilikusius ir užstelbtus medžius, formuoti gero estetinio vaizdo, ažūrišką, mozaikišką, poilsiavimui patrauklų medyną. Iki 0,1 ha leidžiama iškirsti visą sumedėjusią augaliją. Taip pat rekomenduojame retinti taką, formuojant vaizdingas biogrupes, didinant medyno praeinamumą. Daugiausia erdvių formavimo kirtimų bus vykdoma girininkijų miškuose, kur yra rekreacinės infrastruktūros objektų. Prie šių objektų kirtimai turi būti intensyvesni, o tolstant nuo jų kirtimų intensyvumą reikėtų mažinti. Šiais kirtimais numatyta paįvairinti medynų monotoniją prie rekreacinių ar pažintinių objektų, atidengiant trako paslėptus medynus, išryškinant apylinkių grožį. Erdvių formavimo kirtimai numatyti visose girininkijose, tačiau daugiausia jų bus atliekama Parudaminos girininkijoje, mažiau – Dieveniškių ir Panerių girininkijose.

Prie pažintinių takų kirtimais turi būti siekiama didesnio atidengimo, siekiant eksponuoti įdomesnes miško ekosistemas, sukuriant erdves, ažūriškumą, tačiau tuo pačiu tai daryti saikingai ir išlaikyti natūralumą.

Kompleksinio kraštovaizdžio kirtimai projektuoti tik 3 girininkijose: Dieveniškių, Kalvelių ir Poškonių. Medyną retinant pirmiausiai numatoma kirsti pavojingus, blogos sanitarinės būklės, atsilikusius augime ir užstelbtus medžius, siekti formuoti poilsiavimui patrauklų, gero estetinio vaizdo, ažūrišką, mozaikišką medyną.

12 pav. **Daugiausia suprojektuota erdvių formavimo kirtimų**

Palei takus, keliukus kraštovaizdžio formavimo kirtimus – apatinio ardo kirtimą – atlikti vizualinio matomumo juostoje (neužsibrėžiant aiškių juostos pločio parametrų), siekiant formuoti natūralią vingiuotą užnugario liniją. Atlikus medyno formavimą kraštovaizdžio formavimo kirtimais, vėliau jį reikėtų tęsti kartojant maždaug kas 2-3 metai, pašalinant tai kas atsiranda nereikalinga: želiantis nepageidaujamas trakas ar pomiškis, atsirandantys sausuoliai bei skurstantys prasto estetinio vaizdo medžiai. Kirstinus medžius reikia atrinkti vegetacijos periodo metu, esant medžiams su lapais, o kirsti – ne poilsio sezono metu.

11 lentelė. **Kraštovaizdžio formavimo miško kirtimai**

Kvartalas	Sklypas	Plotas, ha	Augavietė	Tūris sklype m^3	Amžius, m.	Skalsumas	I ardo rūšinė sudėtis	II ardo ir trako rūšinė sudėtis	Maks. Iškertamas tūris sklype		Pastabos
									proc	m^3	
Dainavos girininkija											
58	20	0,6	Nbl	210	65	0,8	9E1P	Št, Šm retas	5	10	Erdvių f.k. Intensyviau prie atokvėpio vietos
Viso		**0,6**								**10**	
Dieveniškių girininkija											
65	14	5,3	Nbl	1961	70	0,9	10P	Št, Šm retas		50	Kompleksinio f.k. Intensyviau prie atokvėpio vietos
83	1	3,2	Nbl	1056	65	0,8 0,1	9P1P	7Ą1K1E1B Št, Šm,Kd vid.tankumo		50	Erdvių f.k. Intensyviau prie atokvėpio vietos Krūmų retinimas
83	7	2,3	Nbl	897 35	70 40	0,9 0.1	9P1P	6A1K3E Št, Šm,Kd vid.tankumo	5	45	Erdvių f.k. Krūmų retinimas
83	8	1,0	Ncl	370 50	70 40	0,8 0,2	9P1P 9E1A	Št, Šm vid.tankumo	10	44	Erdvių f.k. Krūmų retinimas
83	12	0,8	Lbl	360	70	0,9	7E2E1P		10	36	Erdvių f.k.
649	13	2,2	Ncl	792	65	0,8	10P	Št, Lz tankus	5	40	Erdvių f.k. Intensyviau prie atokvėpio vietos Krūmų retinimas
649	23	1,1					Miško laukymė	Kr, Iv tankus			Krūmų retinimas
589	14	3,8	Lcl	1558	750	0,8	4E2E1P2 D1B	Št, Šm,Lz vid.tankumo		30	Apie eglę erdvių formavimo k. Krūmų retinimas eglės aplinkoje
Viso		**19,7**								**295**	
Rūdininkų girininkija											
93	25	0,9	Nbl	261	70	0,7 0,1	9P1P	10E Št, Lz retas	5	15	Intensyviau prie poilsiaviet4s Erdvių f.k. Krūmų retinimas
Viso		**0,9**								**15**	
Panerių girininkija											

Kvar-talas	Skly-pas	Plotas, ha	Auga-vietė	Tūris sklype m^3	Am-žius, m.	Skal-sumas	I ardo rūšinė sudėtis	II ardo ir trako rūšinė sudėtis	Maks. Iškertamas tūris sklype		Pastabos
									proc	*m^3*	
6	9	1,9	Ncl	665	70	0,8	10P	Št, Lz, Sm tankus	5	30	Erdvių f.k. Aplink atokvėpio vietą Krūmų retinimas
35	22	1,7	Ncl	646	85	0,9	7B2B1P	Št, Lz, Šm tankus	5	30	Aplink atokvėpio vietą Erdvių f.k. Krūmų retinimas
552	15	4,0	Ncl	1160	50	0,7	8P2P	Št, Lz, Iv tankus	5	55	Aplink atokvėpio vietą Erdvių f.k. Krūmų retinimas
556	8	0,4	Ščl	152	55	0,9	7D2B1L	Št, Lz, Šm tankus	10	15	Piliakalnio apžvelgiamu mui Erdvių form.k.
556	9	0,6	Ščl	210	55	0,8	8L2D	Št, Lz, Šm tankus	10	21	Piliakalnio apžvelgiamu mui Erdvių form.k.
125	2	0,2	Ncl	54	70	0,6	10P	Iv, Št vid.tankumo			Trako krūmų kirtimas
125	4	0,7	Ncl	343	85	0,9	7P3P	Št, Lz, Šm tankus	10	34	Piliakalnio apžvelgiamu mui Erdvių form.k.
125	5	0,7	Ncl	287	130	0,8	6P4PBtB	Št, Lz, Šm tankus	10	29	Piliakalnio apžvelgiamu mui Erdvių form.k.
Viso		**10,2**								**214**	
Kalvelių girininkija											
42	1	1,0	Nbl	360	95	0,7 0,1	7P3E	9E1E Št, Lz retas	5	18	Aplink atokvėpio vietą Erdvių f.k.
51	5	1,0	Ncl	480	65	0,9 0,2	10P	8L2K Lz, Šm vid.tankumo	5	24	Šalia poilsiavietės Erdvių f.k. Krūmų retinimas
51	8	9,6	Ncl	6555	130	1,0 0,3	9P1E	10E Lz, Šm vid.tankumo		68	Kompleksinio f.k. Krūmų retinimas
89	2	1,1	Ncl	435	130	0,7 0,2	9P1P	6K1L3E Št, Lz, Sm tankus	5	20	Erdvių f.k. Krūmų retinimas
120	3	2,7	Nbl	1040	65	0,8	6P3P1E	Kd, Šm, Št vid.tankumo		50	Šalia poilsiavietės

Kvar-talas	Skly-pas	Plotas, ha	Auga-vietė	Tūris sklype m^3	Am-žius, m.	Skal-sumas	I ardo rūšinė sudėtis	II ardo ir trako rūšinė sudėtis	Maks. Iškertamas tūris sklype		Pastabos
									proc	*m^3*	
											Erdvių f.k. Krūmų retinimas
Viso		**15,4**								**180**	
Visinčios girininkija											
12	46	0,5	Nbl	195	95	0,9	9P1P		5	10	Aplink atokvėpio vietą Erdvių f.k.
Viso		**0,5**								**10**	
Šalčininkėlių girininkija											
39	8	1,0	Ncl	400	130	0,7 0,1	8P1E1B	10E	5	20	Erdvių f.k.
39	12	0,2	Nbl	68	100		10P	Št, Šm retas	10	5	Erdvių f.k.
Viso		**1,2**								**25**	
Poškonių girininkija											
545	36	3,4	Ncl	1394	70	0,8 0,1	10P	4L1B3Ą Iv, Lz, Sm tankus	5	50	Aplink atokvėpio vietą Erdvių f.k. Krūmų retinimas
572	1	0,8	Nbl	352	65	0,9	9P1P	Lz, Šm,Kd vid.tankumo	5	17	Aplink atokvėpio vietą Kompl. f.k. Krūmų retinimas
572	2	0,8	Ncl	312	80	0,8	9P1P	Lz, Št,Iv tankus	10	30	Kompl. f.k. Krūmų retinimas
572	3	0,7	Ncl	340	65	0,7	10P	Lz, Šm,Št vid.tankumo	10	34	Kompl. f.k. Krūmų retinimas
572	4	1,1	Ncl	440	70	0,8	6P3P1B	Lz, Šm,Kd tankus	5	22	Kompl. f.k. Krūmų retinimas
572	5	1,0	Ncl	350	70	0,7	7P3P	Lz, Št tankus	10	35	Kompl. f.k. Krūmų retinimas
572	6	2,2	Ncl	968	55	0,9	10P	Lz, Št,Iv vidut.tankumo	5	44	Kompl. f.k. Krūmų retinimas
572	9	1,5	Ncl	450	50	0,7	8P1B1J	Kr, Št,Iv tankus	5	22	Erdvių f.k. Krūmų retinimas
572	10	0,9	Lcl	333	60	0,8	8P1P1B	Lz, Št,Iv tankus	10	33	Erdvių f.k. Krūmų retinimas
Viso		**12,4**								**287**	
Parudaminos girininkija											
22	11	2,5						Lz, Iv, Šm vidutinio tankumo			Erdvių f.k. Krūmų retinimas

Kvar-talas	Skly-pas	Plotas, ha	Auga-vietė	Tūris sklype m^3	Am-žius, m.	Skal-sumas	I ardo rūšinė sudėtis	II ardo ir trako rūšinė sudėtis	Maks. Iškertamas tūris sklype		Pastabos
									proc	*m^3*	
57	2	0,7	Ncl	322	90	0,8	7E3B	Lz, Sm, Št vidutinio tankumo	10	32	Erdvių f.k. Krūmų retinimas šalia pažintinio tako
57	5	0,8	Ncl	296	70	0,8	9E1P	Št, Lz retas.	10	30	Erdvių f.k. šalia pažintinio tako
57	6	1,1	Ncl					Tr, Šm, Lz vidut. tank.			Krūmų kirtimas šalia pažintinio tako
57	8	2,3	Ncl	826 184	75	0,7 0,3	8P2E	10E Št, Šm, Lz retas.	2	17	Erdvių f.k. šalia pažintinio tako
57	10	4,4	Nbl	1672 352	90	0,7 0,3	8P1E1B	10E	5	70	Erdvių f .k. šalia pažintinio tako
227	10	0,5						Št, Šv, Sm tankus			Krūmų kirtimas
227	11	0,5	Nbl					Št, Šm , Lz tankus			Krūmų kirtimas
243	8	0,5	Nbl	190	85	0,7	8P2E	Št, Šm, retas	10	19	Erdvių f .k. prie poilsiavietės
258	3	1,3	Nbl	533 59	75	0,9 0,2	10P	10E Št, Šm, retas	5	27	Erdvių f .k. prie atokvėpio vietos
202	27	0,5	Ncl	170		0,7		5P5B Iv, Šm , Lz tankus	10	15	Erdvių f. k. prie būsimos poilsiavietės
202	28	0,4	Ncl					Iv, Ož , Lz tankus		-	Krūmų kirtimas
202	31	3,8	Ncl					Št, Iv, Lz tankus		-	Krūmų kirtimas
Viso		**19,3**								**210**	
Migūnų girininkija											
7	8	0,9	Ncl	315	75	0,7 0,2	4P3E1E	10E Št, Lz retas	5	15	Aplink poilsiavietę Erdvių f.k.
7	15	2,1	Ncl	882	100	0,7 0,1	10P	9E 1Ą Št, Šm, Lz vidut. tank.	5	45	Aplink atokvėpio vietą. Erdvių f.k. Krūmų retinimas
164	9	3,5	Ncl	1540	65	0,9	10E	Št, Lz retas	5	70	Aplink atokvėpio vietą Erdvių f.k.
Viso		**6,5**								**130**	
Iš viso		**86,7**								**1376**	

12 lentelė. **Kraštovaizdžio formavimo kirtimų suvestinė (pagal plotą)**

Eil. Nr.	Girininkija	Erdvių formavimo	Kompleksinio formavimo	Krūmų kirtimas	Viso, ha
1.	Dainavos	0,6			**0,6**
2.	Dieveniškių	11,1	5,3	3,3	**19,7**
3.	Rūdininkų	0,9			**0,9**
4.	Panerių	7,6			**10,2**
5.	Kalvelių	5,8	9,6		**15,4**
6.	Visinčios	0,5			**0,5**
7.	Šalčininkėlių	1,2			**1,2**
8.	Poškonių	5,8	6,6		**12,4**
9.	Parudaminos	13,0		6,3	**19,3**
10.	Migūnų	6,5			**6,5**
	Viso	**53,0**	**21,5**	**9,6**	**86,7**

13 lentelė. **Kraštovaizdžio formavimo kirtimų suvestinė (pagal tūrį)**

Eil. Nr.	Girininkija	Erdvių formavimo	Kompleksinio formavimo	Viso, m^3
1.	Dainavos	10		**10**
2.	Dieveniškių	245	50	**295**
3.	Rūdininkų	15		**15**
4.	Panerių	214		**214**
5.	Kalvelių	112	68	**180**
6.	Visinčios	10		**10**
7.	Šalčininkėlių	25		**25**
8.	Poškonių	102	185	**287**
9.	Parudaminos	210		**210**
10.	Migūnų	130		**130**
	Viso	**1073**	**303**	**1376**

GRAFINĖ DALIS

Kraštovaizdžio formavimo priemonės

SUTARTINIAI ŽENKLAI

Lankytini kraštovaizdžio objektai

 Piliakalnis

 Senovės gyvenvietė

 Senovės gynybinis įtvirtinimas

 Senovinis kelias

 Pilkapis

 Akmuo (apeiginis arba su ženklais, dubenėliais)

 Alkakalnis, alkavietė

 Senkapis, kapinynas

 Laidojimo vieta, kapinės

 Memorialinis objektas

 Istorinis objektas

 Architektūrinis objektas

 Urbanistinis objektas

 Inžinerinis objektas

 Geologinis objektas

 Holokausto aukų vieta

 Geologinis objektas

 Geomorfologinis objektas

 Hidrogeologinis objektas

 Botaninis objektas

 Regioninio padalinio administruojami miškai

 Kitų naudotojų miškai

 Vandenys

 Užstatyta teritorija

Esami rekreaciniai objektai

 Stovyklavietė

 Poilsiavietė

 Atokvėpio vieta

 Apžvalgos vieta

 Pažintinis objektas

 Esami pažintiniai takai

Kraštovaizdžio formavimo kirtimai ir kitos priemonės

 Erdvių formavimo kirtimai

 Sudėties formavimo kirtimai

 Kompleksiniai kraštovaizdžio formavimo kirtimai

 Krūmų kirtimas

Rūdninkų girininkija

M 1 : 10 000

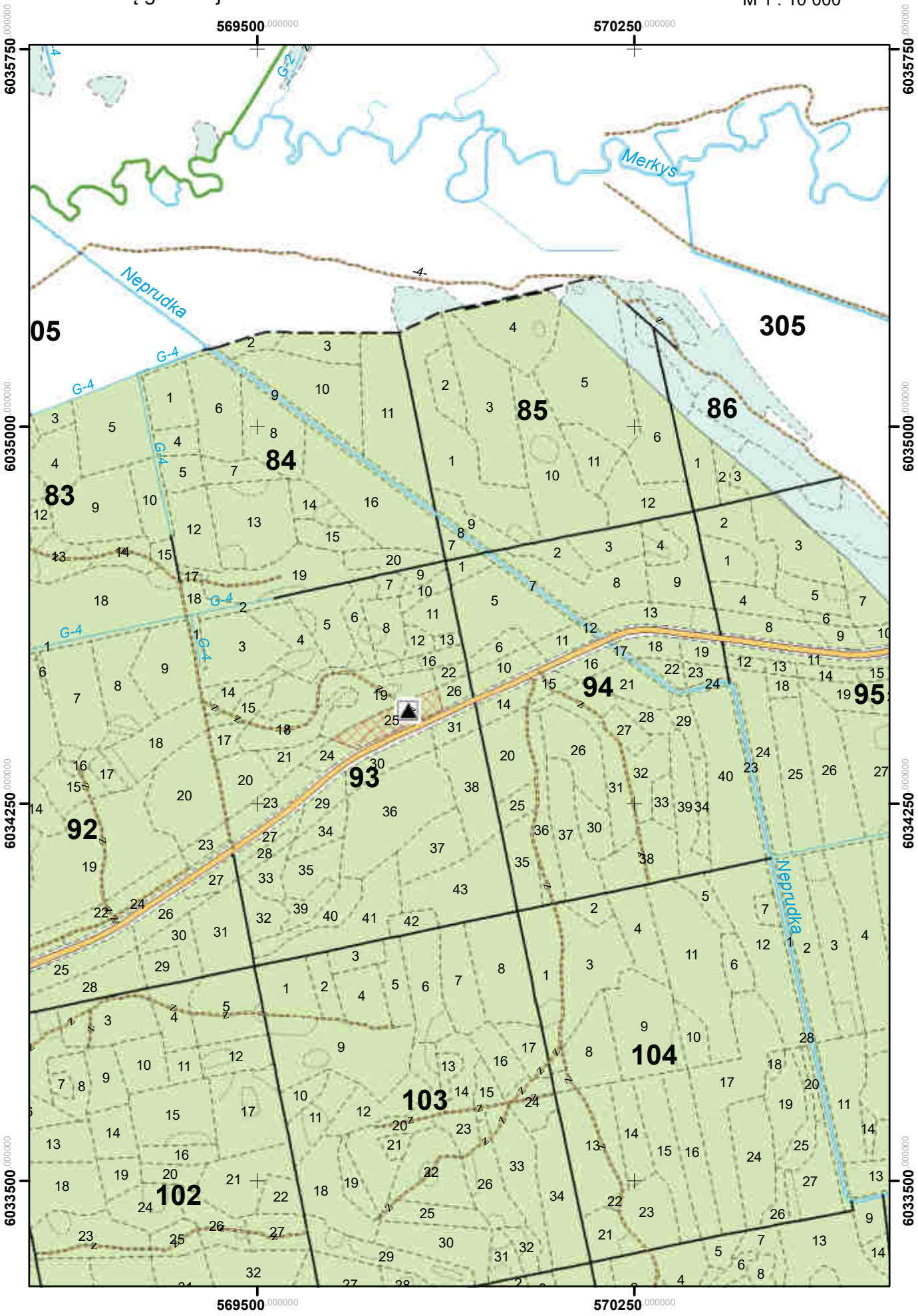

Dainavos girininkija

M 1 : 10 000

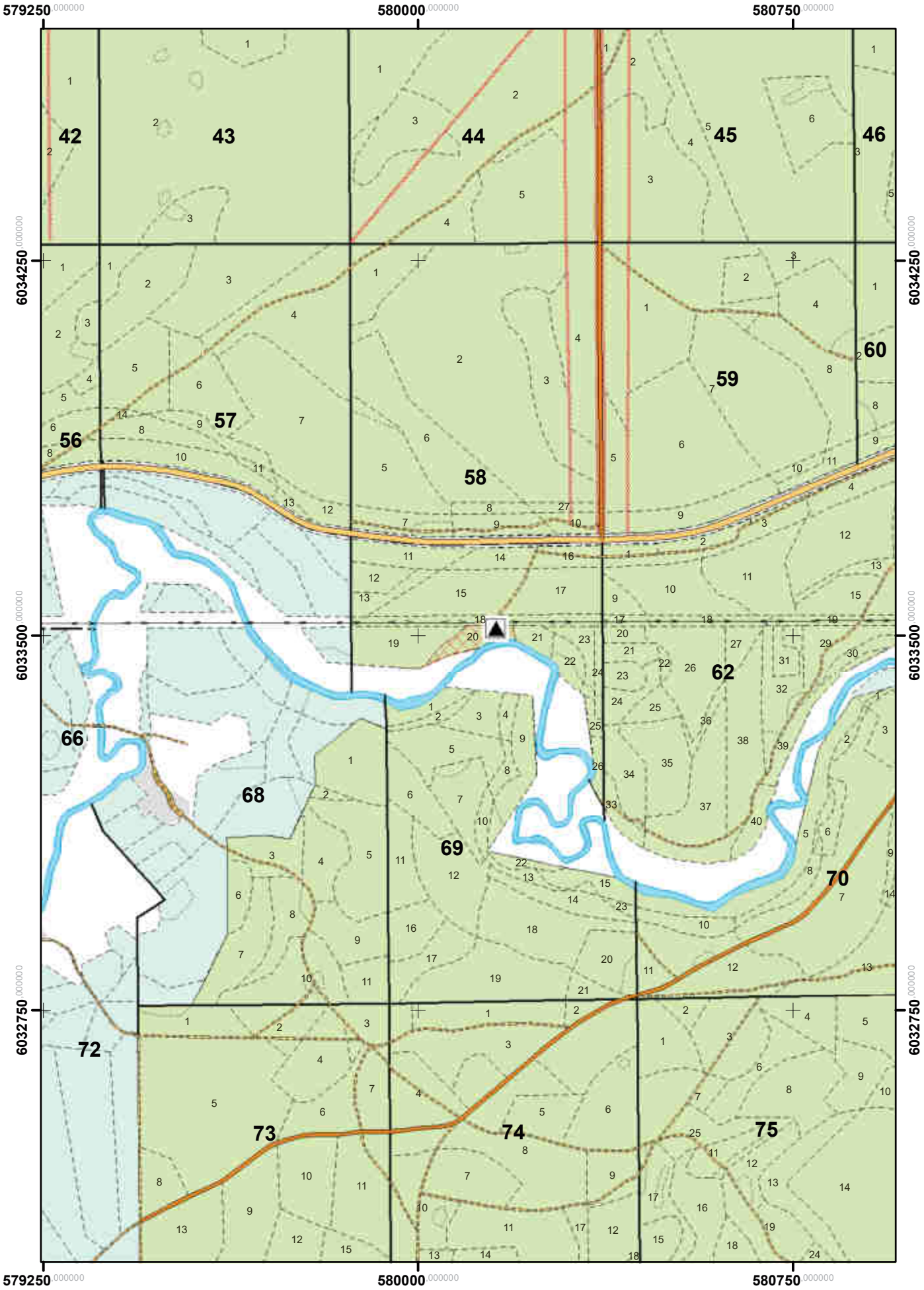

Visinčios girininkija

M 1 : 10 000

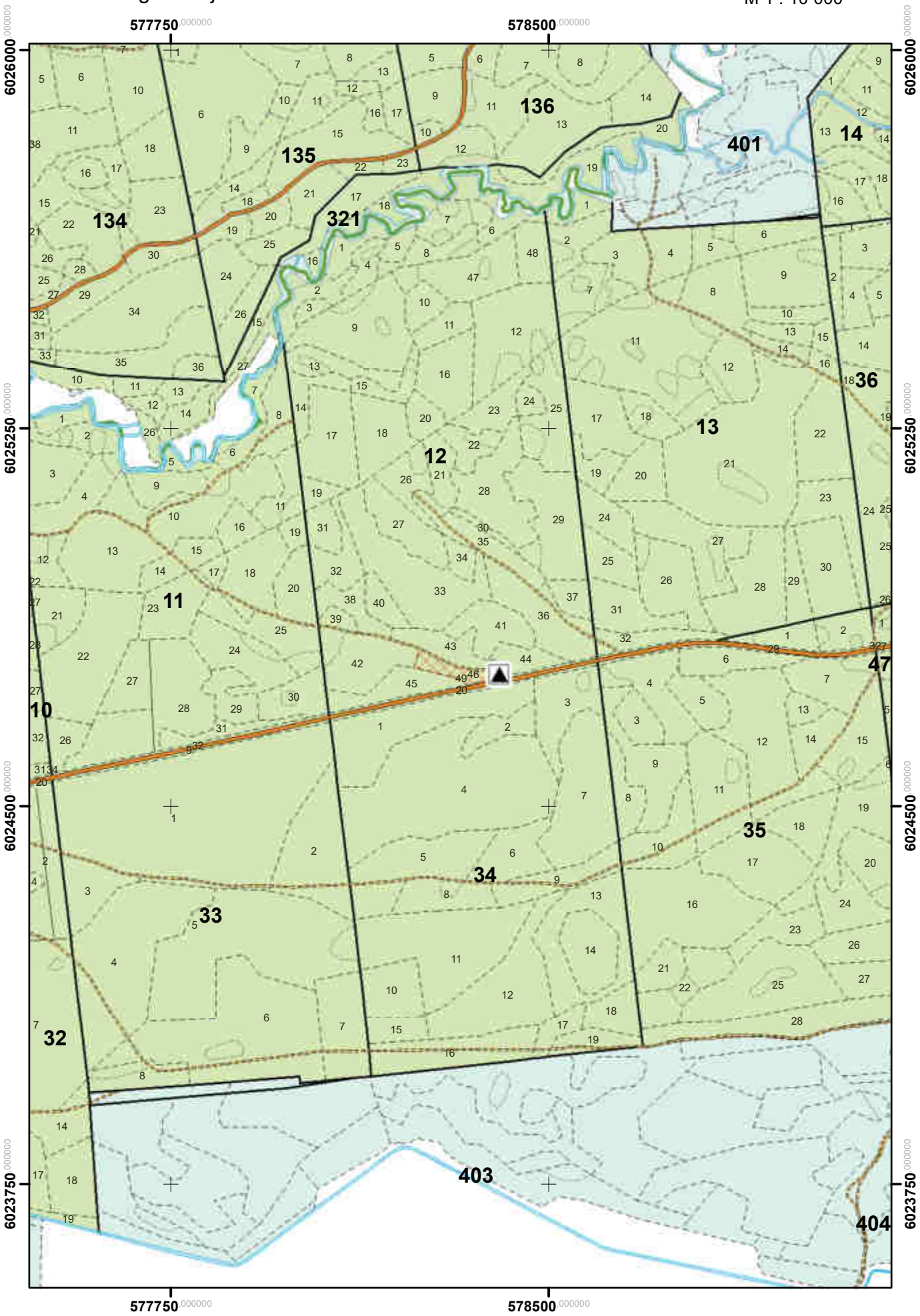

Šalčininkėlių girininkija

M 1 : 10 000

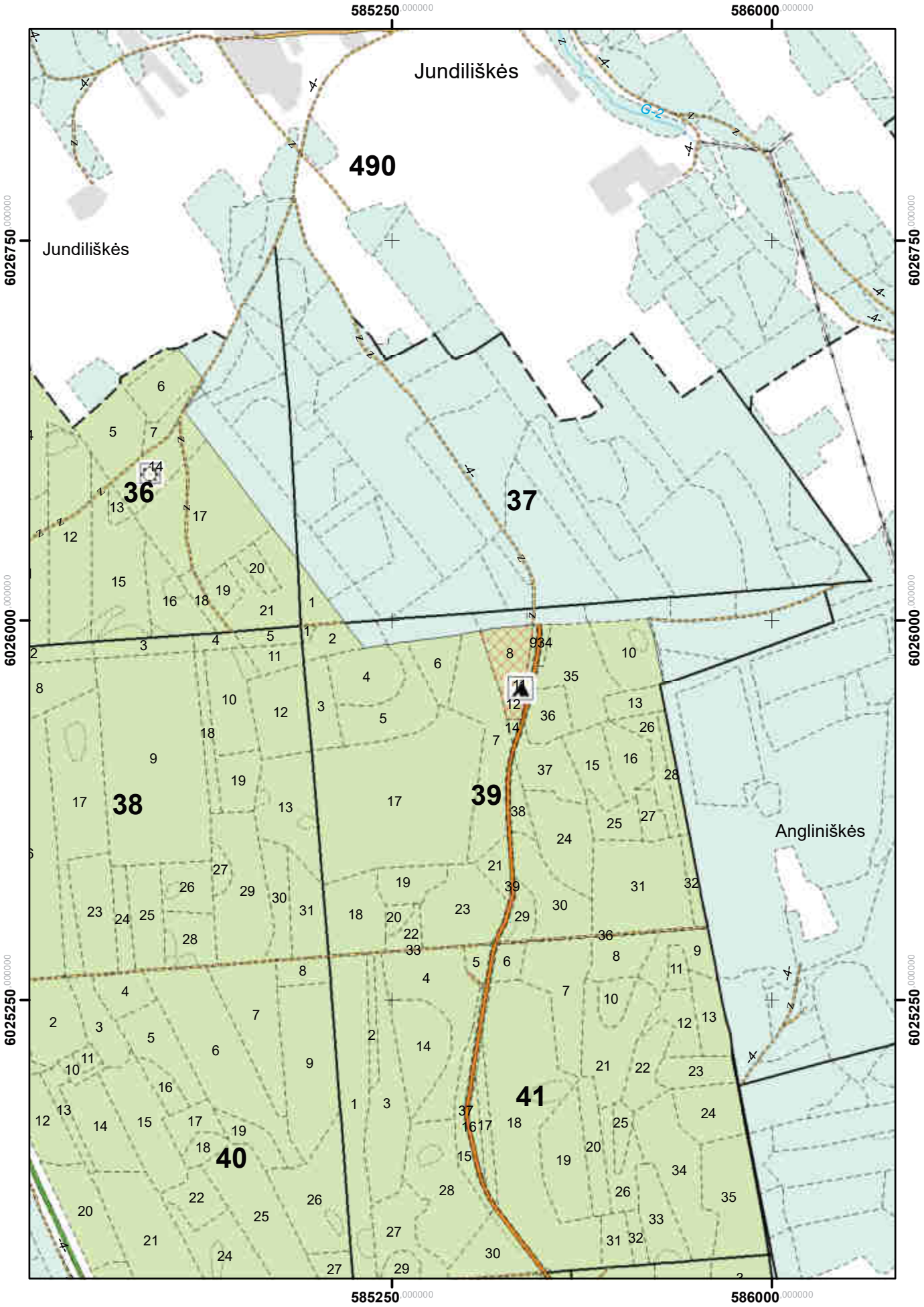

Poškonių girininkija

M 1 : 10 000

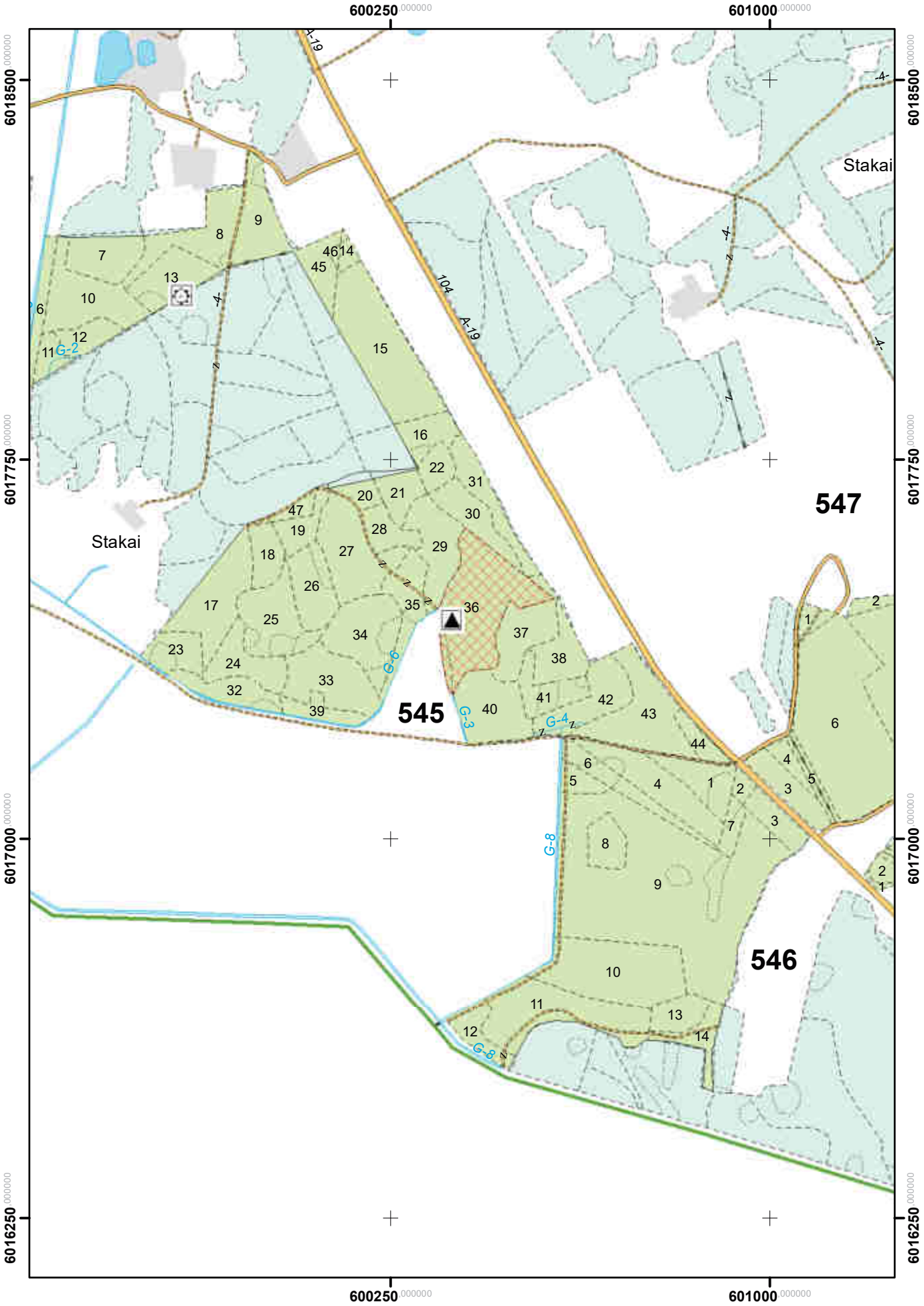

Poškonių girininkija

M 1 : 10 000

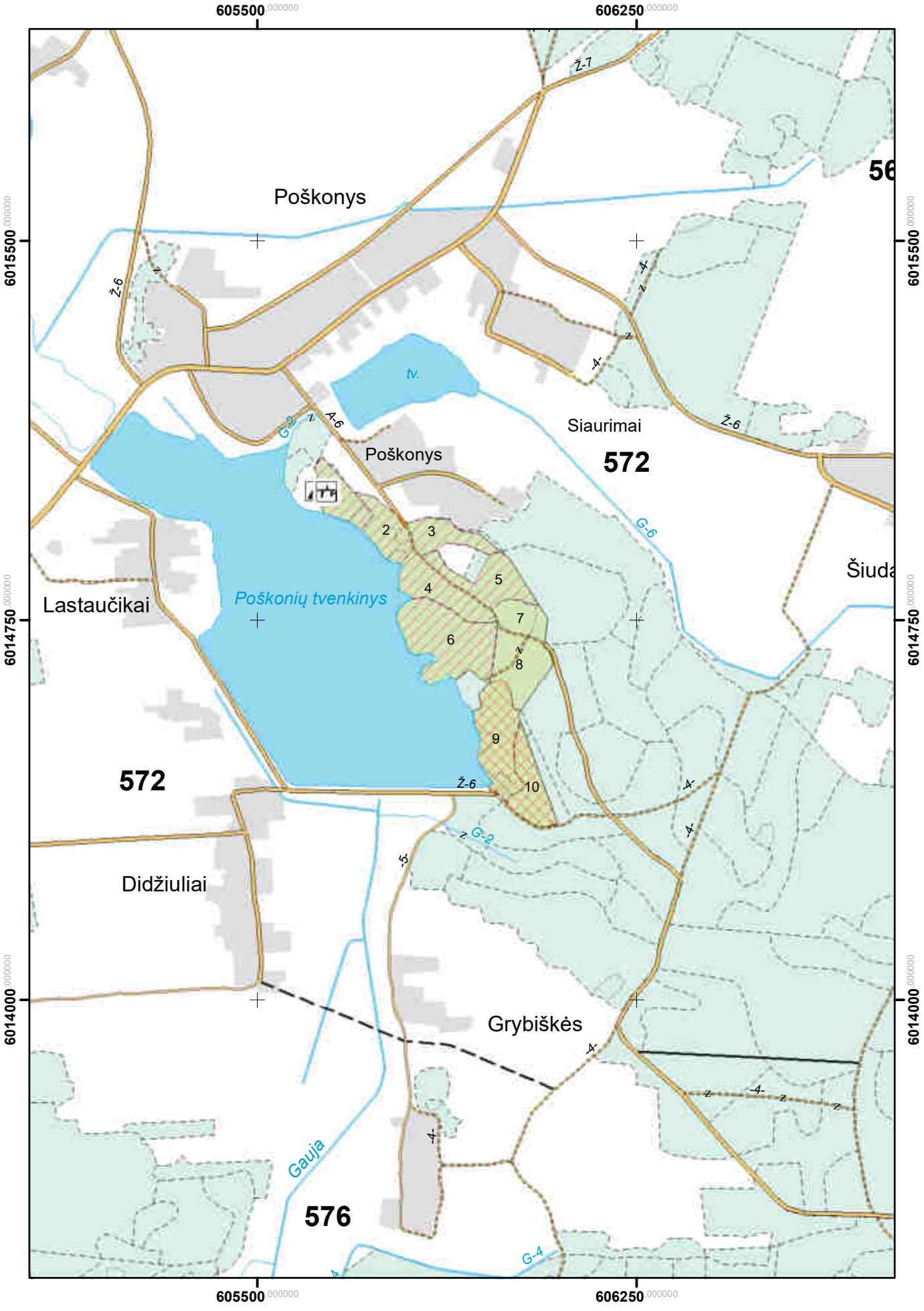

Dieveniškių girininkija

M 1 : 10 000

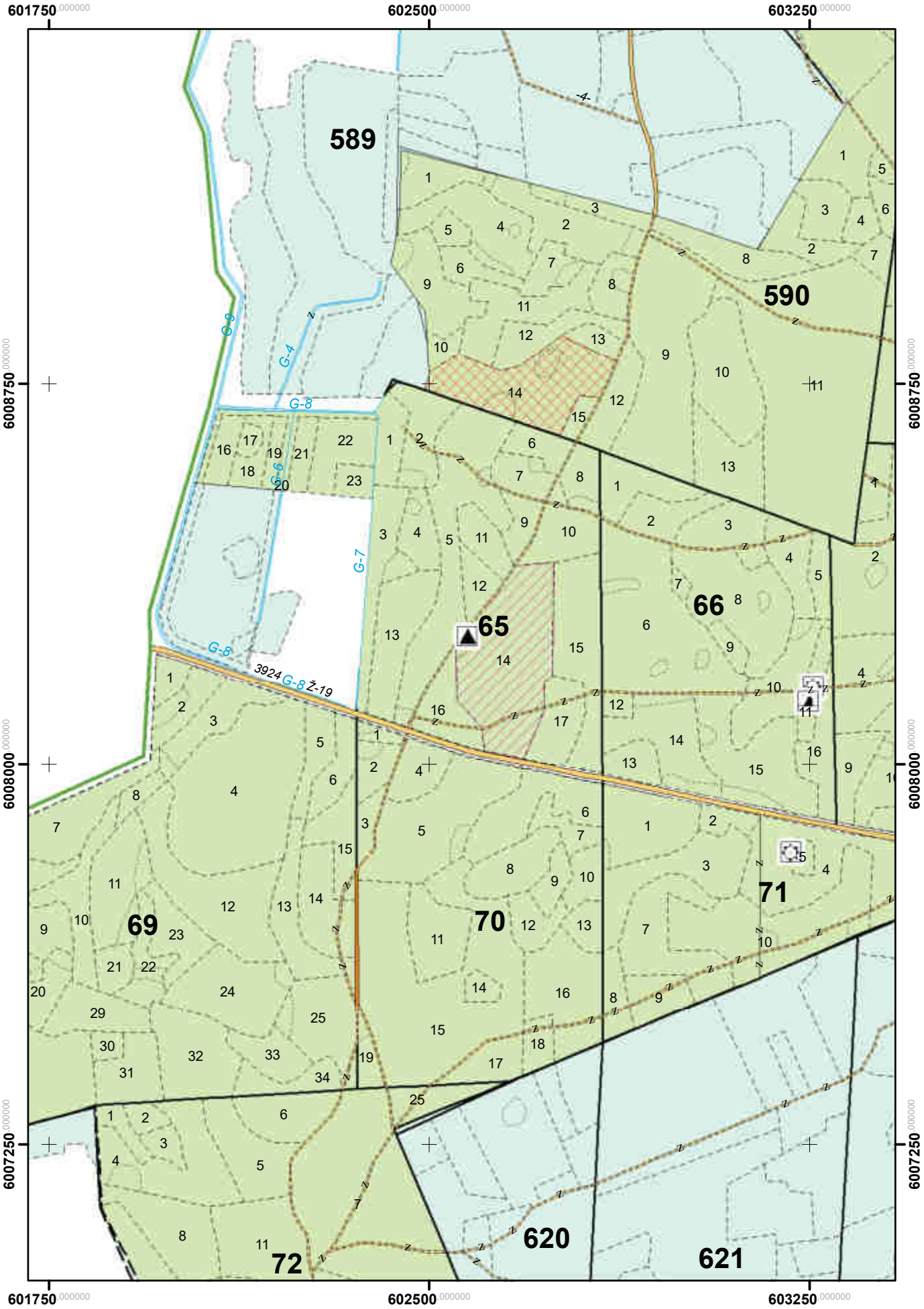

Dieveniškių girininkija

M 1 : 10 000

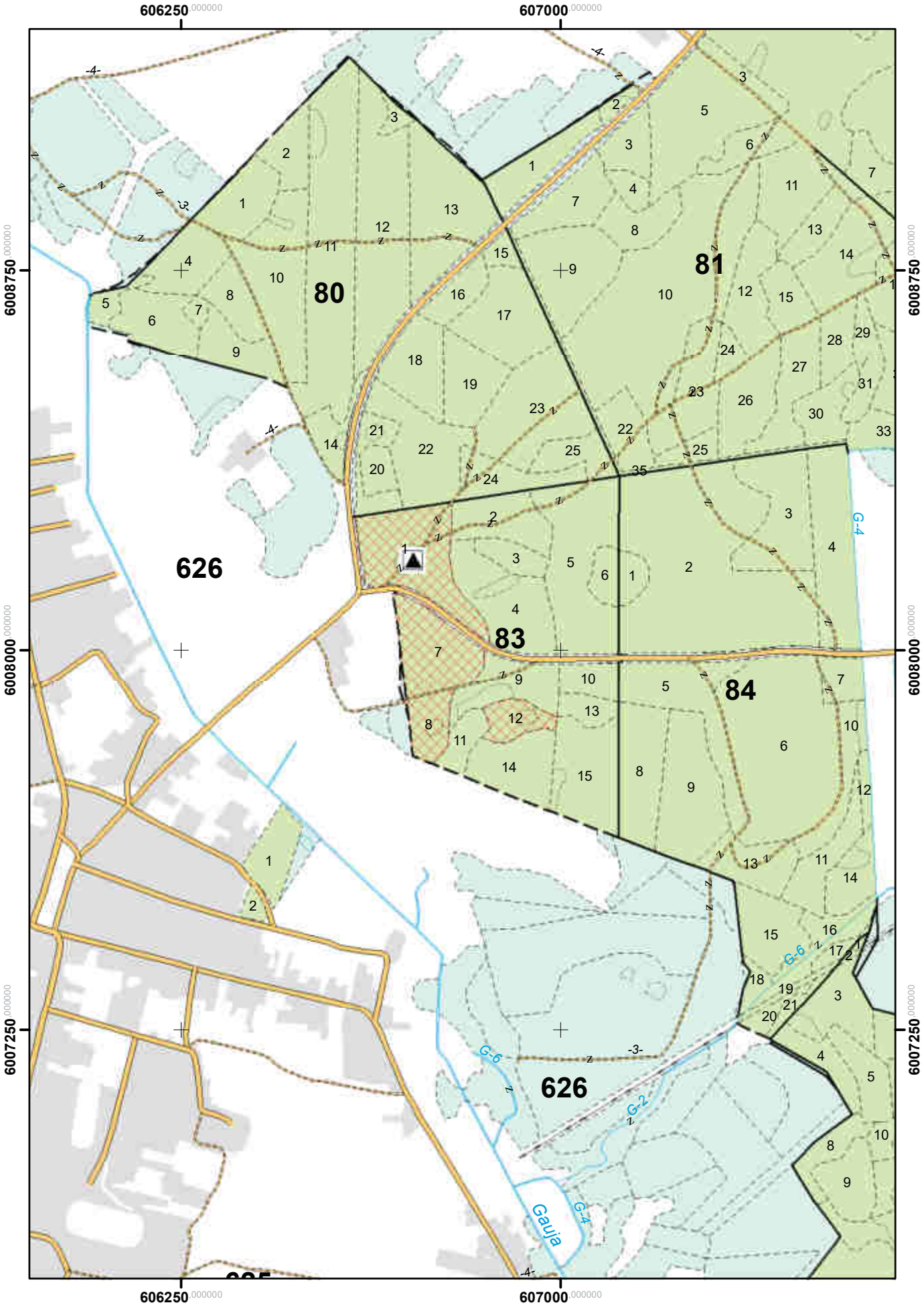

Dieveniškių girininkija

M 1 : 10 000

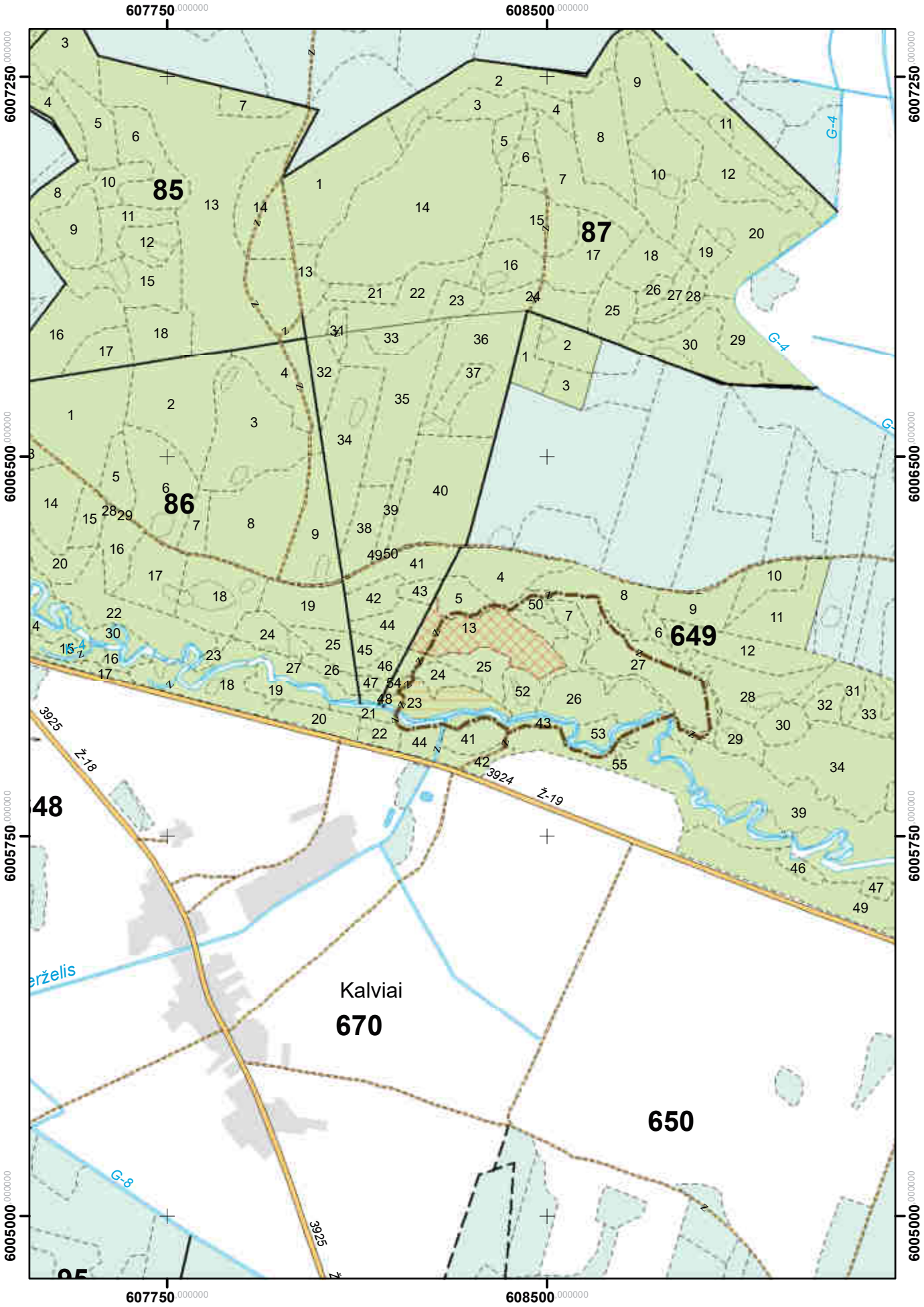

Panerių girininkija

M 1 : 10 000

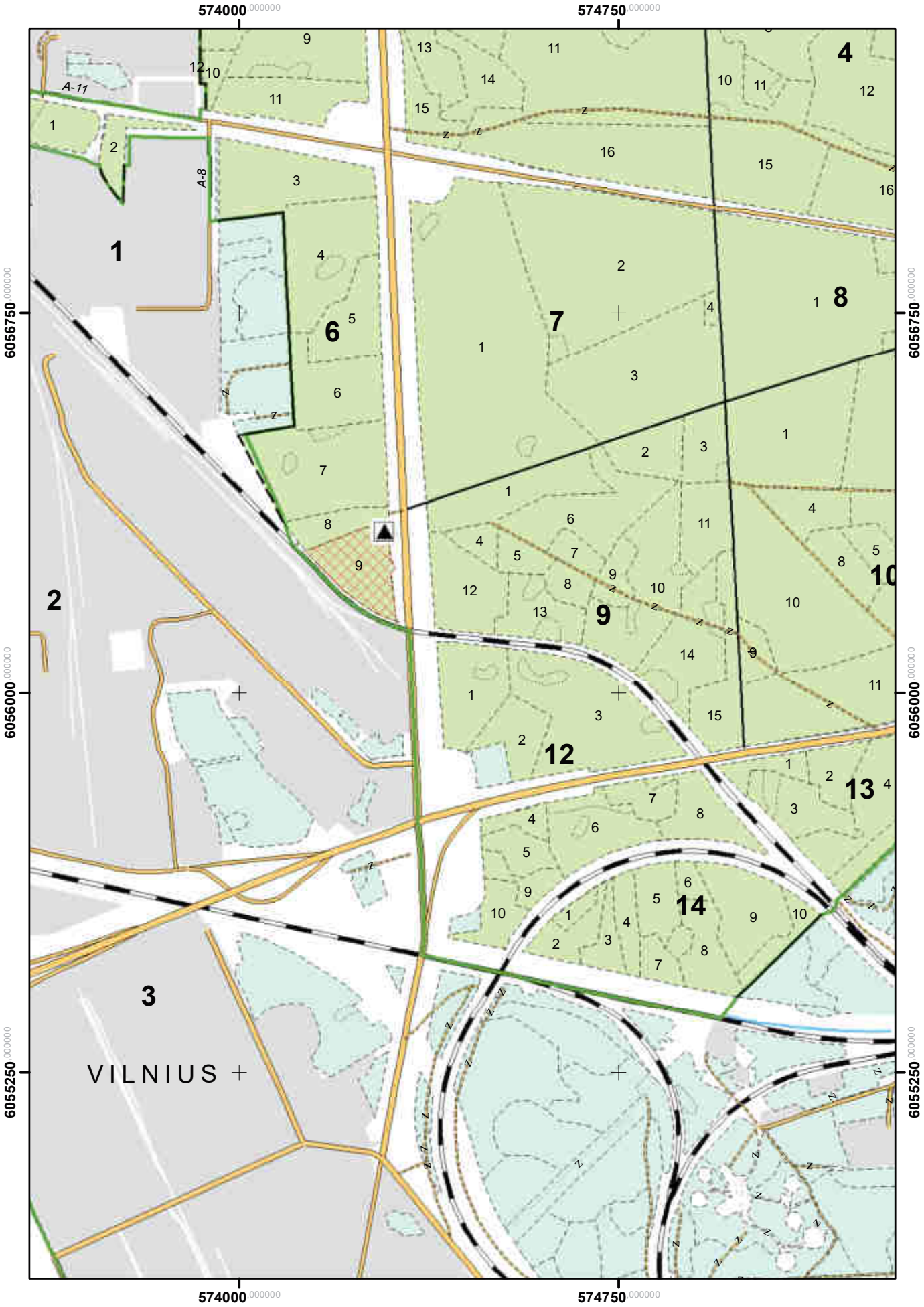

Panerių girininkija

M 1 : 10 000

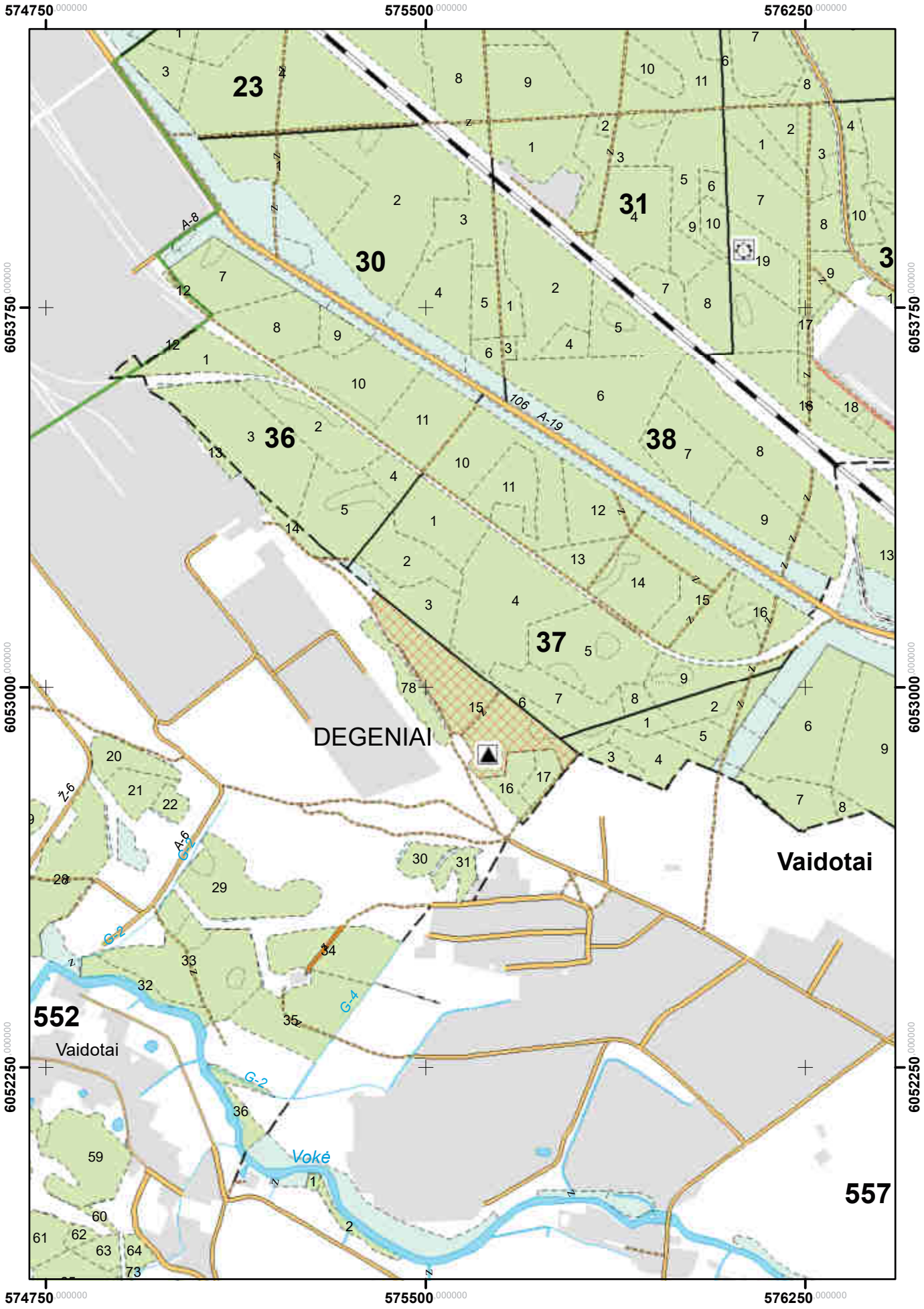

Panerių girininkija

M 1 : 10 000

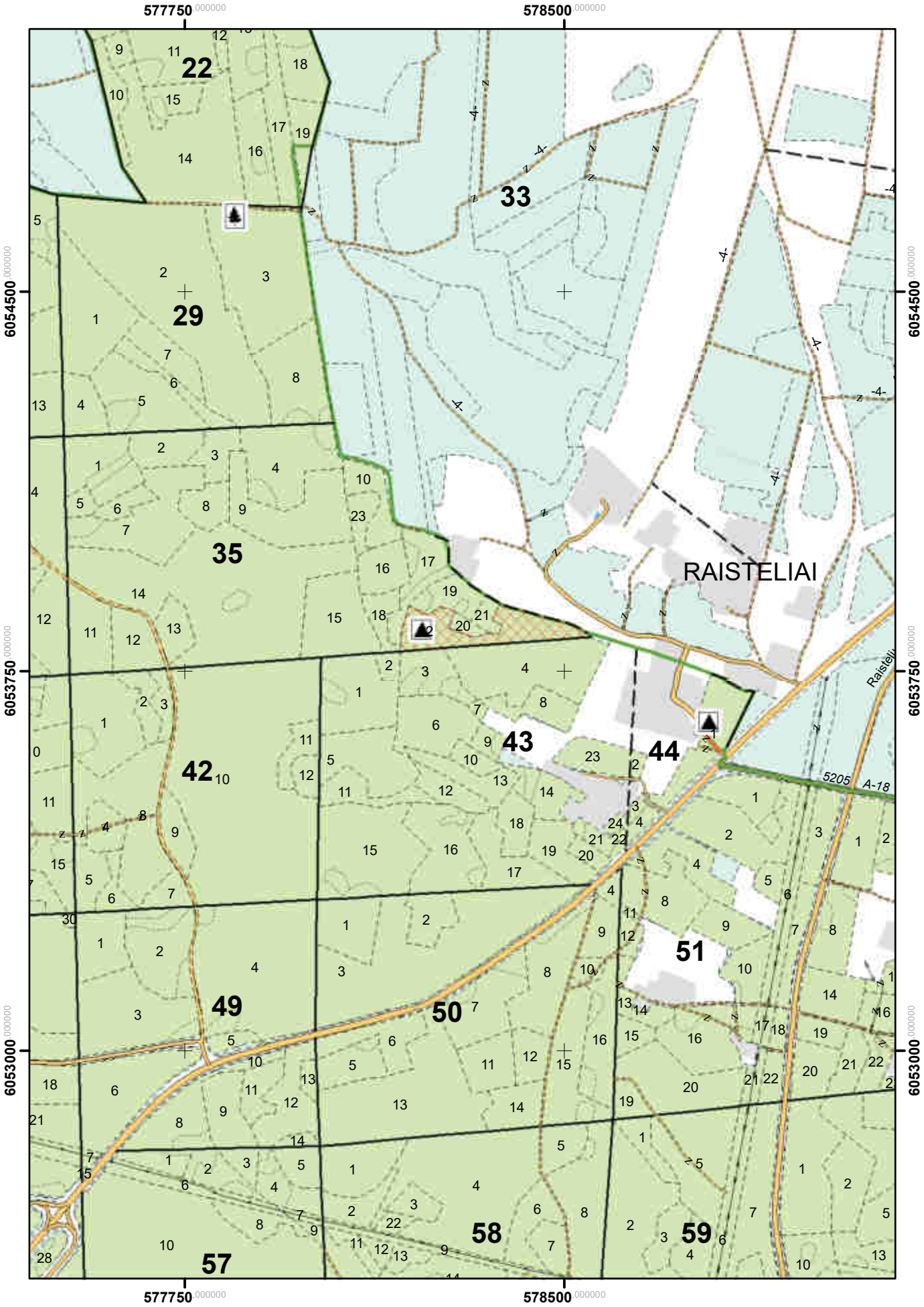

Panerių girininkija

M 1 : 10 000

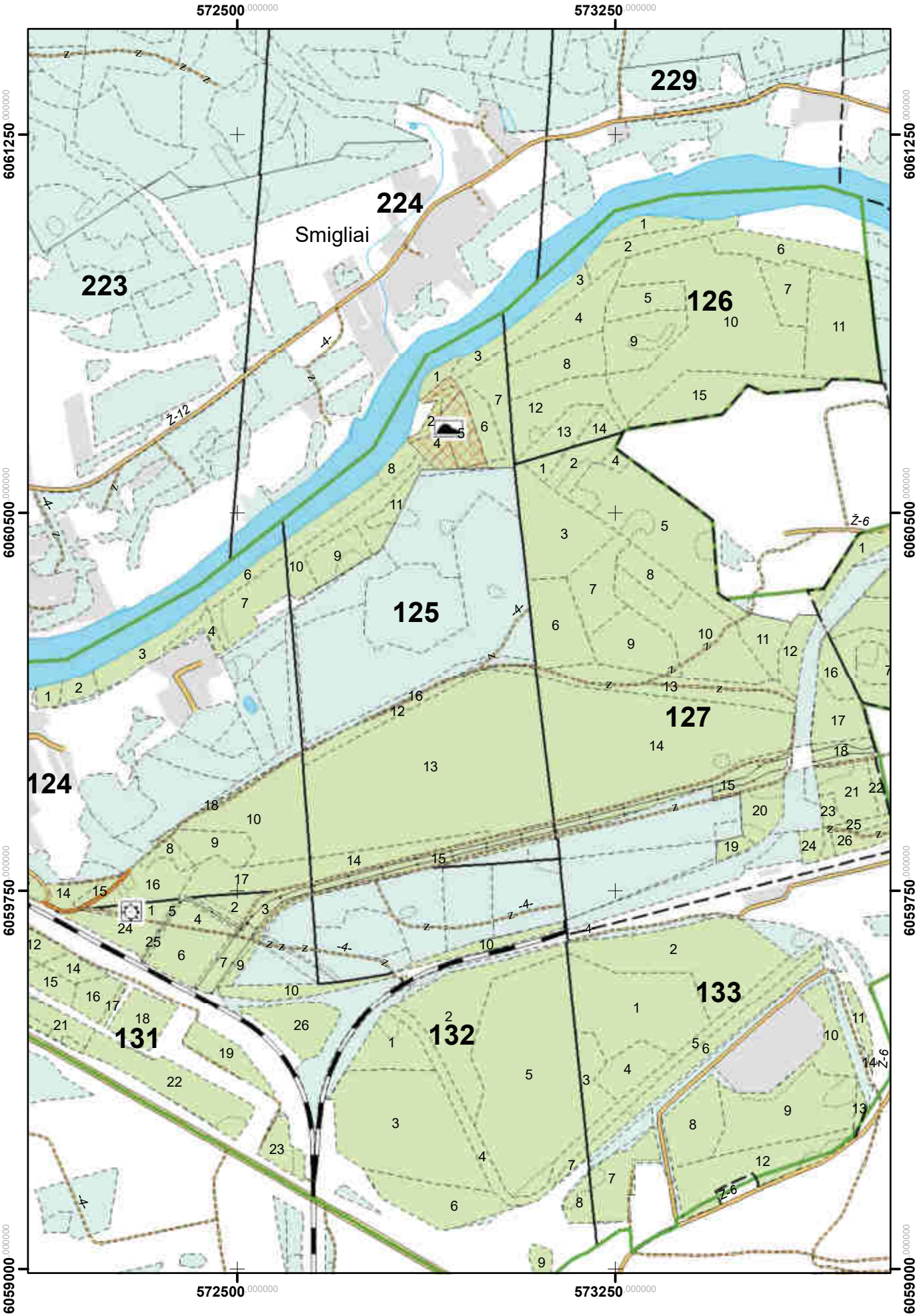

Panerių girininkija

M 1 : 10 000

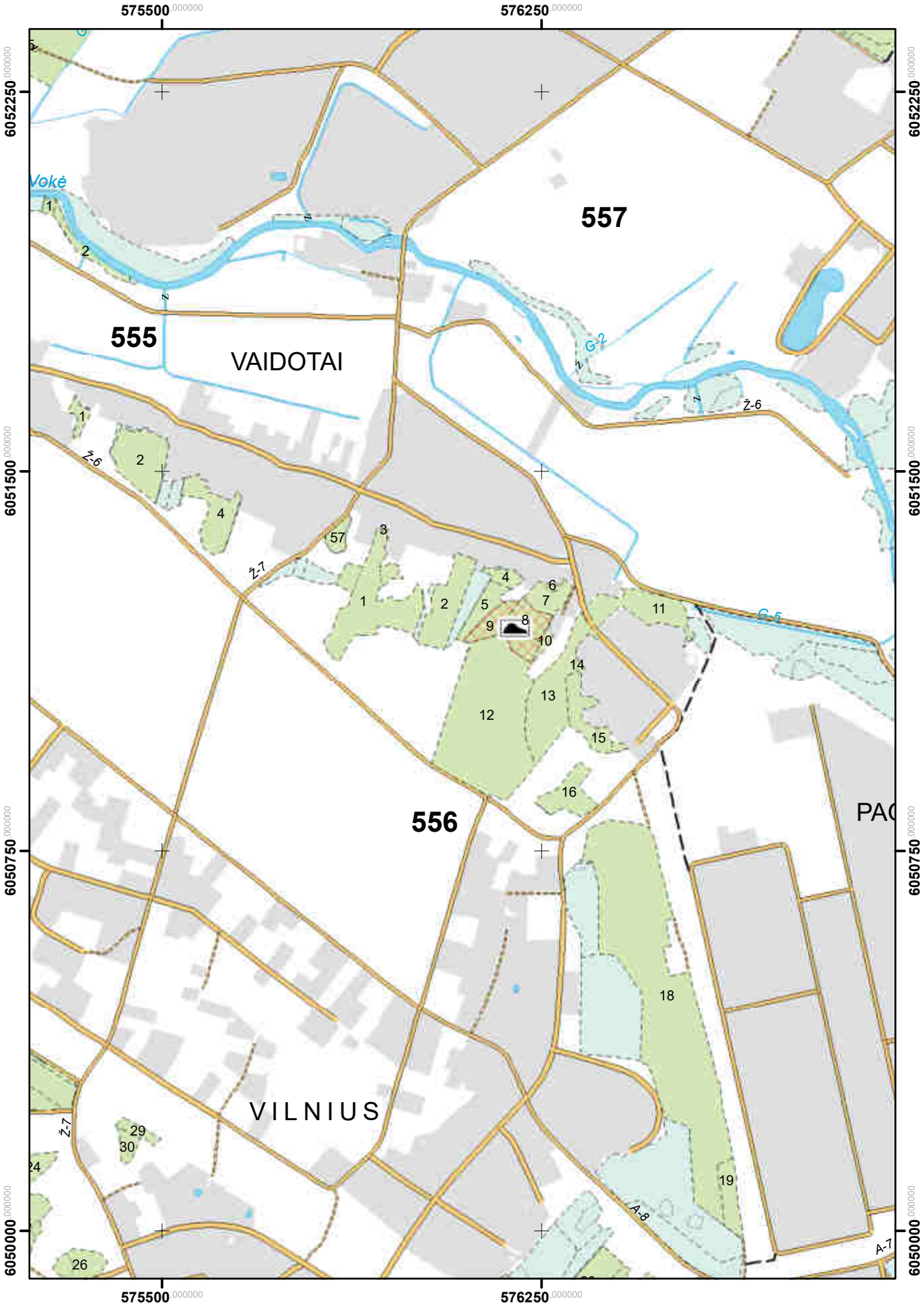

Kalvelių girininkija

M 1 : 10 000

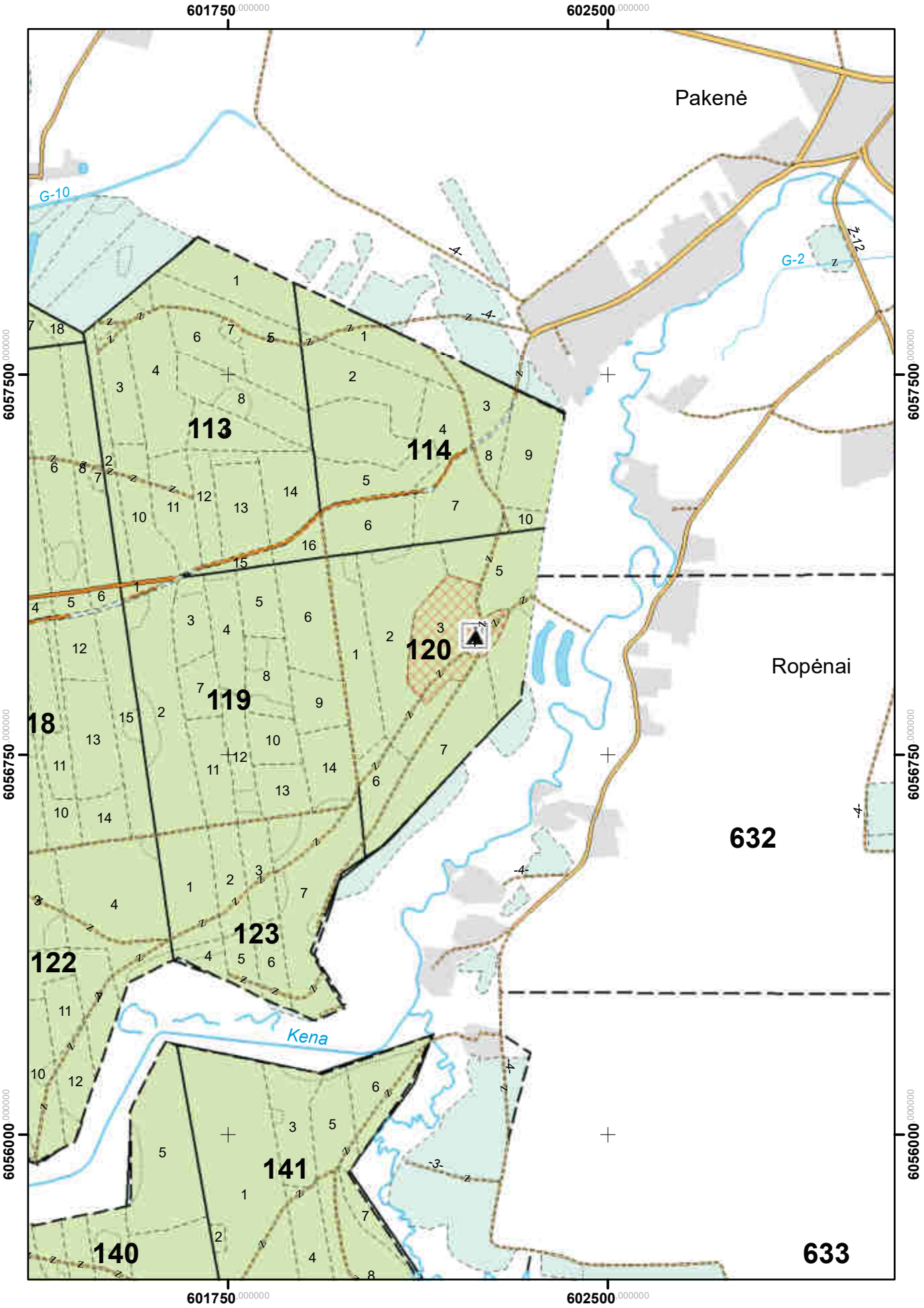

Kalvelių girininkija

M 1 : 10 000

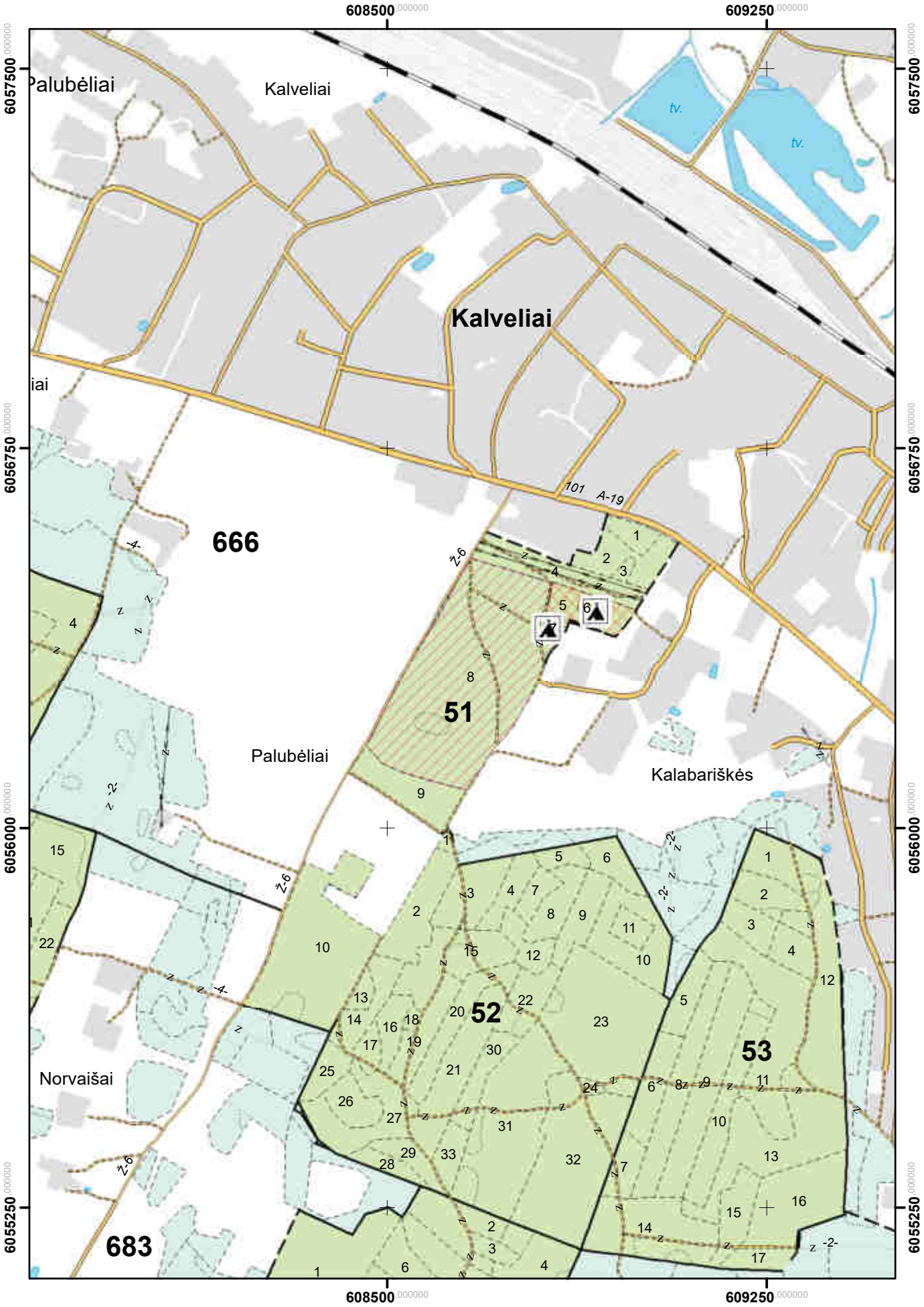

Kalvelių girininkija

M 1 : 10 000

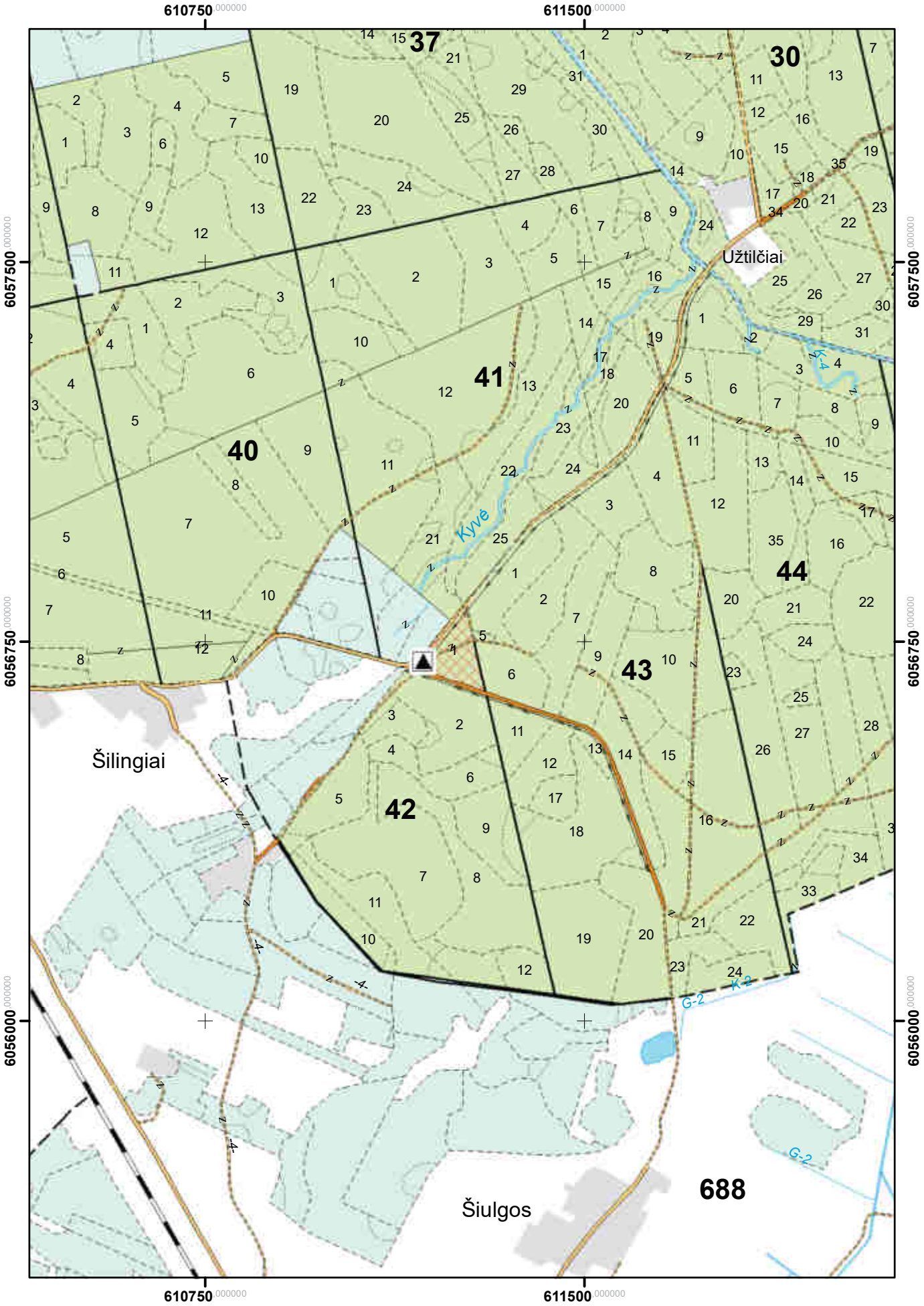

Kalvelių girininkija

M 1 : 10 000

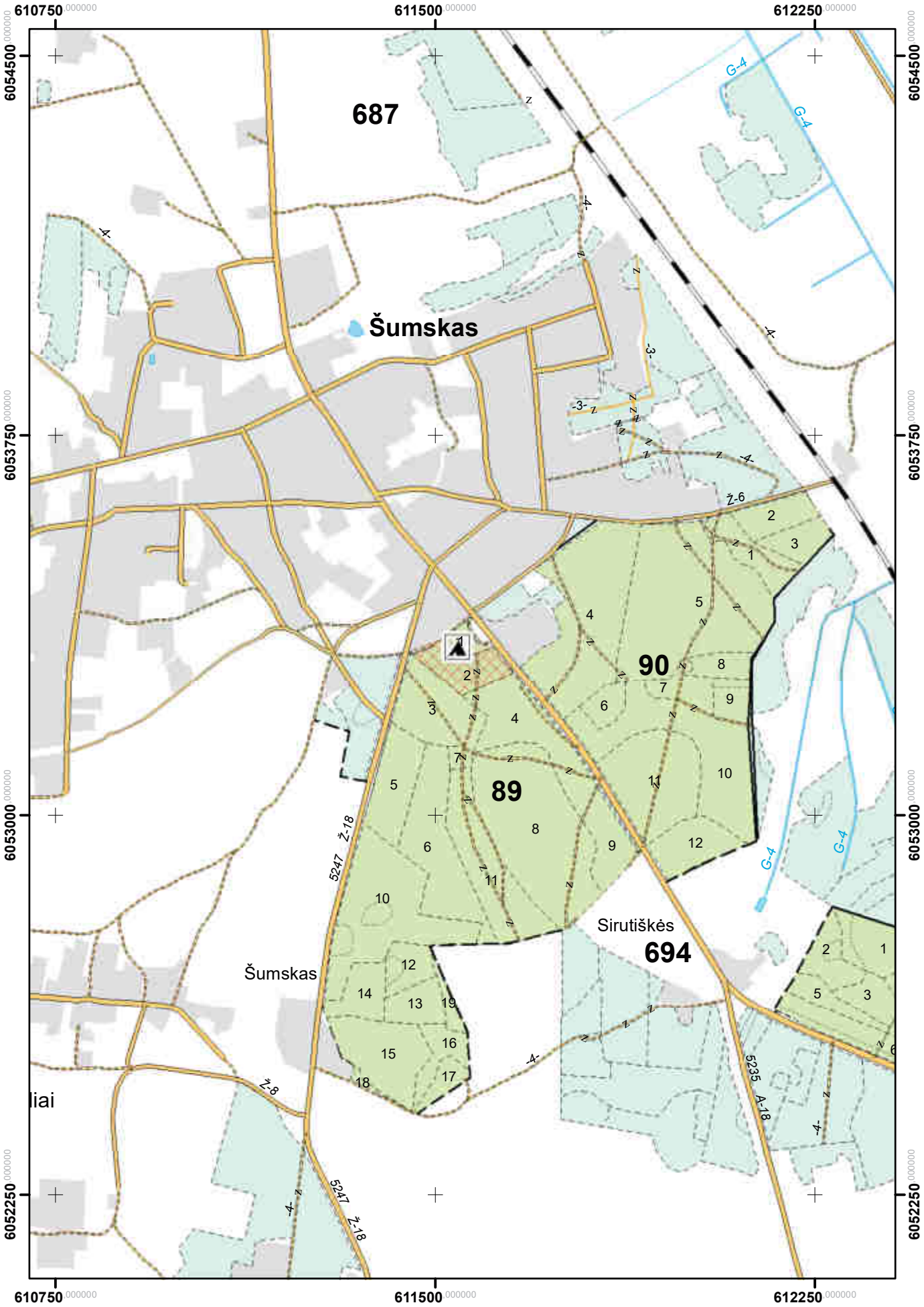

Parudaminos girininkija

M 1 : 10 000

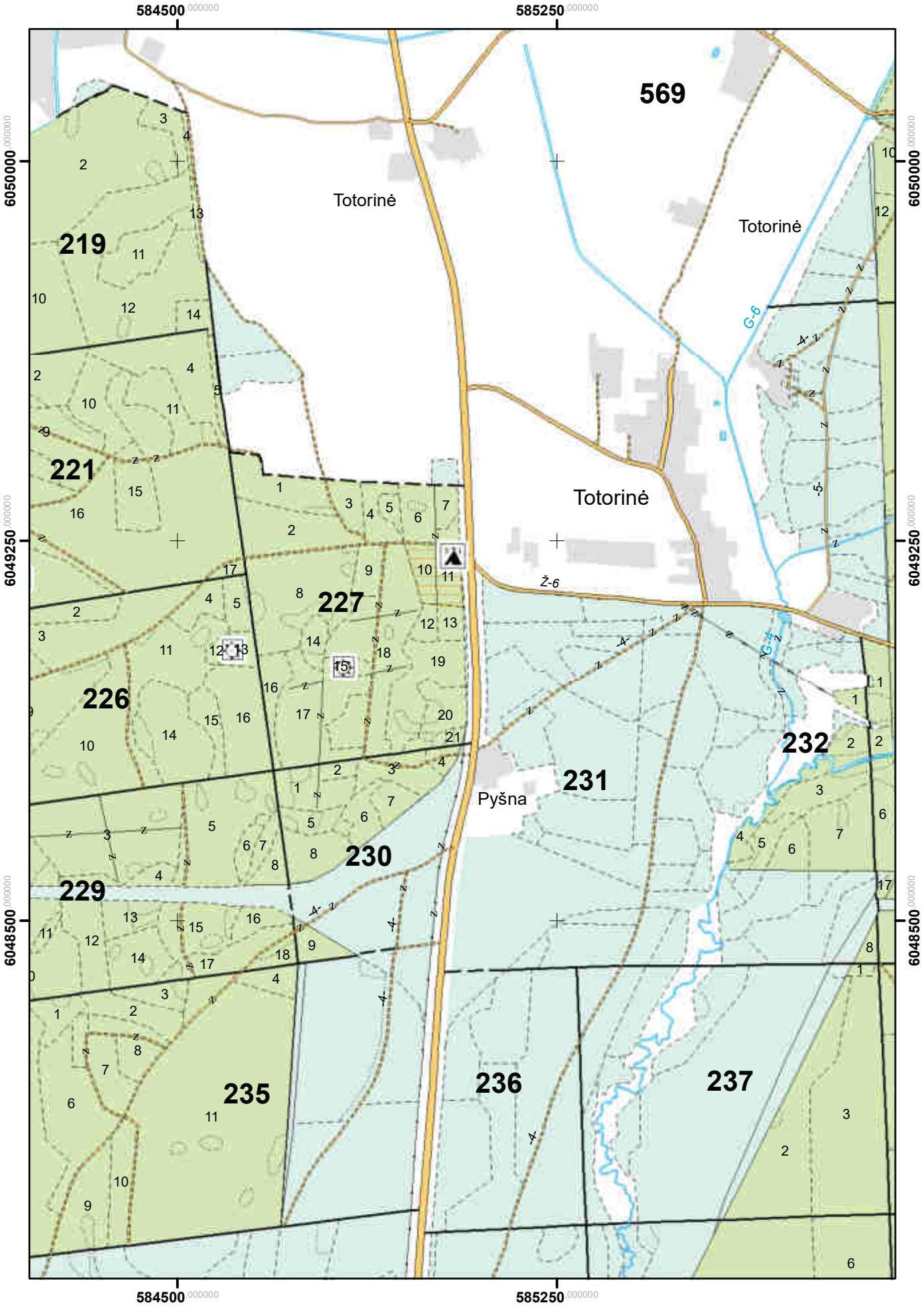

Parudaminos girininkija

M 1 : 10 000

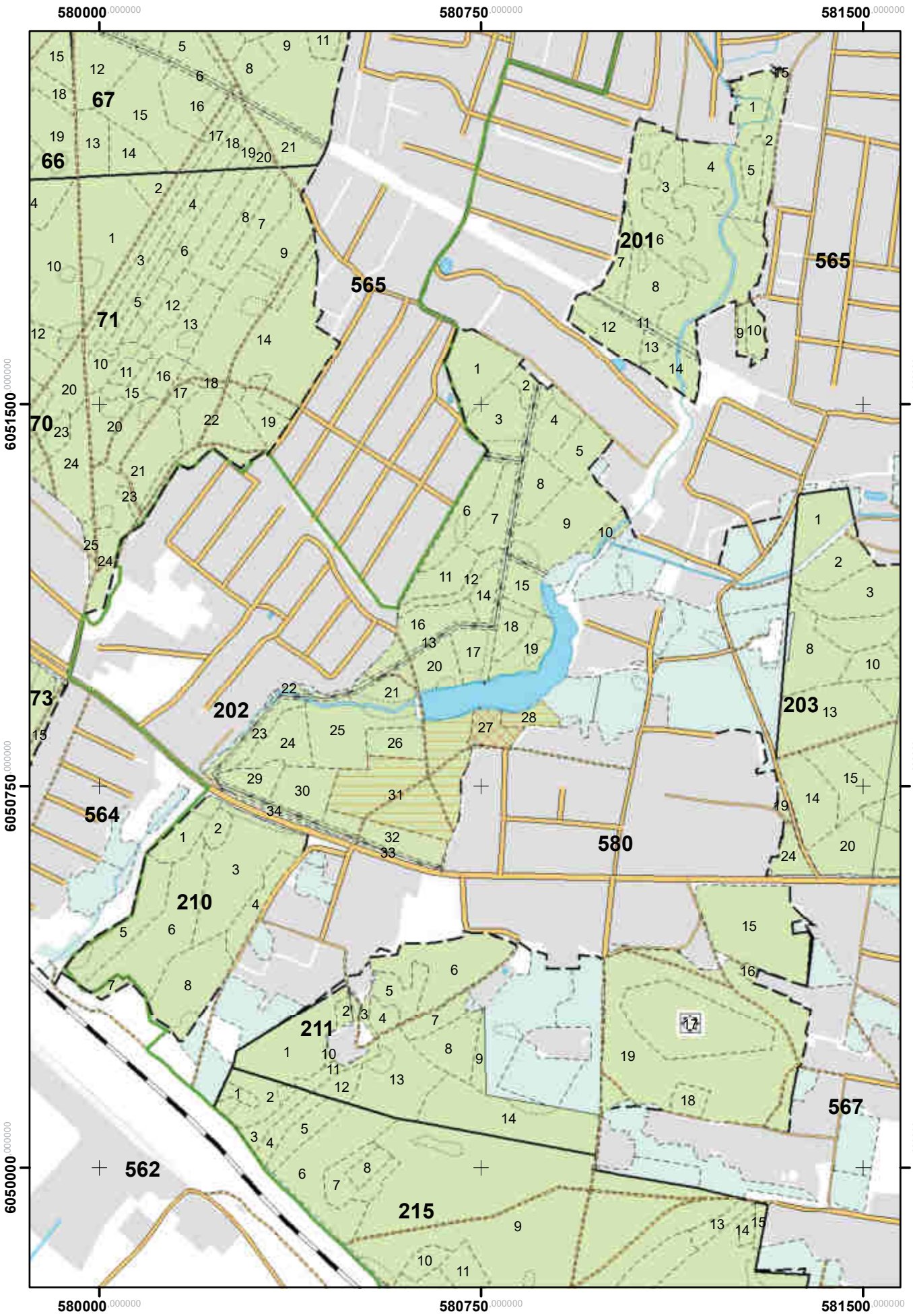

Parudaminos girininkija

M 1 : 10 000

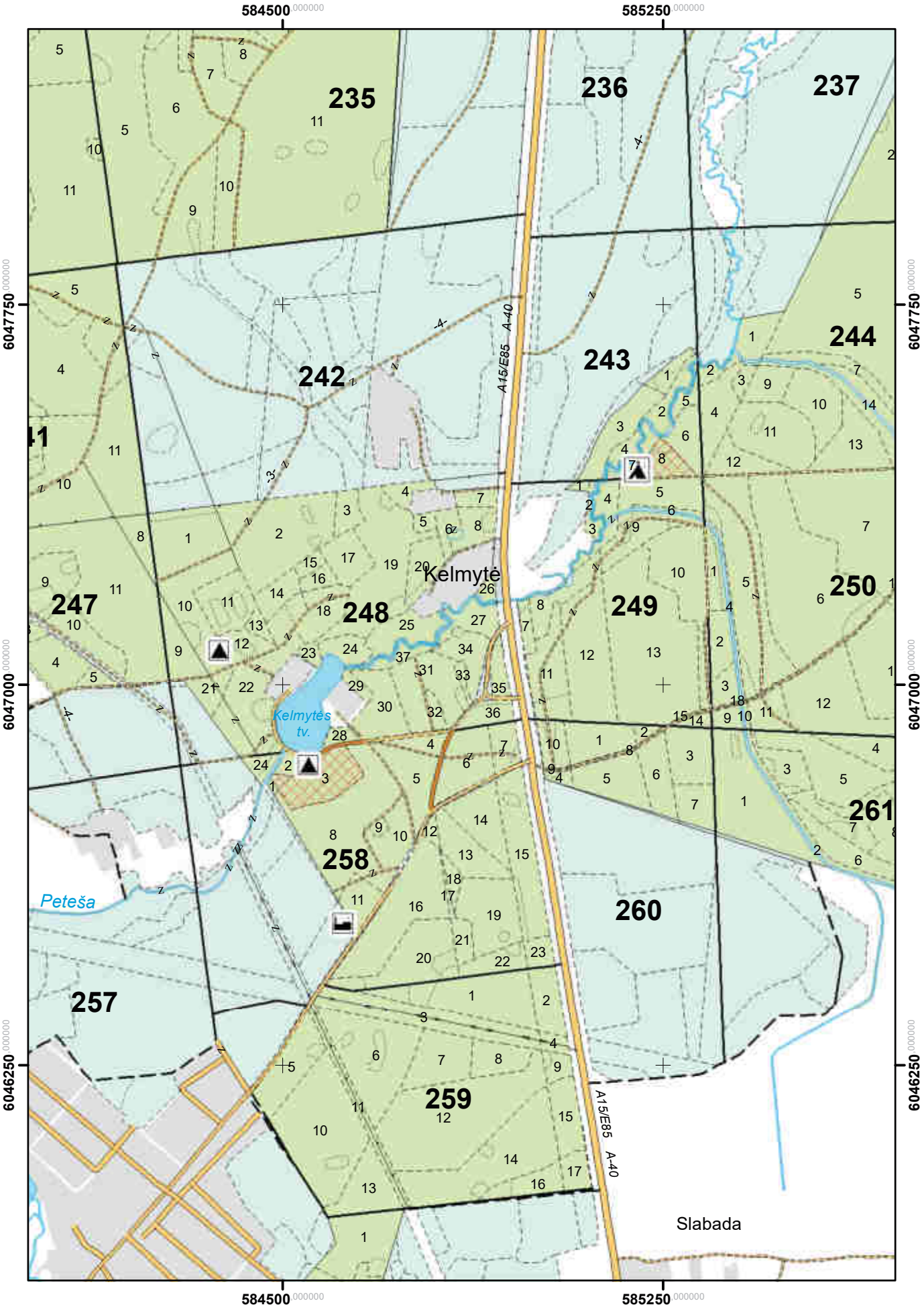

Parudaminos girininkija

M 1 : 10 000

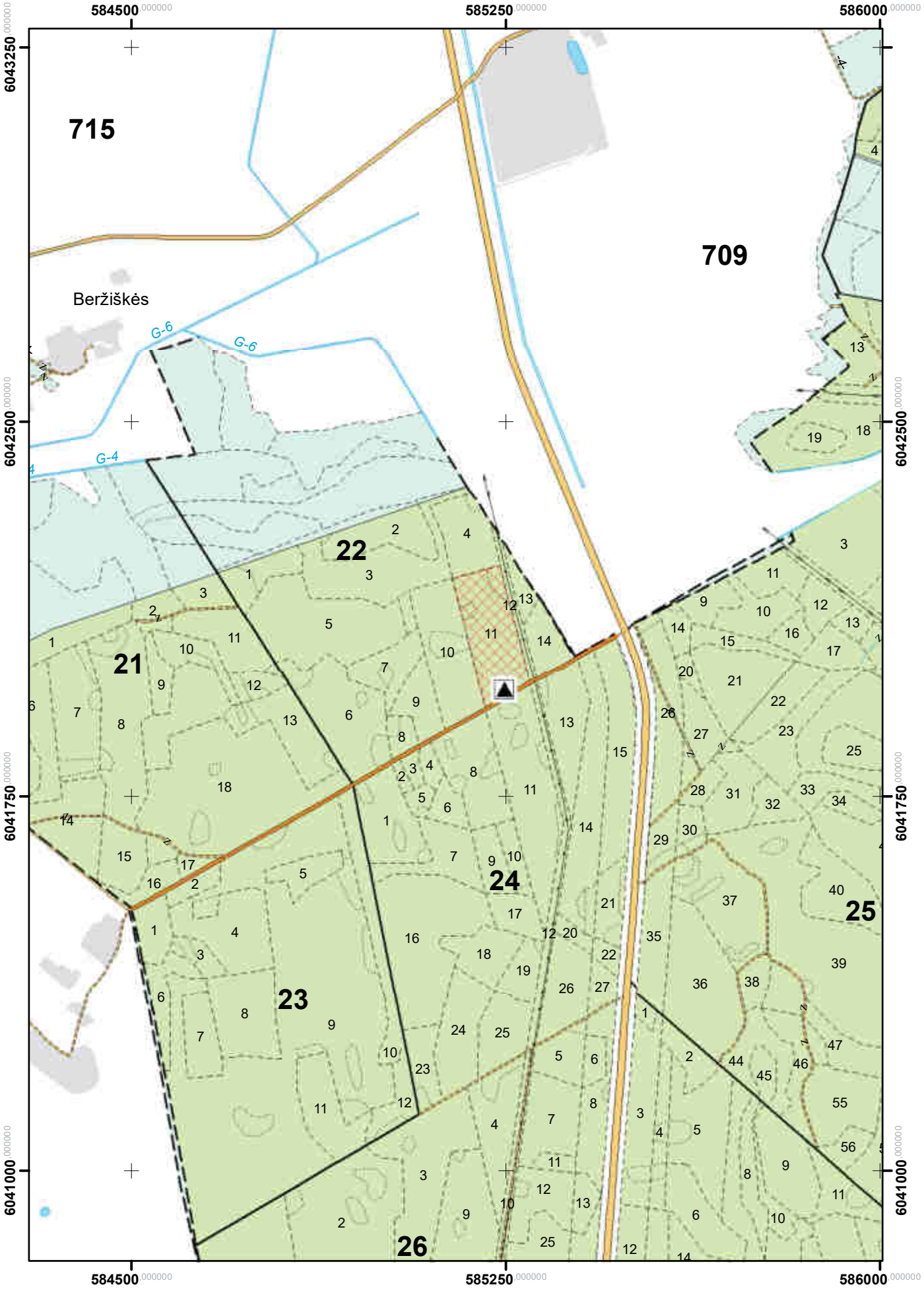

Parudaminos girininkija

M 1 : 10 000

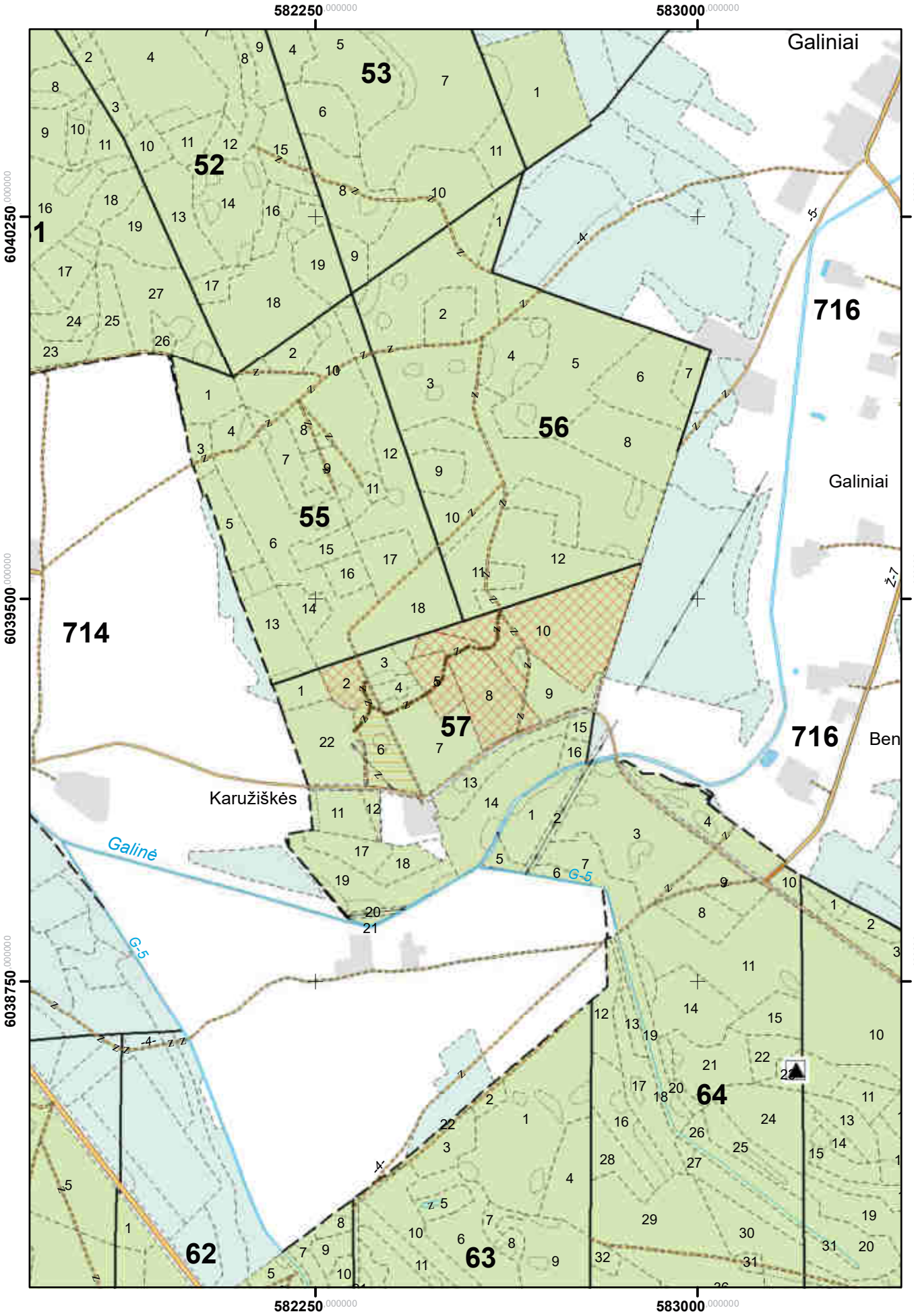

Migūnų girininkija

M 1 : 10 000

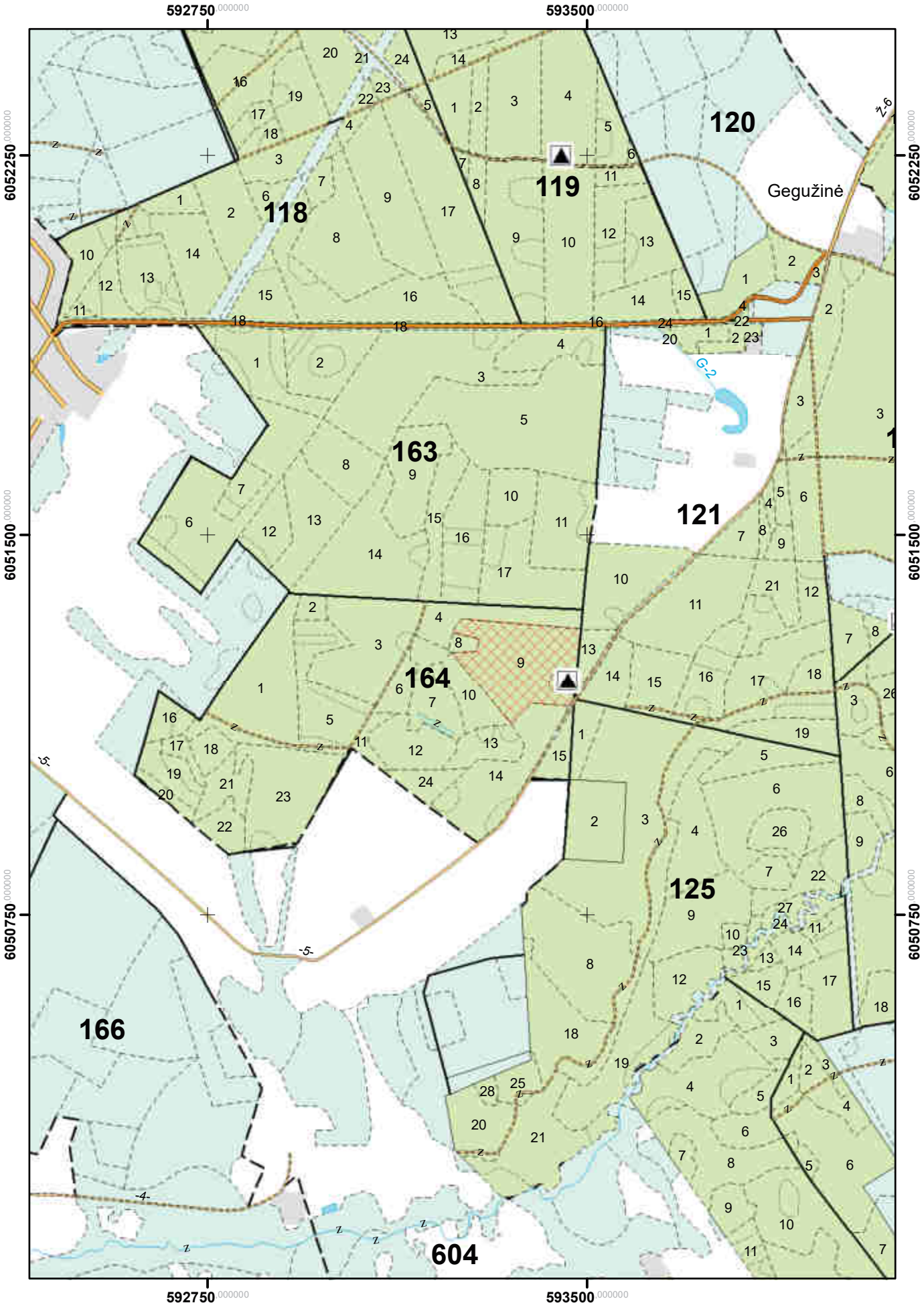

Migūnų girininkija

M 1 : 10 000

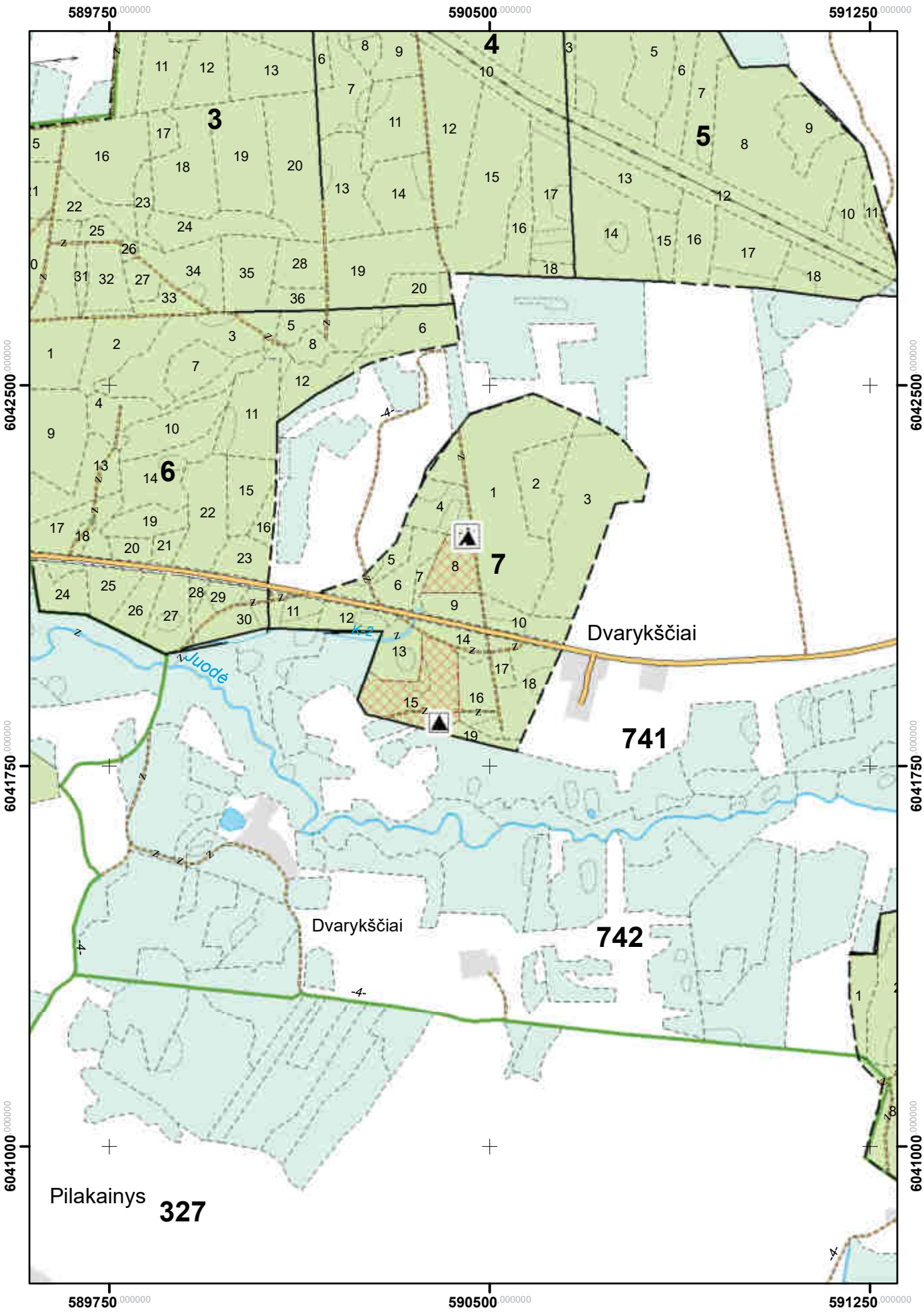

Kultūros paveldo objektų teritorijos

Sutartiniai ženklai

- Kultūros paveldo objektas
- Kultūros paveldo objektų teritorijos
- Kultūros paveldo objektų apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis
- Kultūros paveldo objektų vizualinės apsaugos pozonis
- Regioninio padalinio administruojami miškai
- Kitų naudotojų miškai

Rūdninkų girininkija

M 1 : 10 000

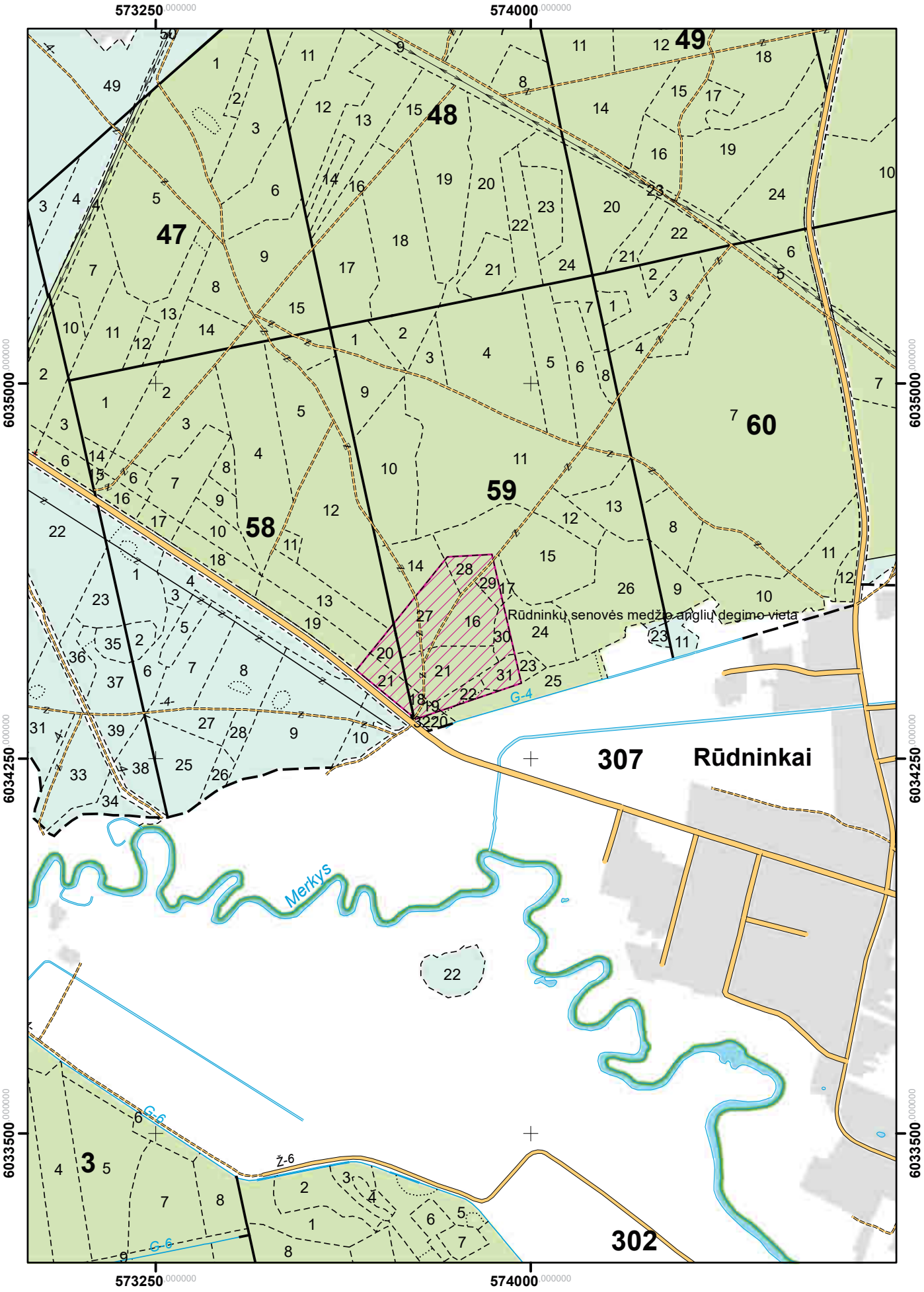

Girios girininkija

M 1 : 10 000

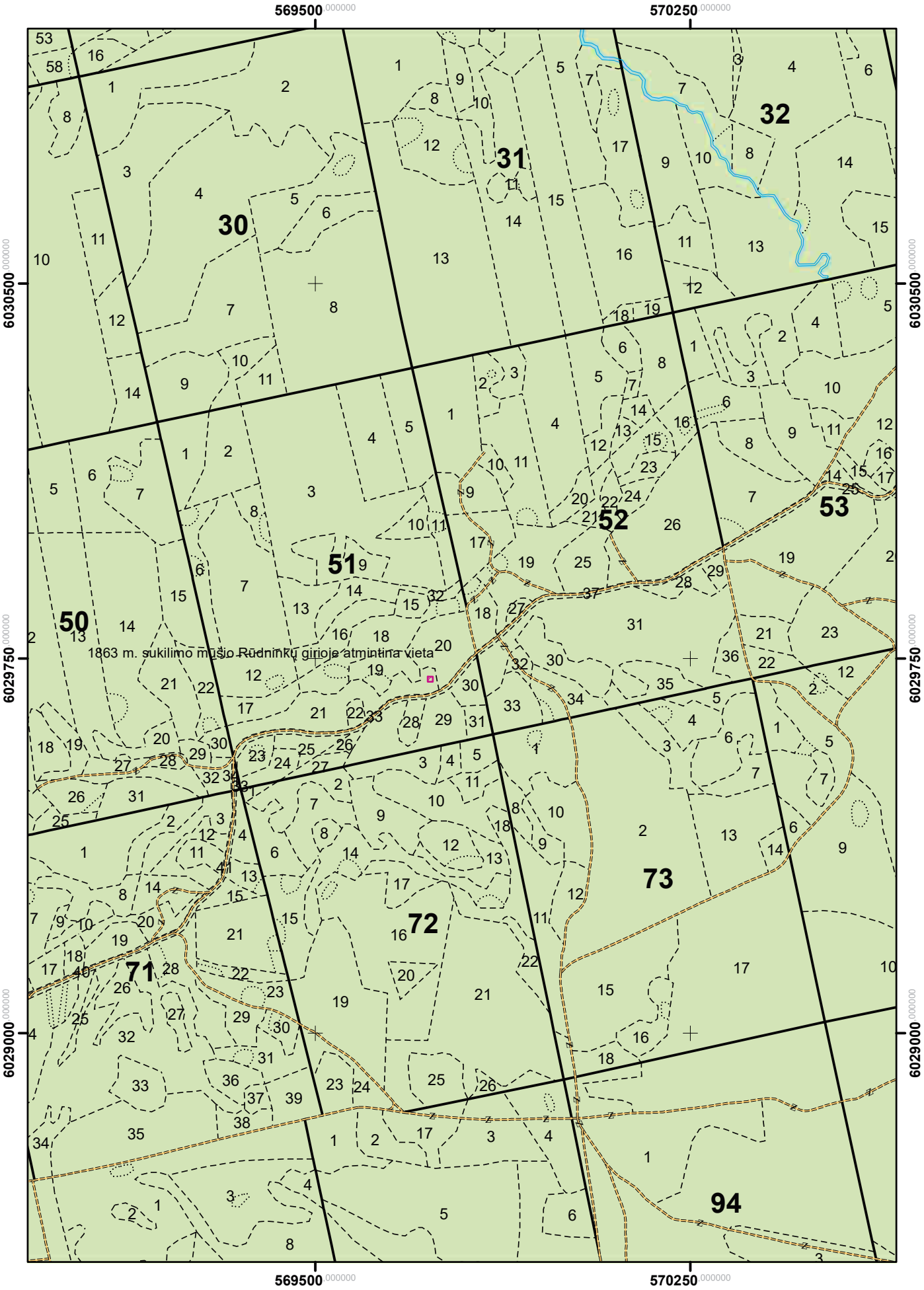

Girios girininkija

M 1 : 10 000

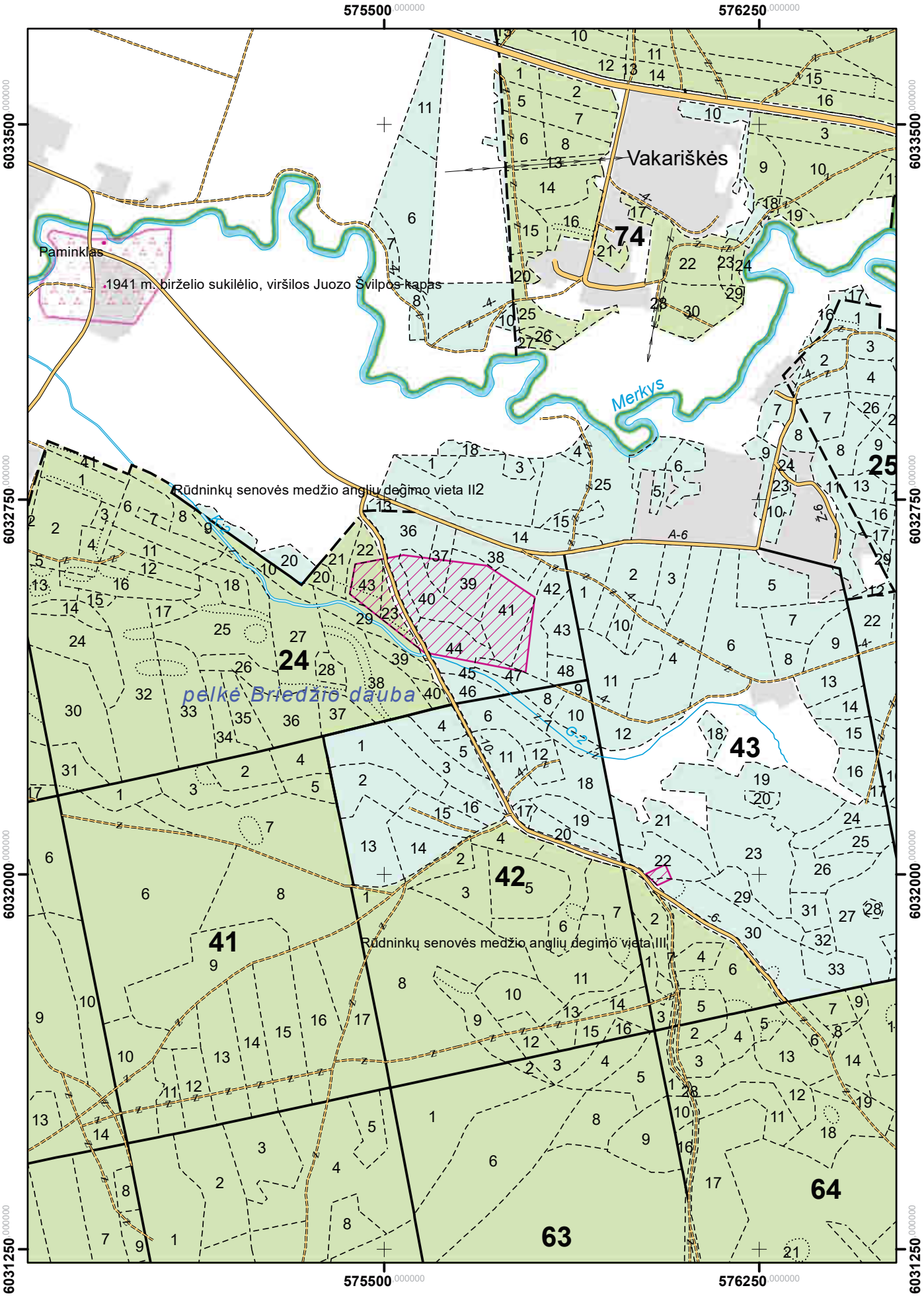

Dainavos girininkija

M 1 : 10 000

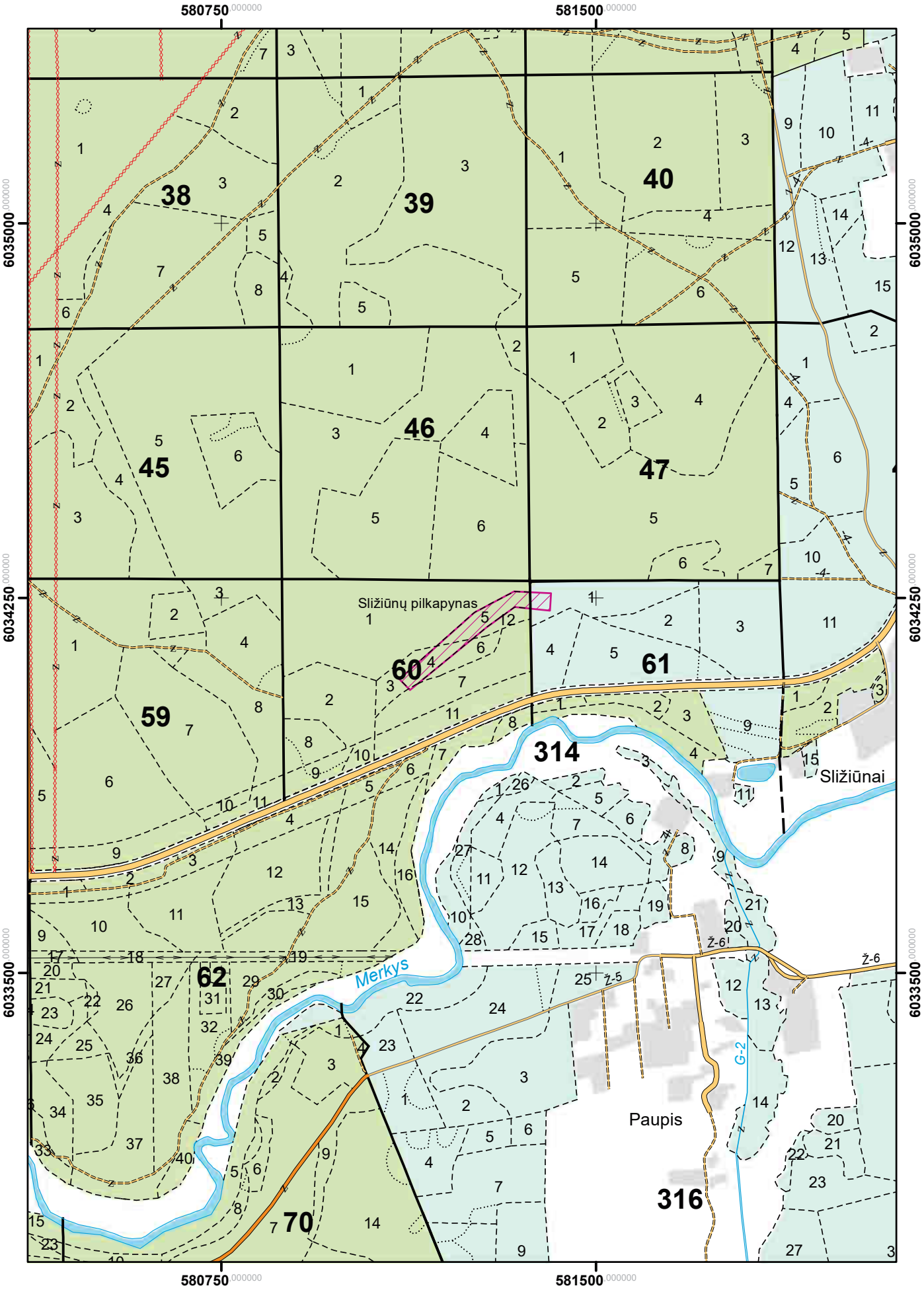

Jašiūnų girininkija

M 1 : 10 000

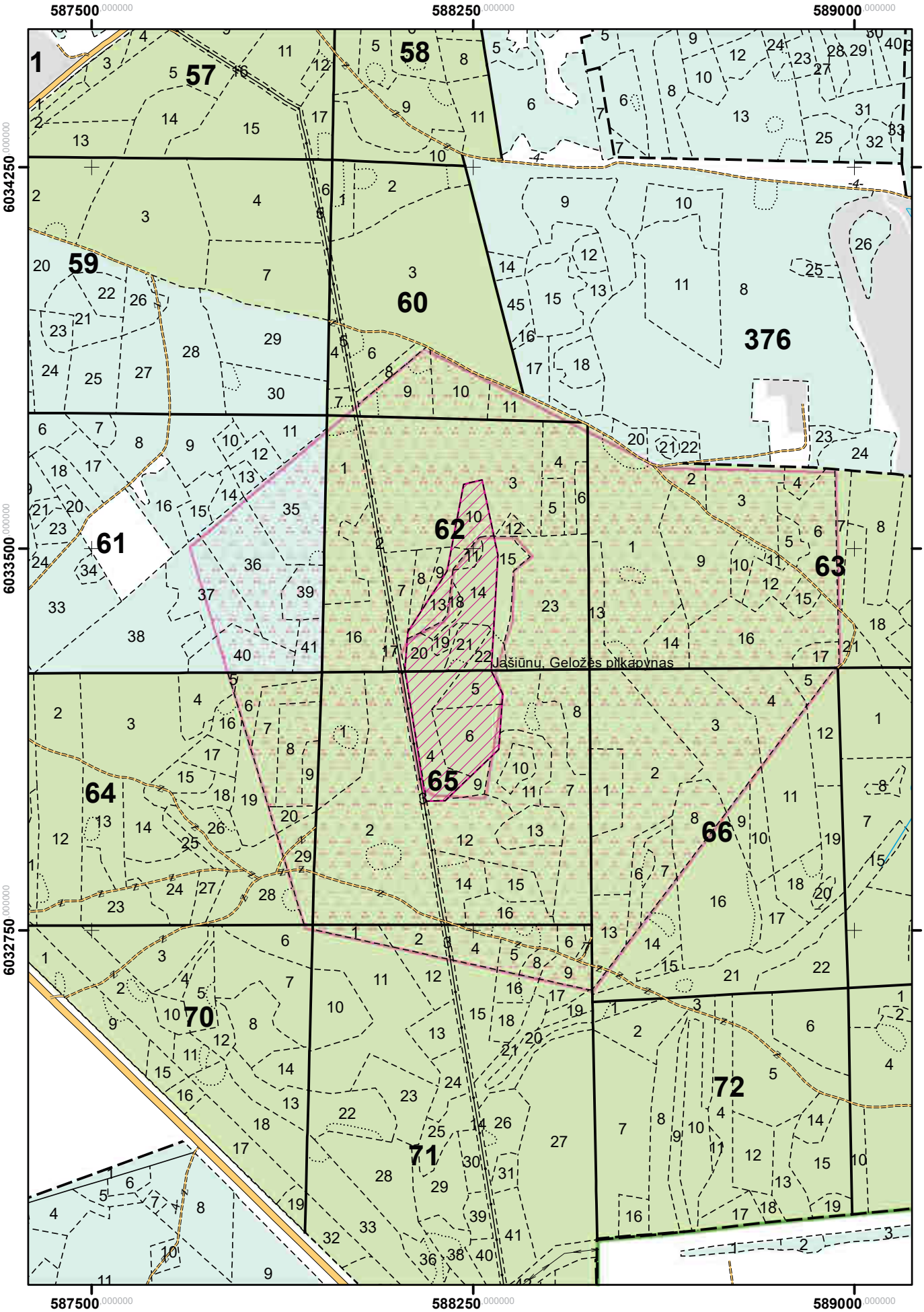

Jašiūnų girininkija

M 1 : 10 000

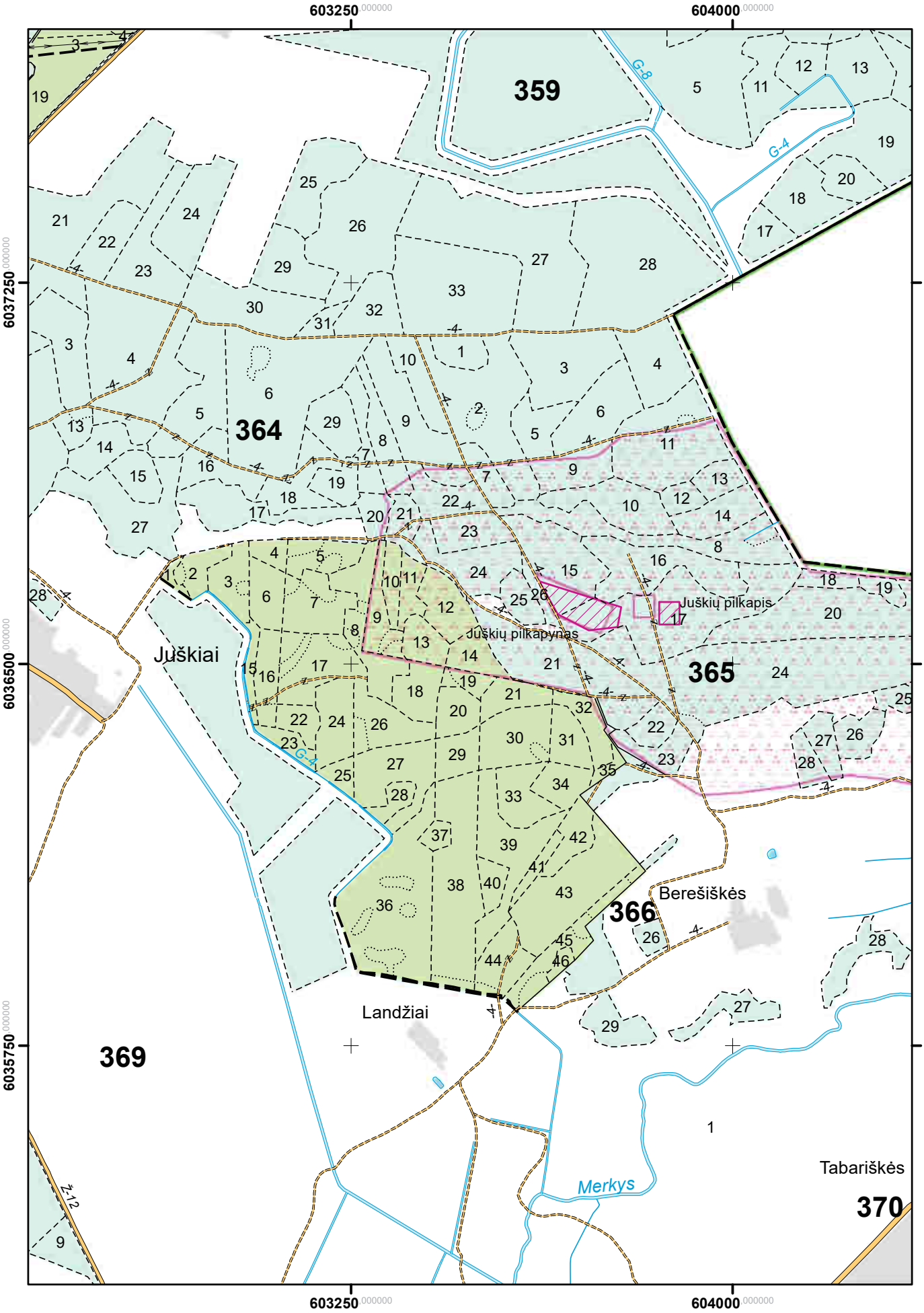

Visinčios girininkija

M 1 : 10 000

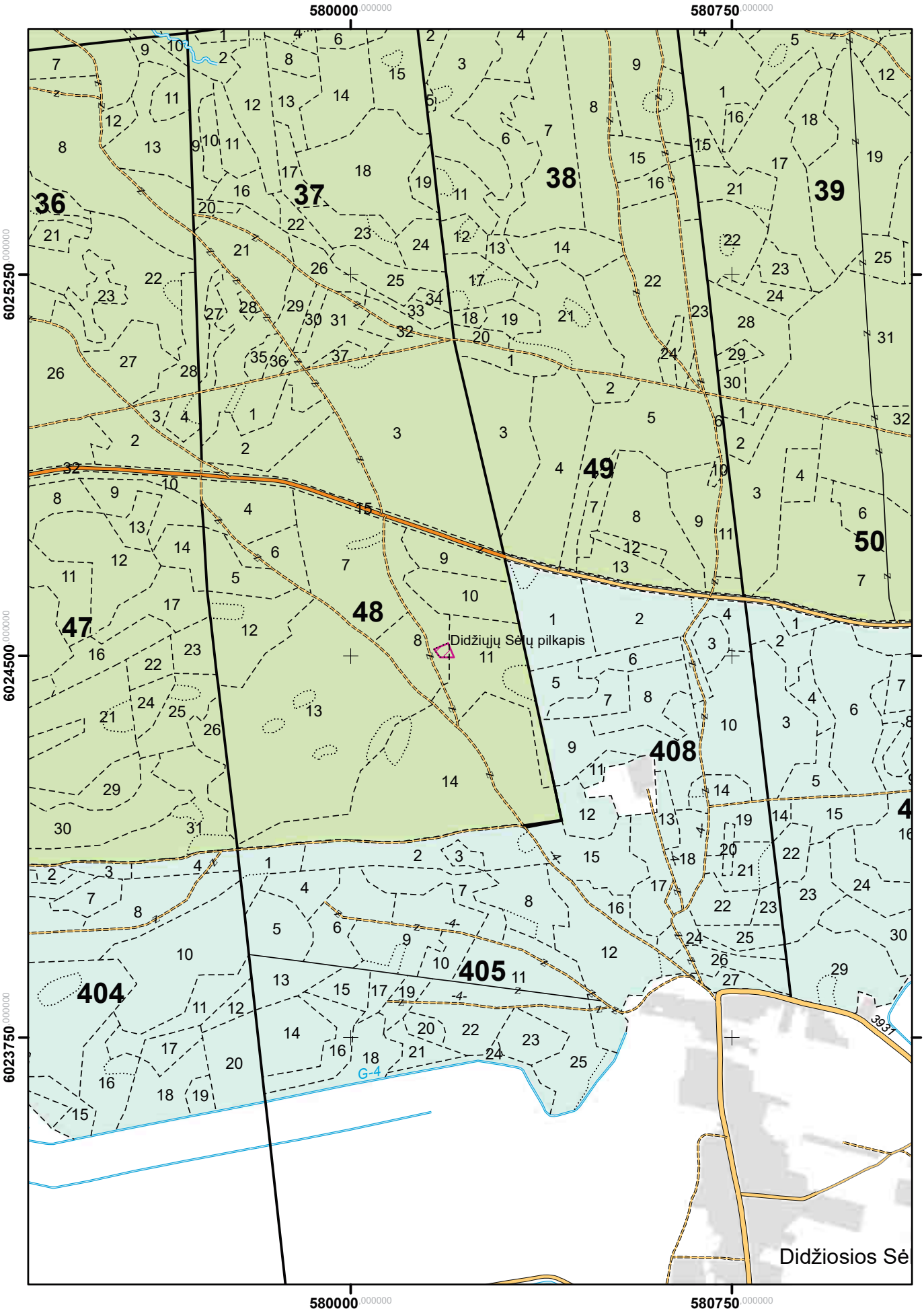

Šalčininkėlių girininkija

M 1 : 10 000

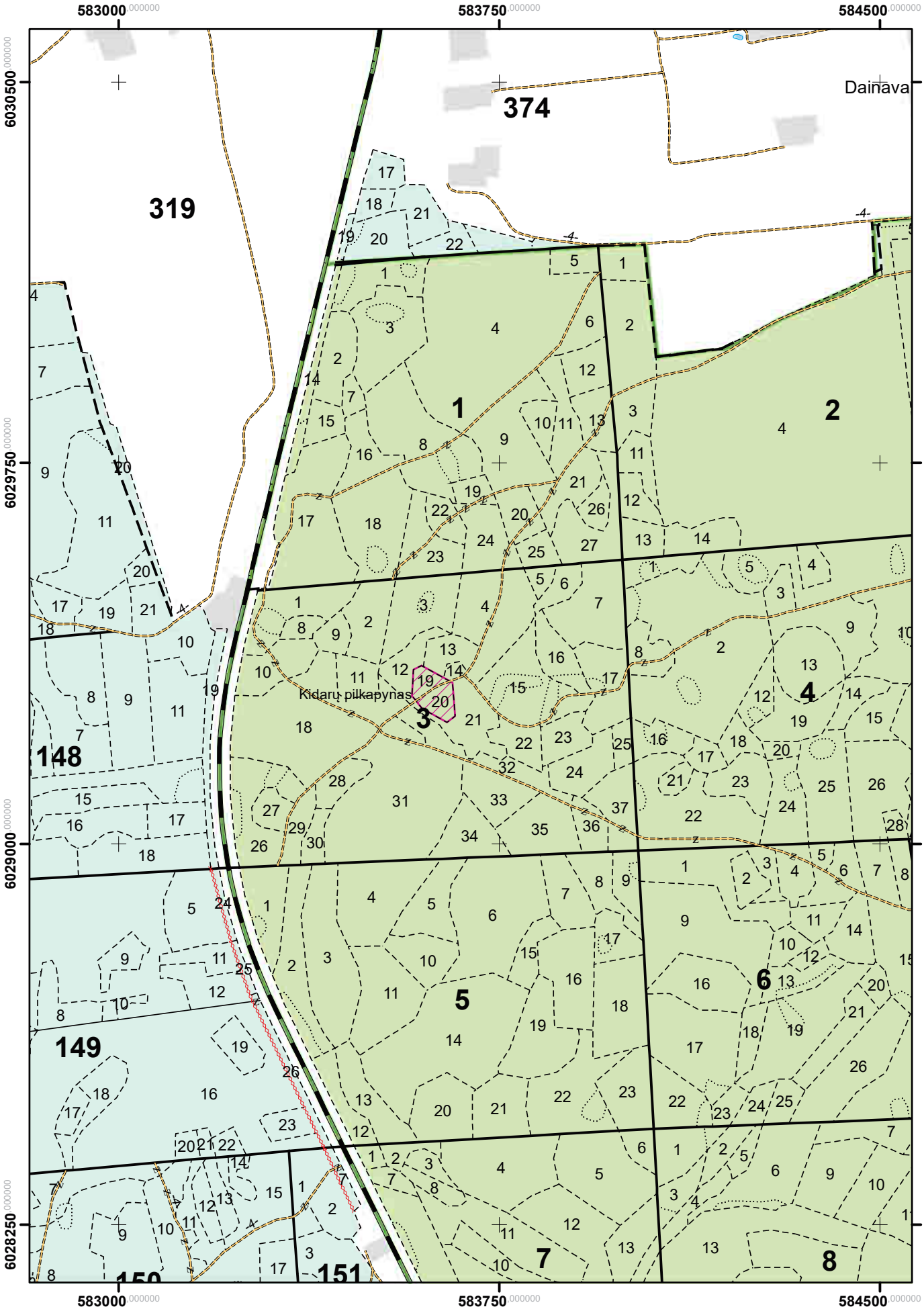

Šalčininkėlių girininkija

M 1 : 10 000

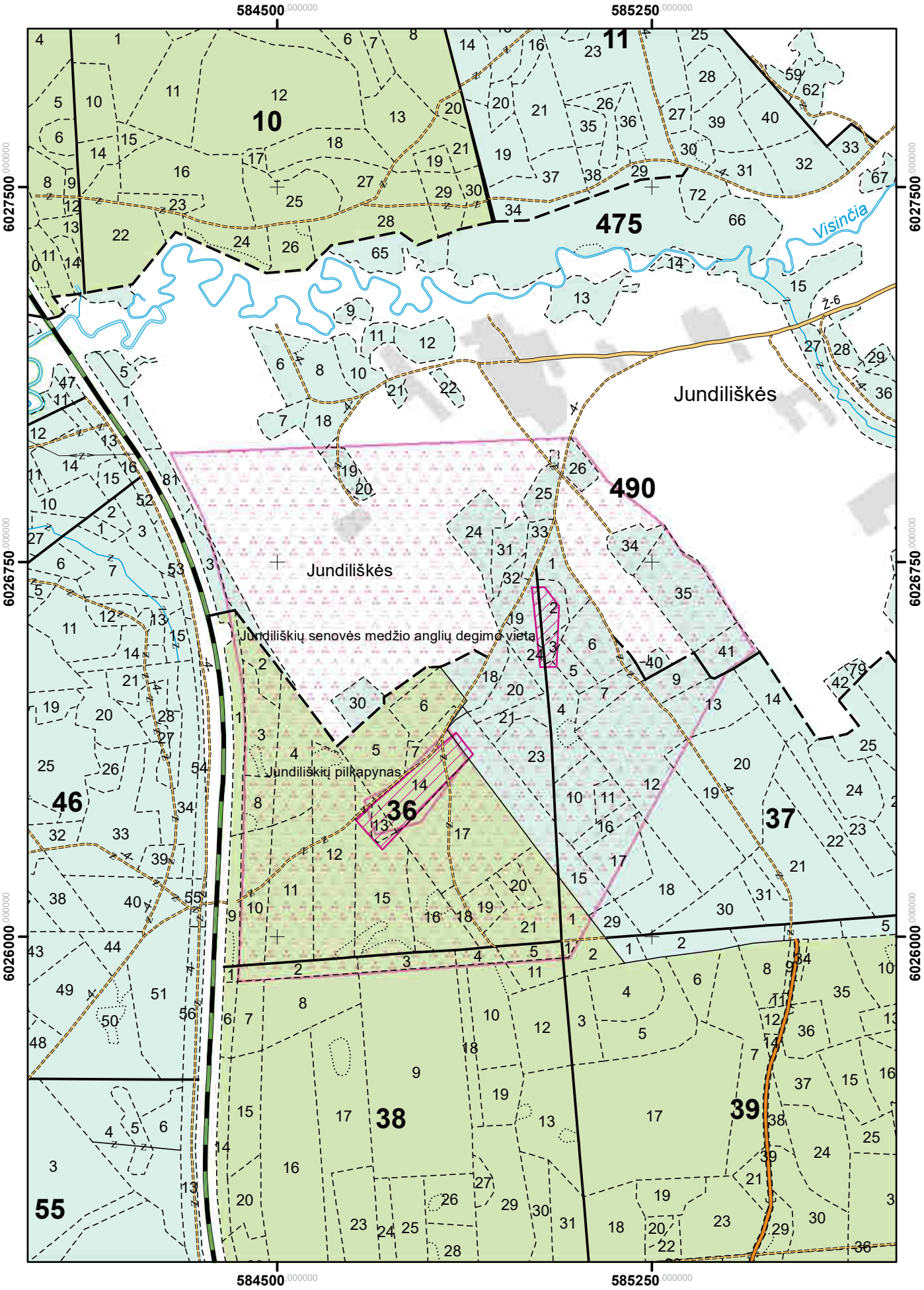

Šalčininkėlių girininkija

M 1 : 10 000

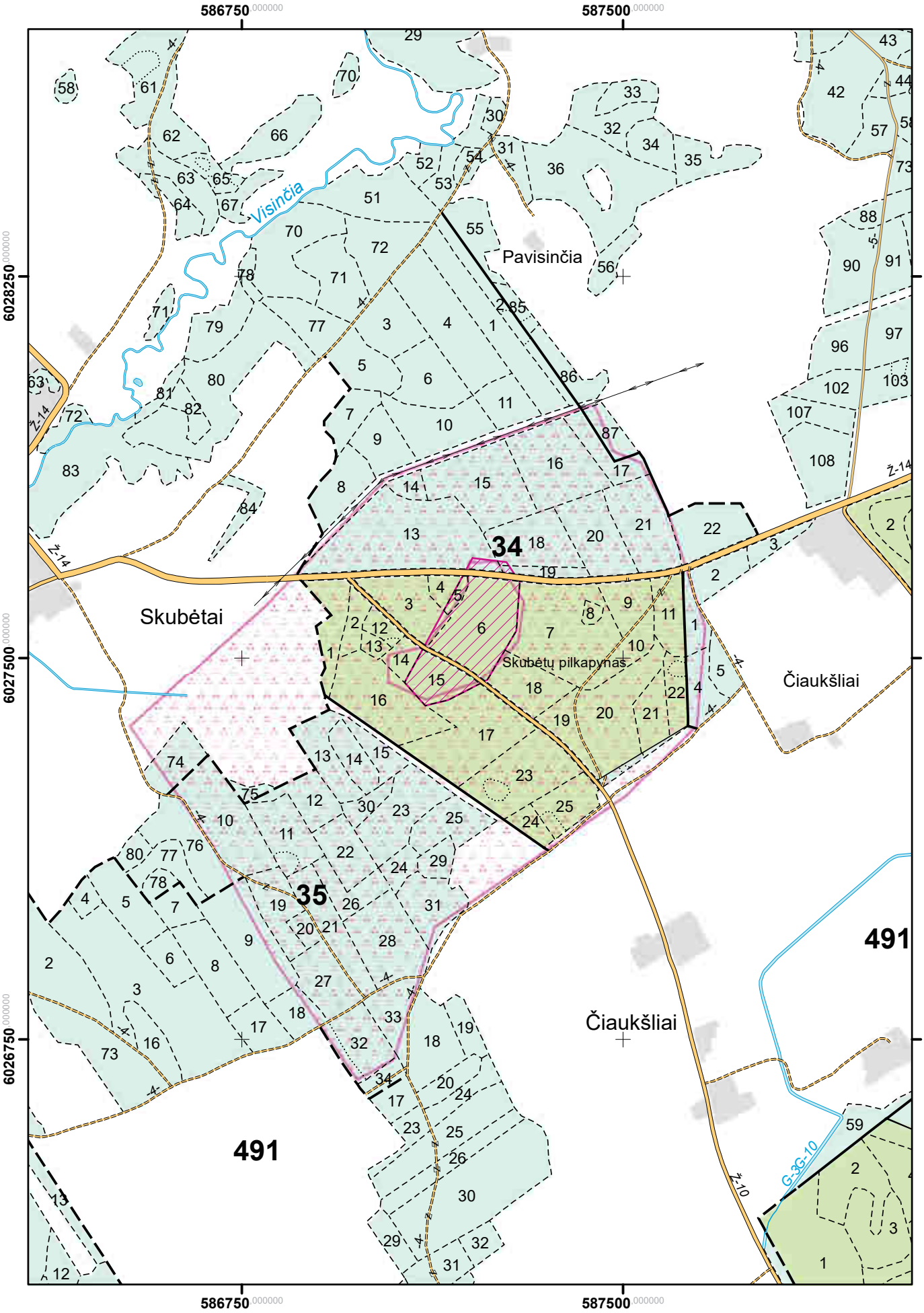

Poškonių girininkija

M 1 : 10 000

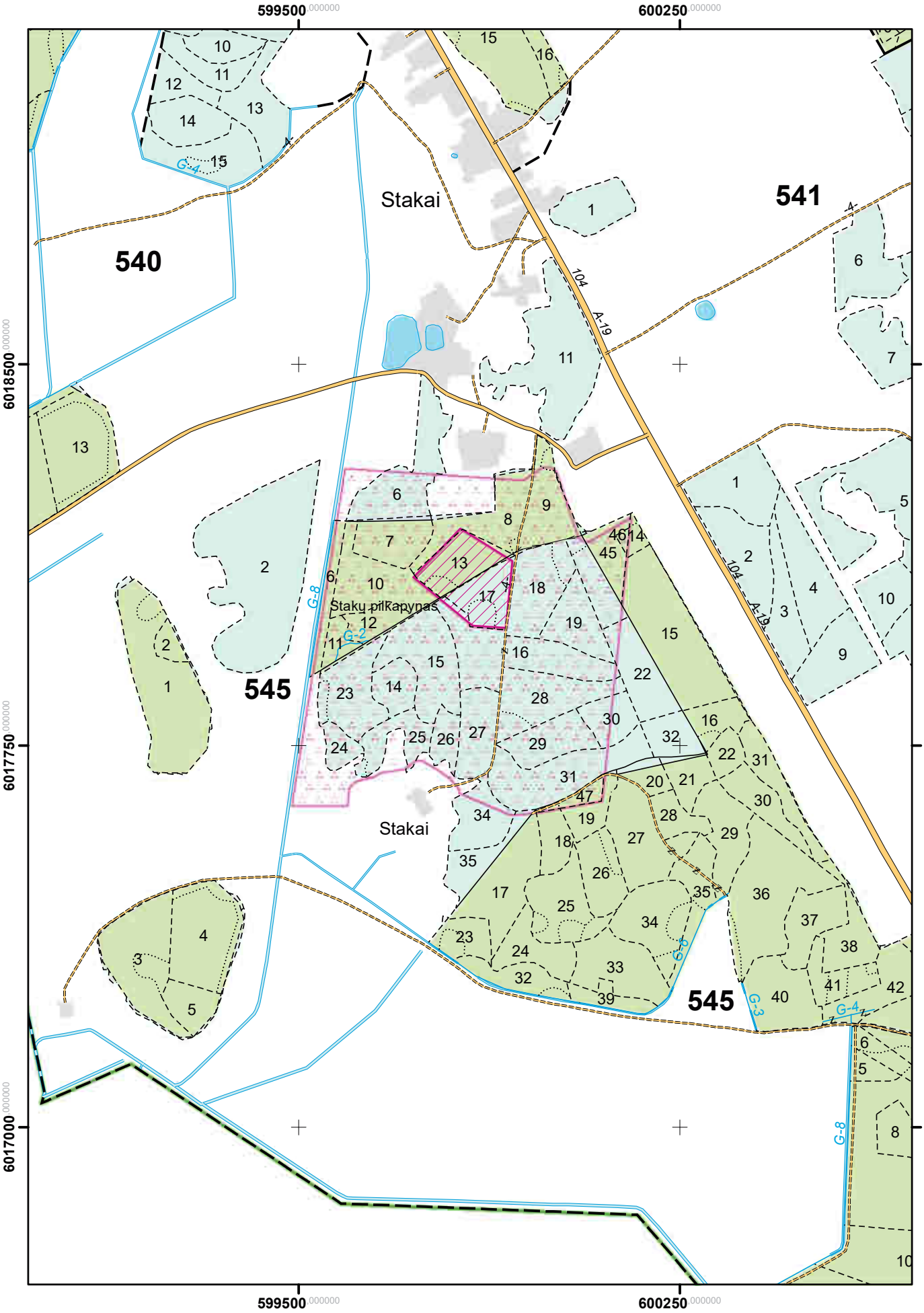

Poškonių girininkija

M 1 : 10 000

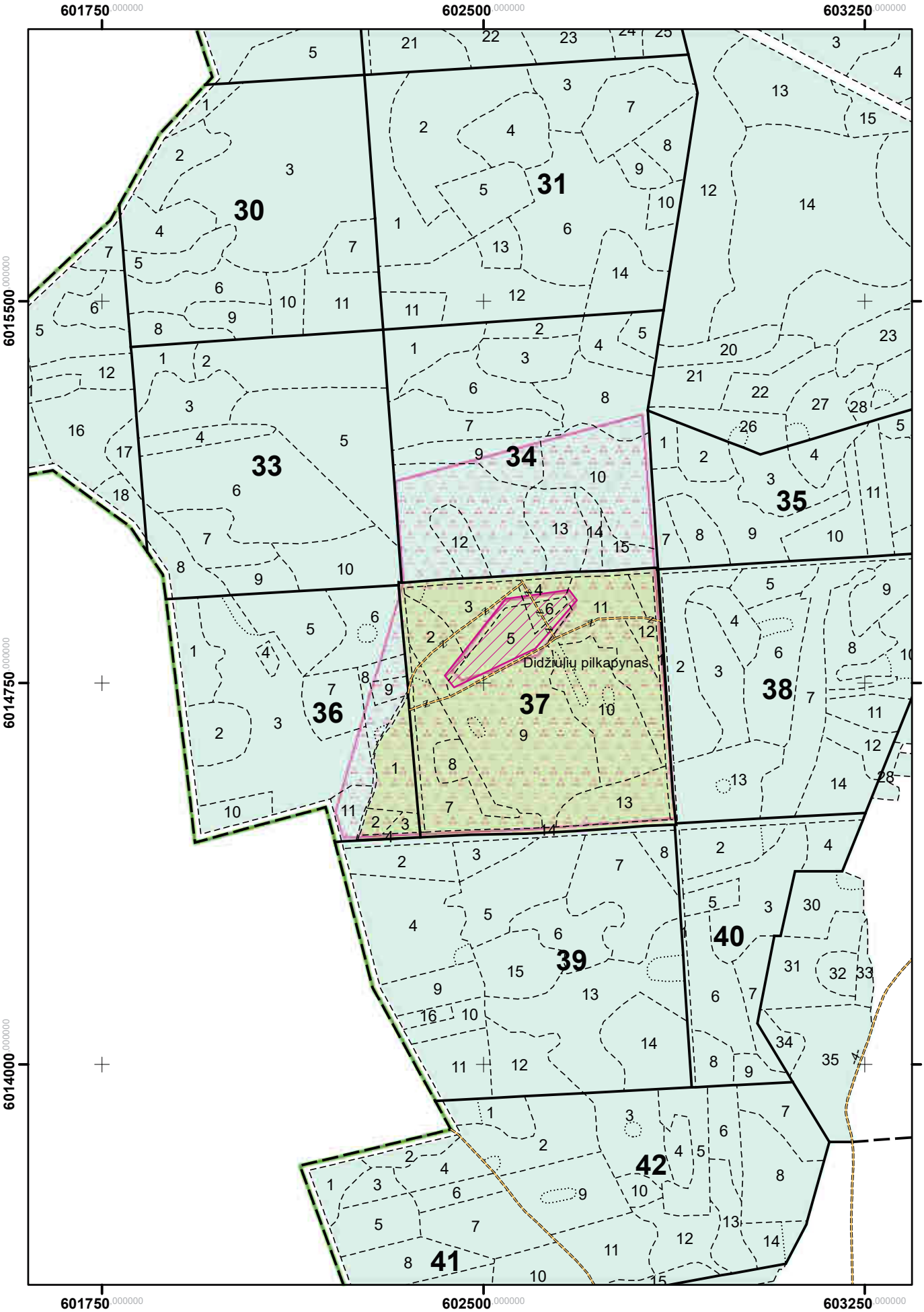

Poškonių girininkija

M 1 : 10 000

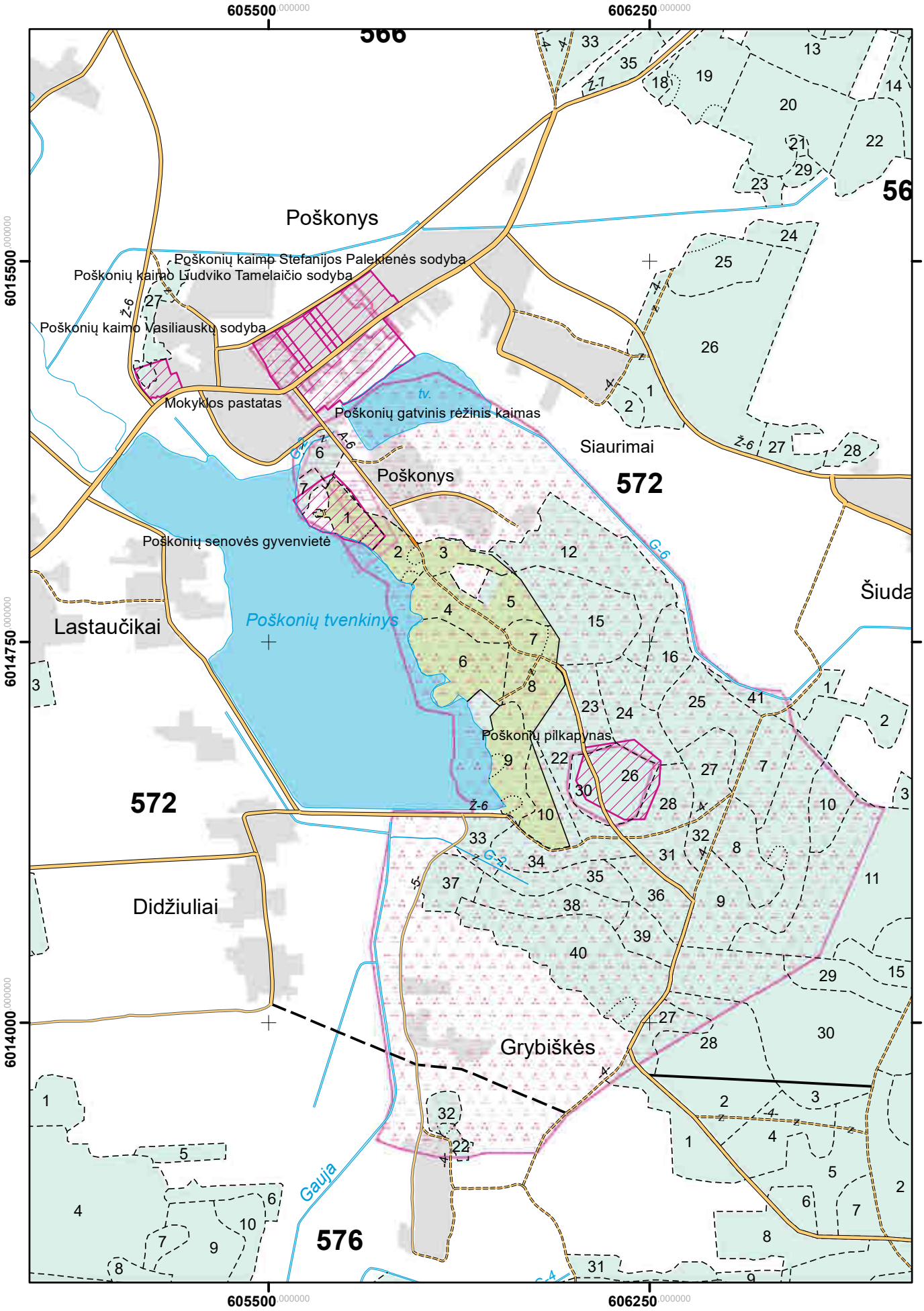

Poškonių girininkija

M 1 : 10 000

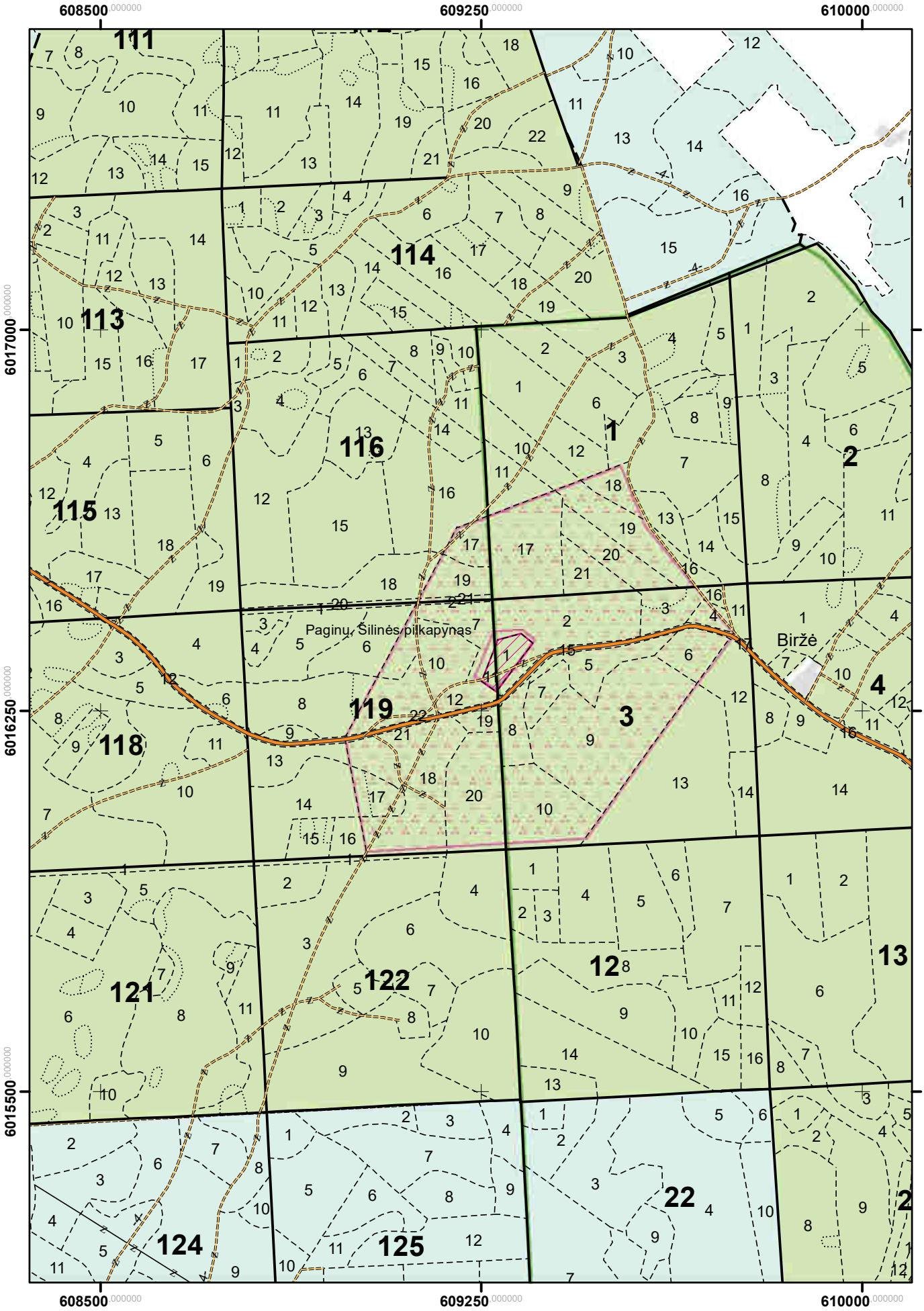

Dieveniškių girininkija

M 1 : 10 000

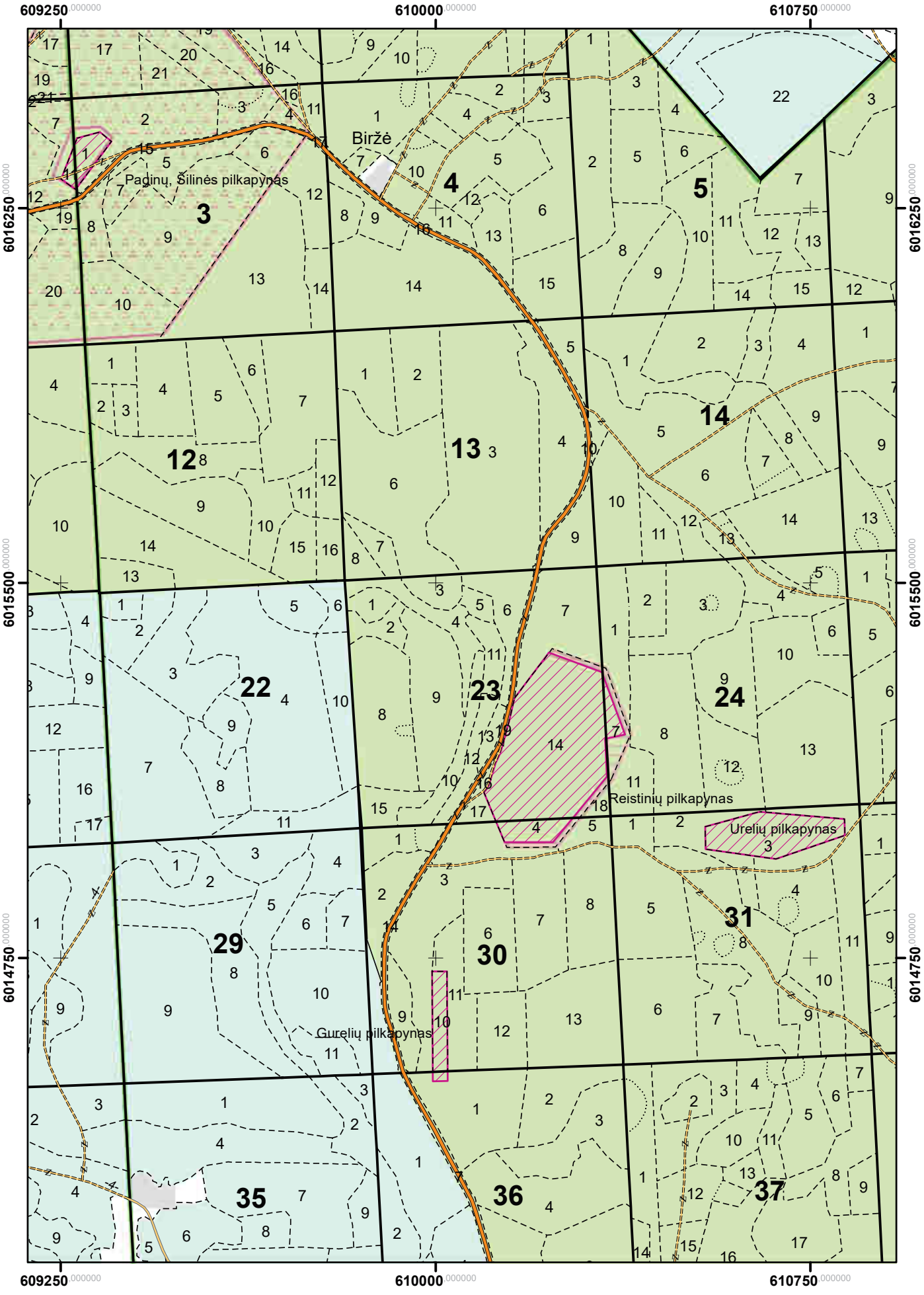

Dieveniškių girininkija

M 1 : 10 000

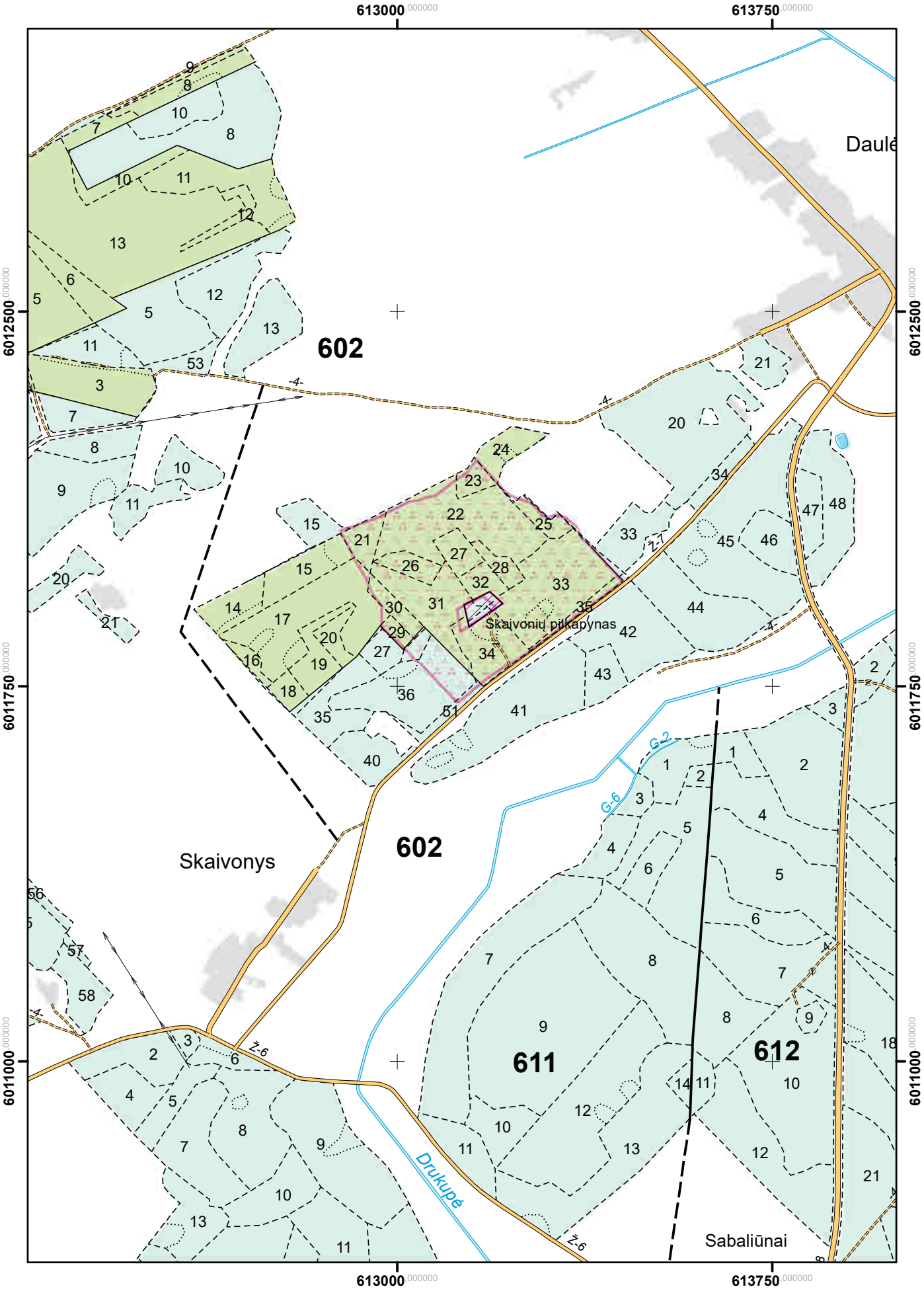

Dieveniškių girininkija

M 1 : 10 000

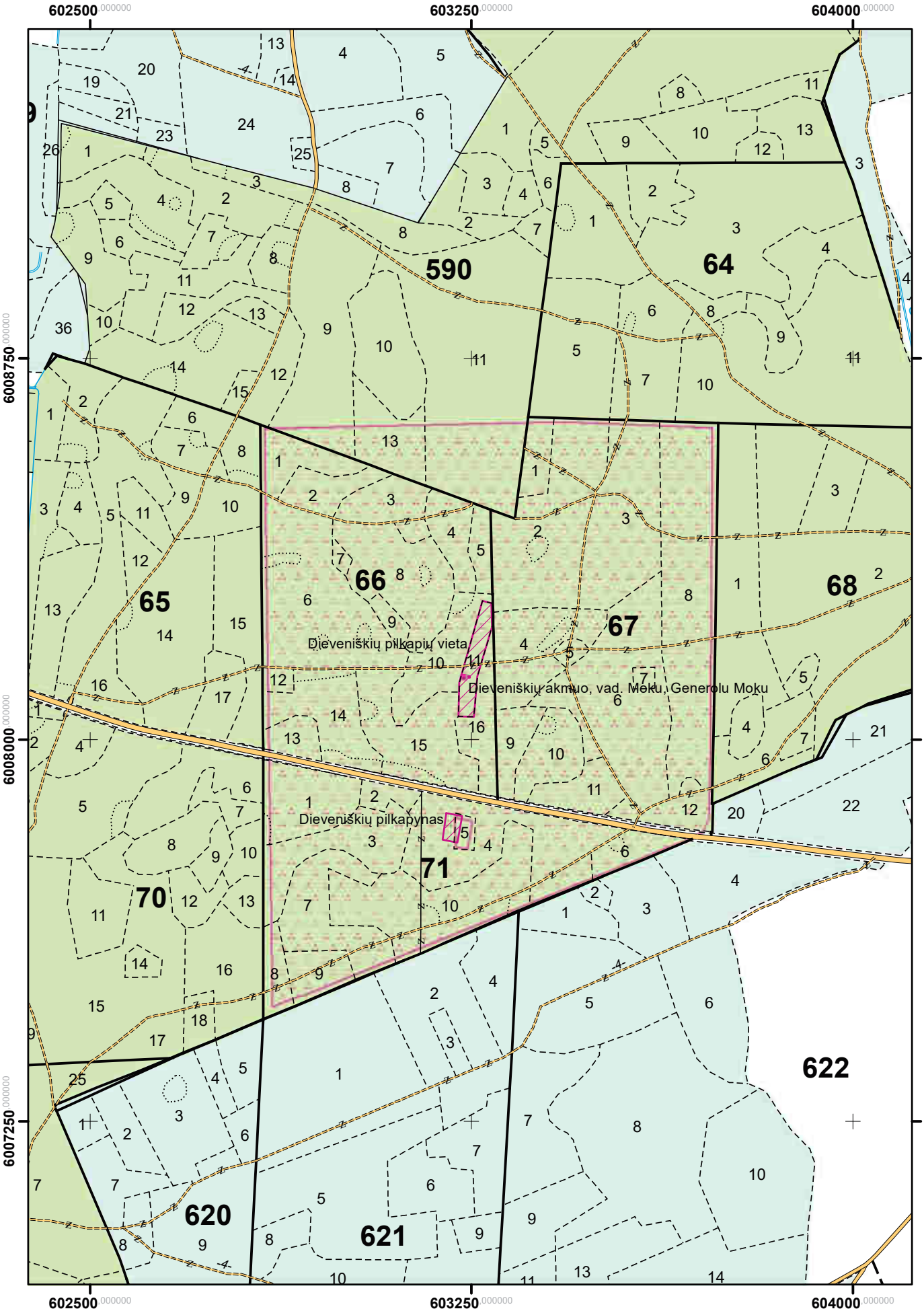

Panerių girininkija

M 1 : 10 000

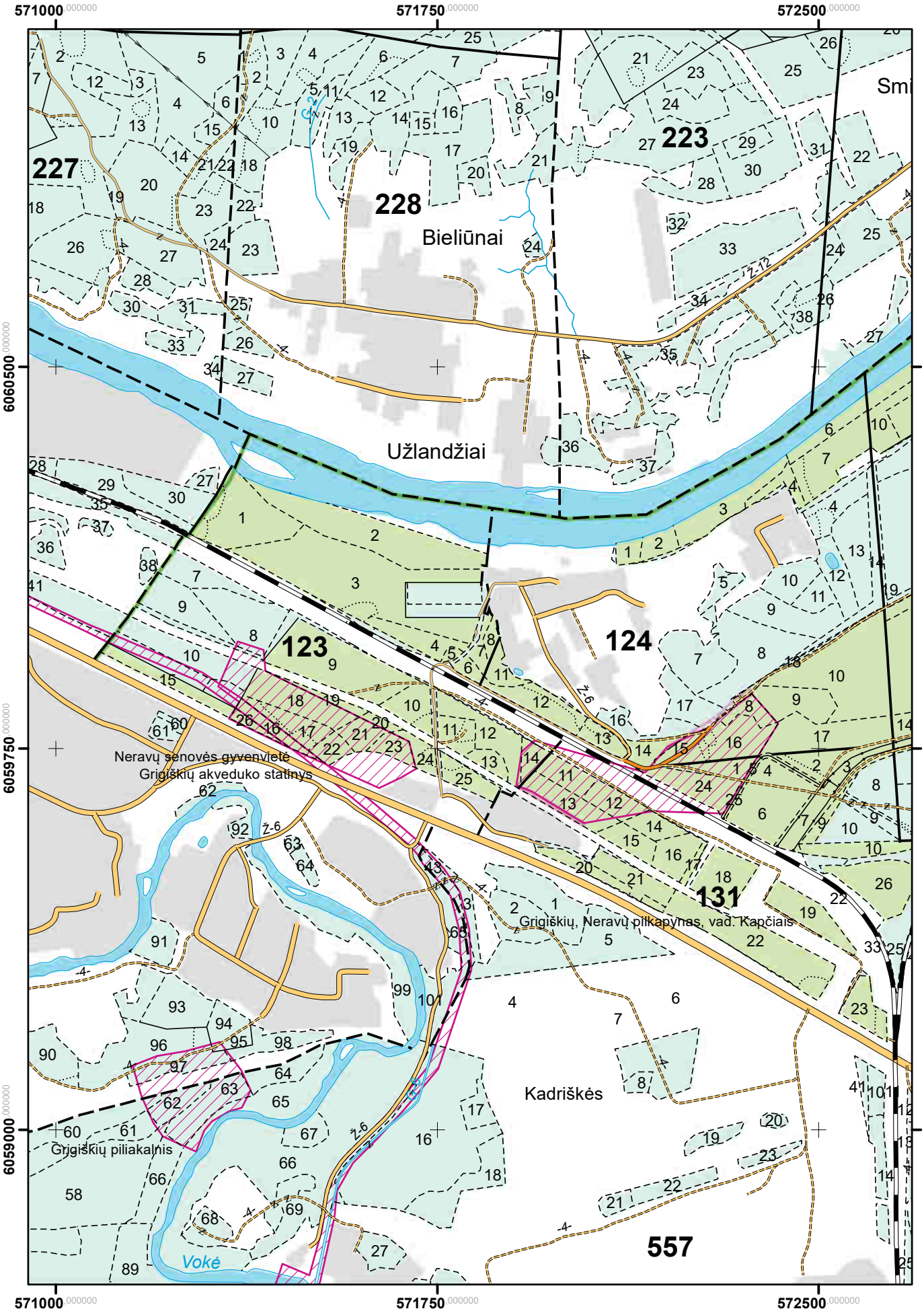

Panerių girininkija

M 1 : 10 000

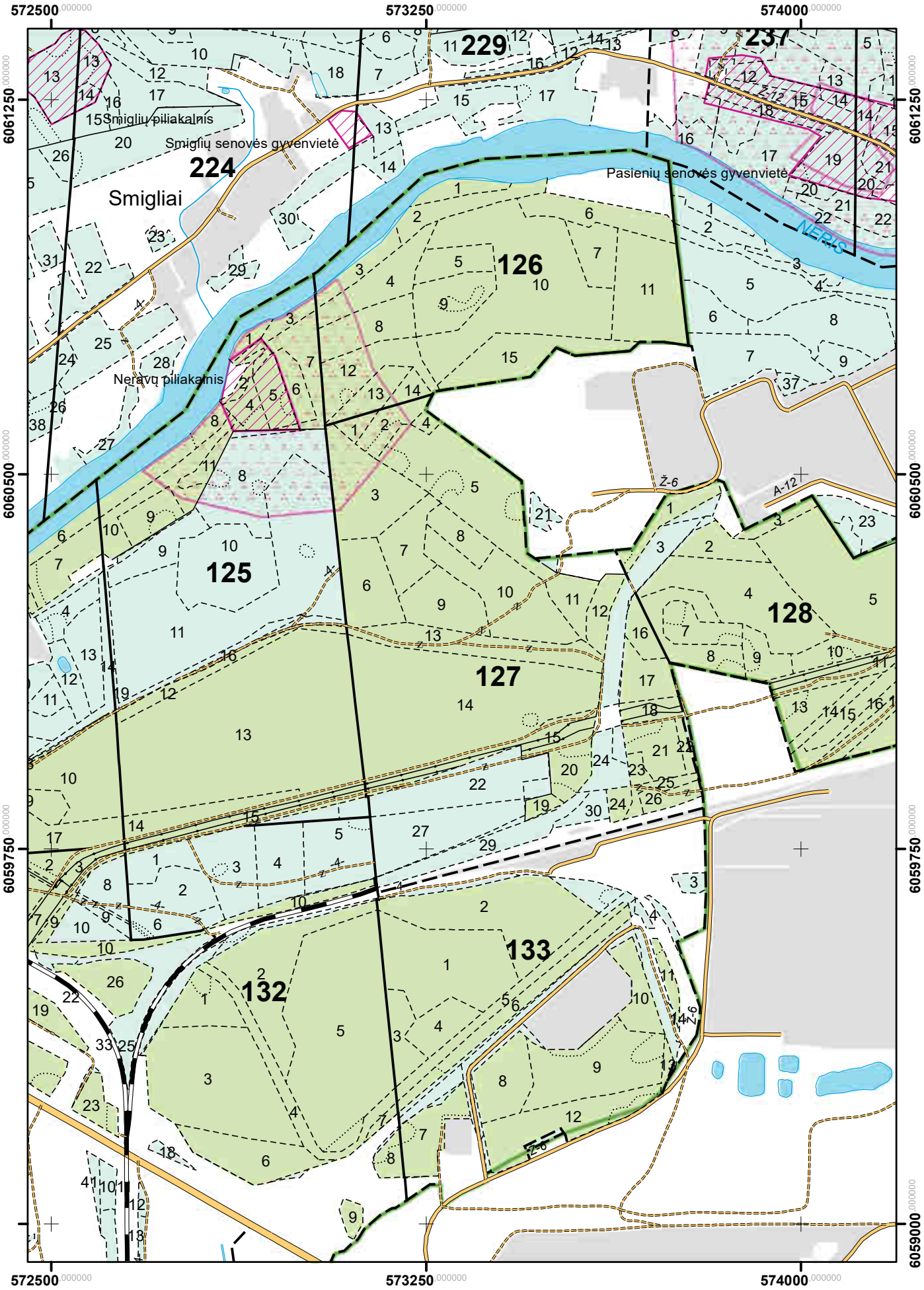

Panerių girininkija

M 1 : 10 000

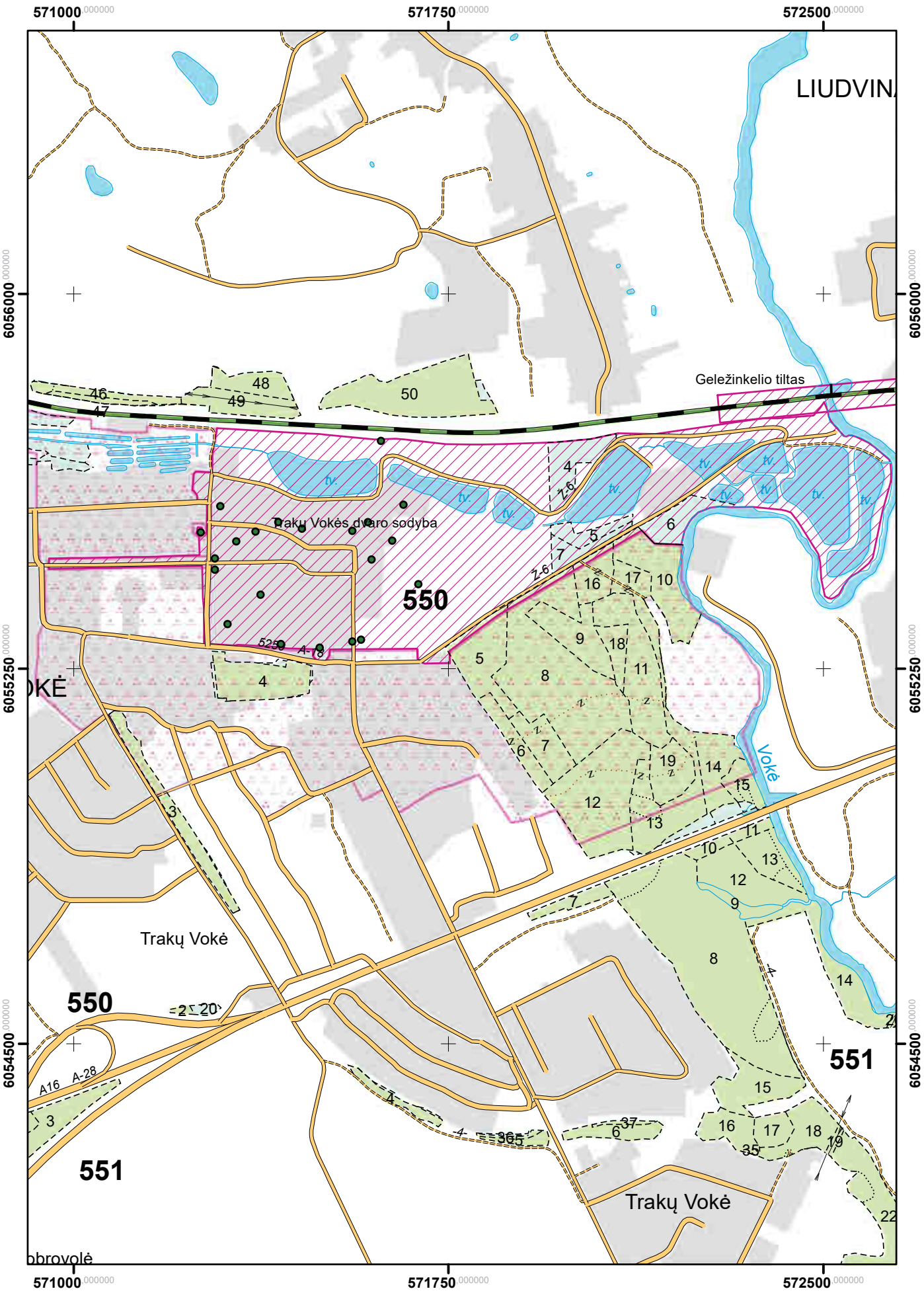

Panerių girininkija

M 1 : 10 000

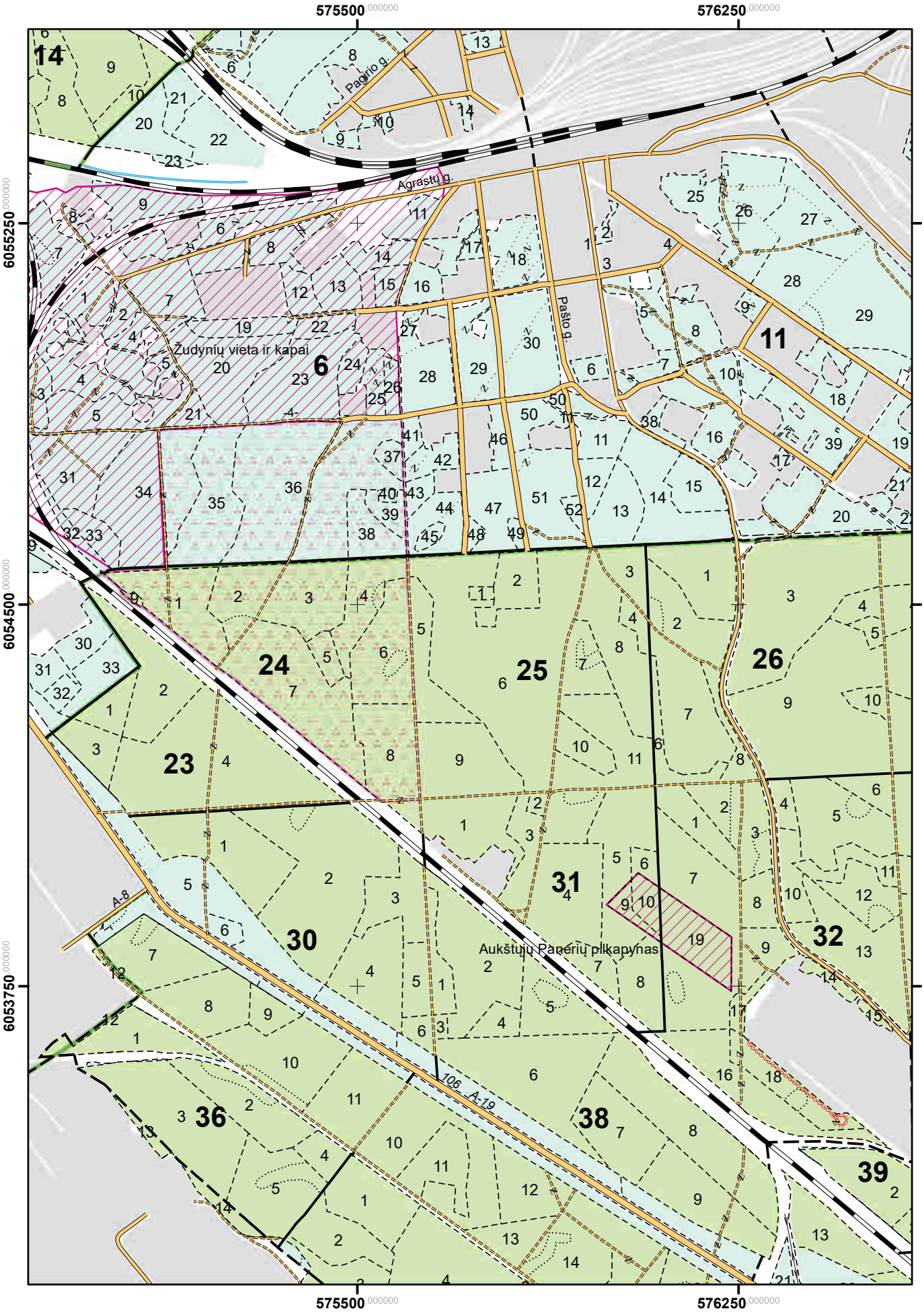

Panerių girininkija

M 1 : 10 000

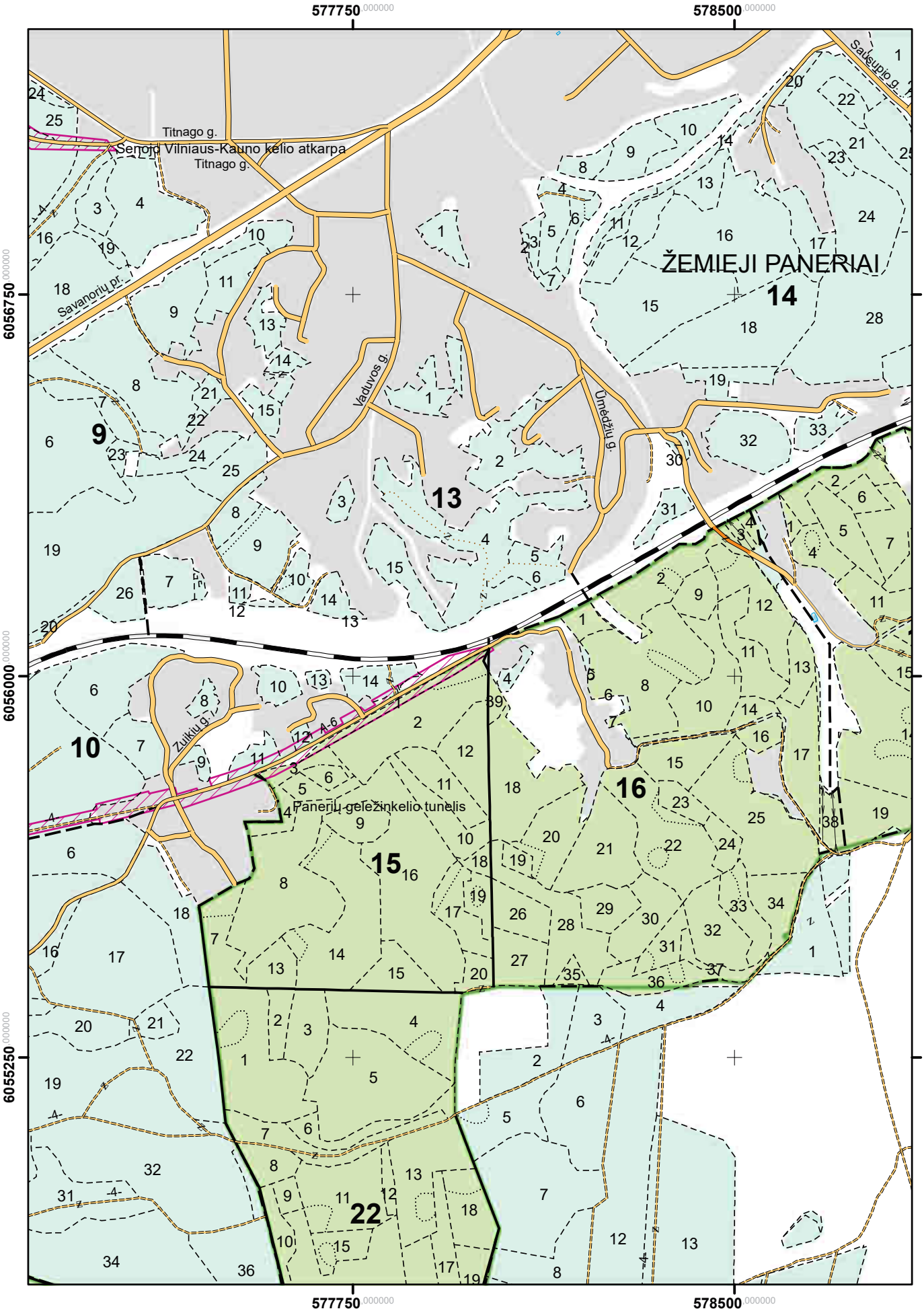

Panerių girininkija

M 1 : 10 000

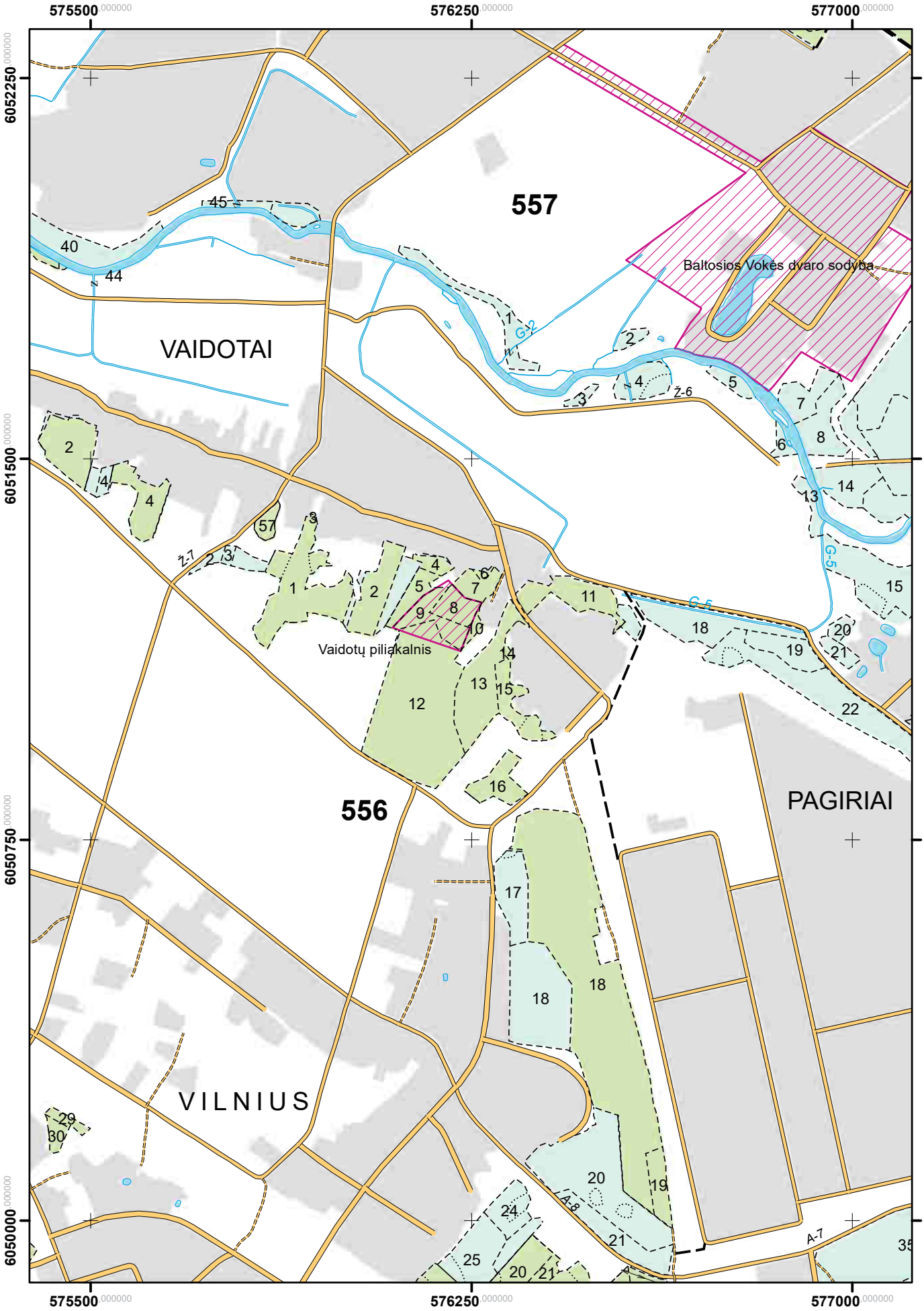

Kalvelių girininkija

M 1 : 10 000

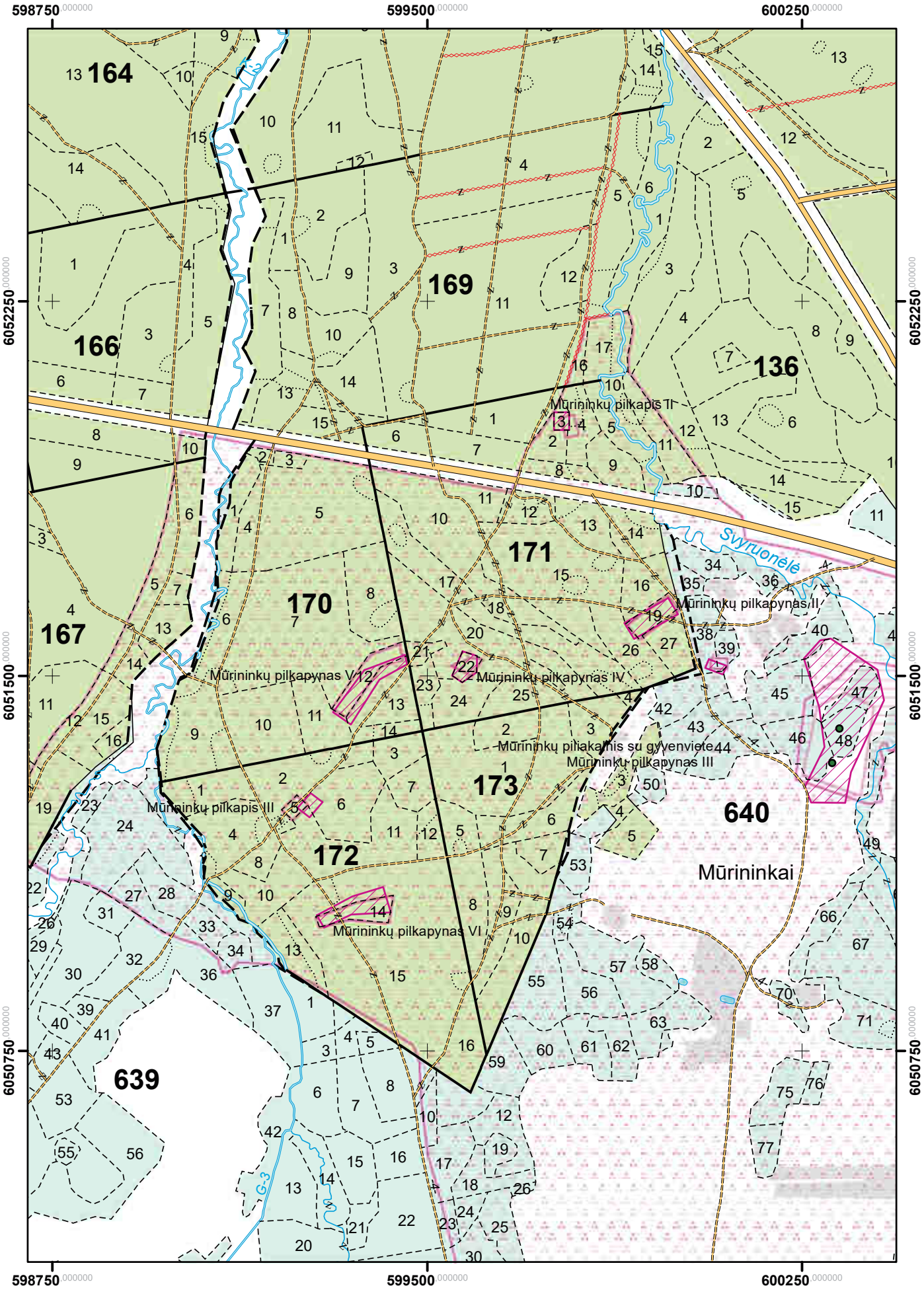

Kalvelių girininkija

M 1 : 10 000

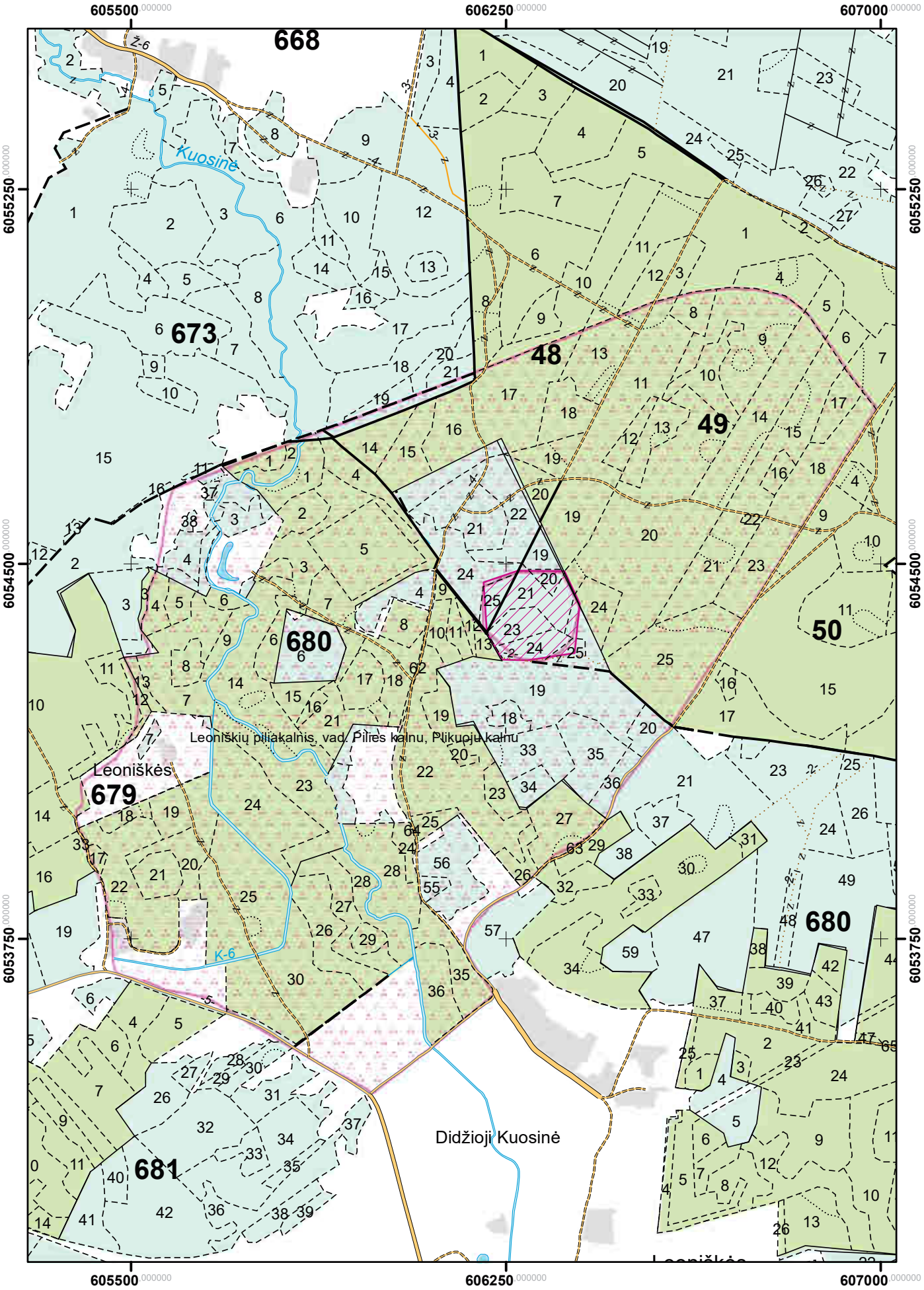

M 1 : 10 000

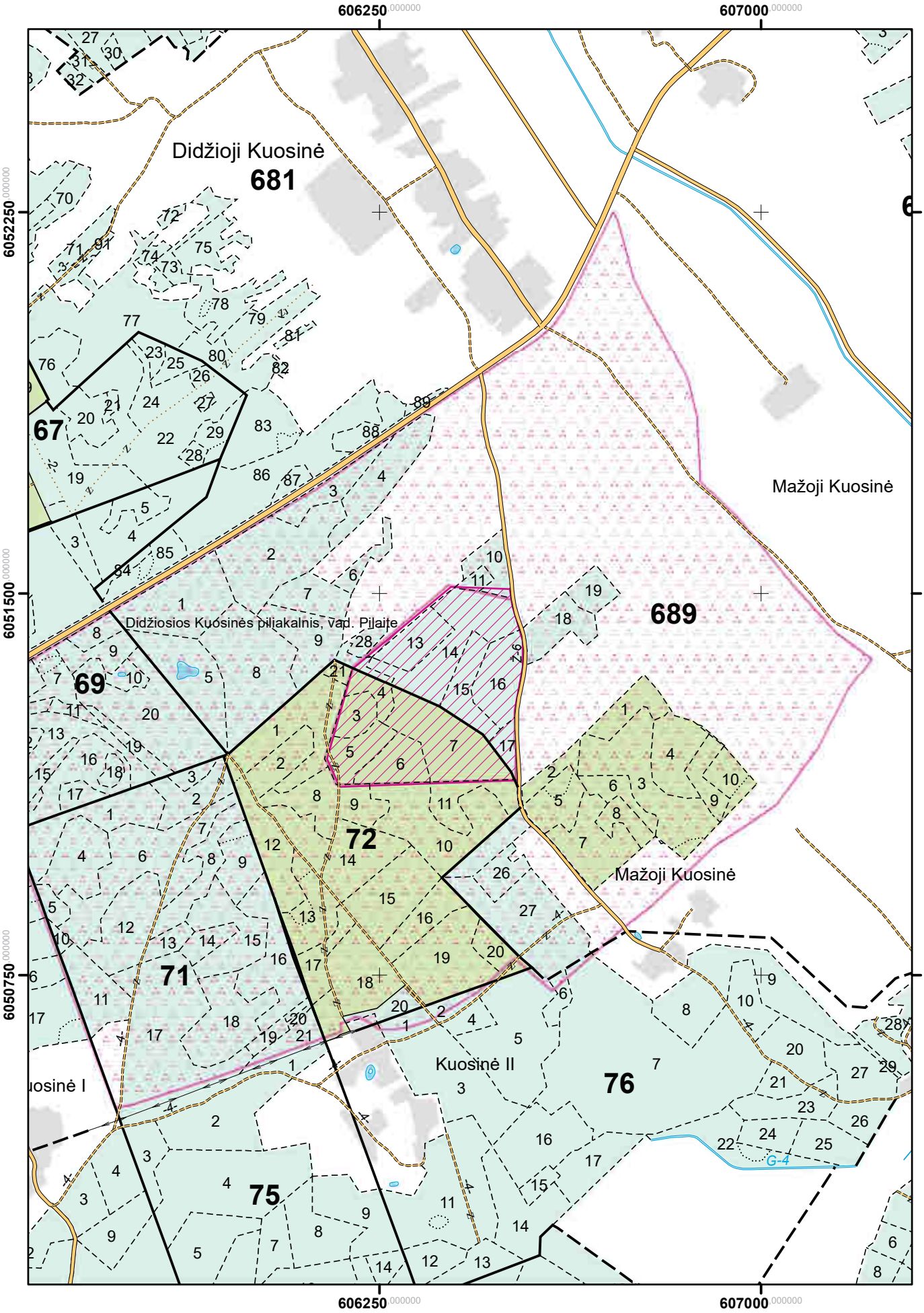
606250
607000
6052250
6051500
6050750
Didžioji Kuosinė
681
Mažoji Kuosinė
689
Didžiosios Kuosinės piliakalnis, vad. Pilaitė
67
69
71
72
75
76
Kuosinė II
Mažoji Kuosinė
G-4

Parudaminos girininkija

M 1 : 10 000

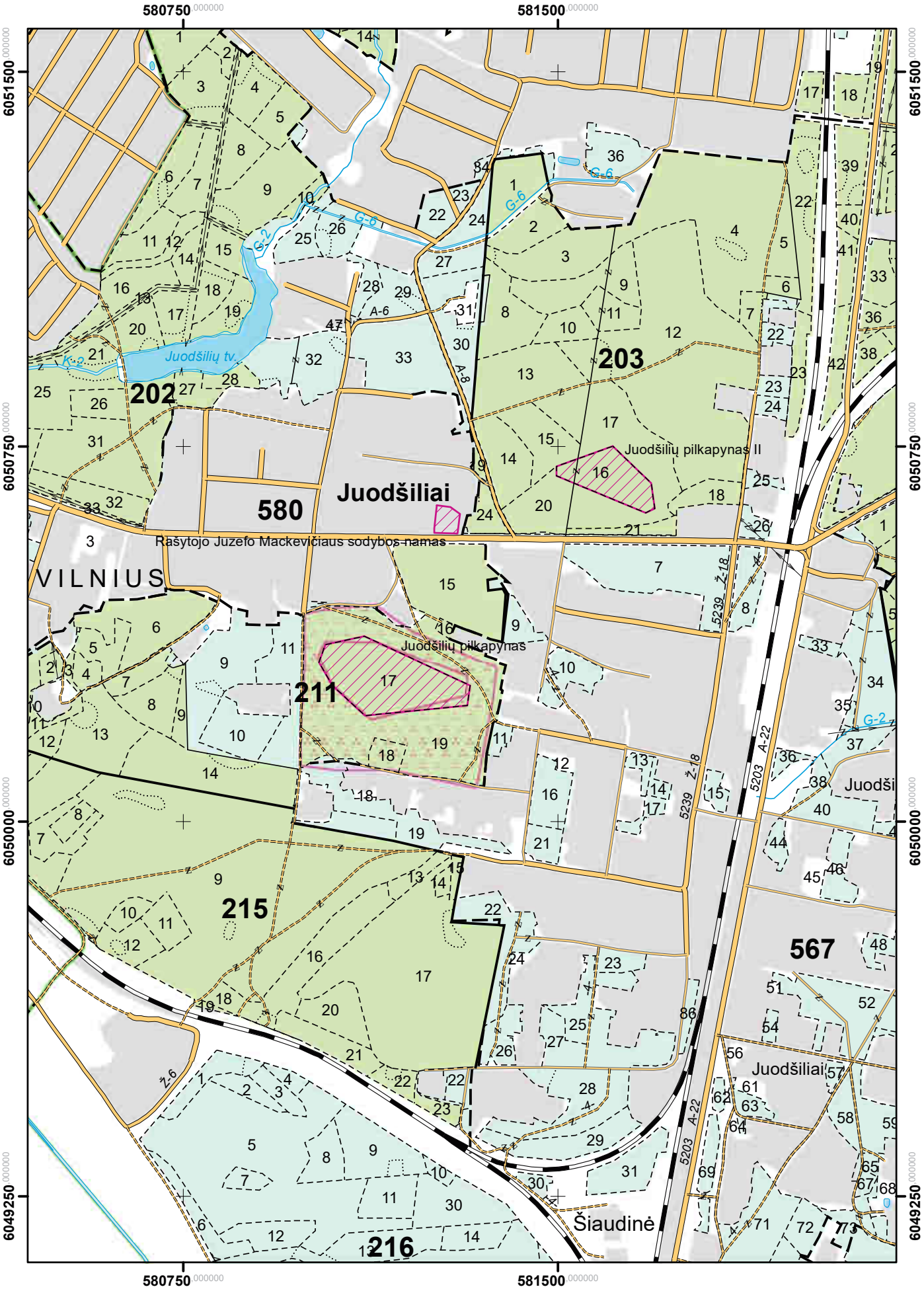

Parudaminos girininkija

M 1 : 10 000

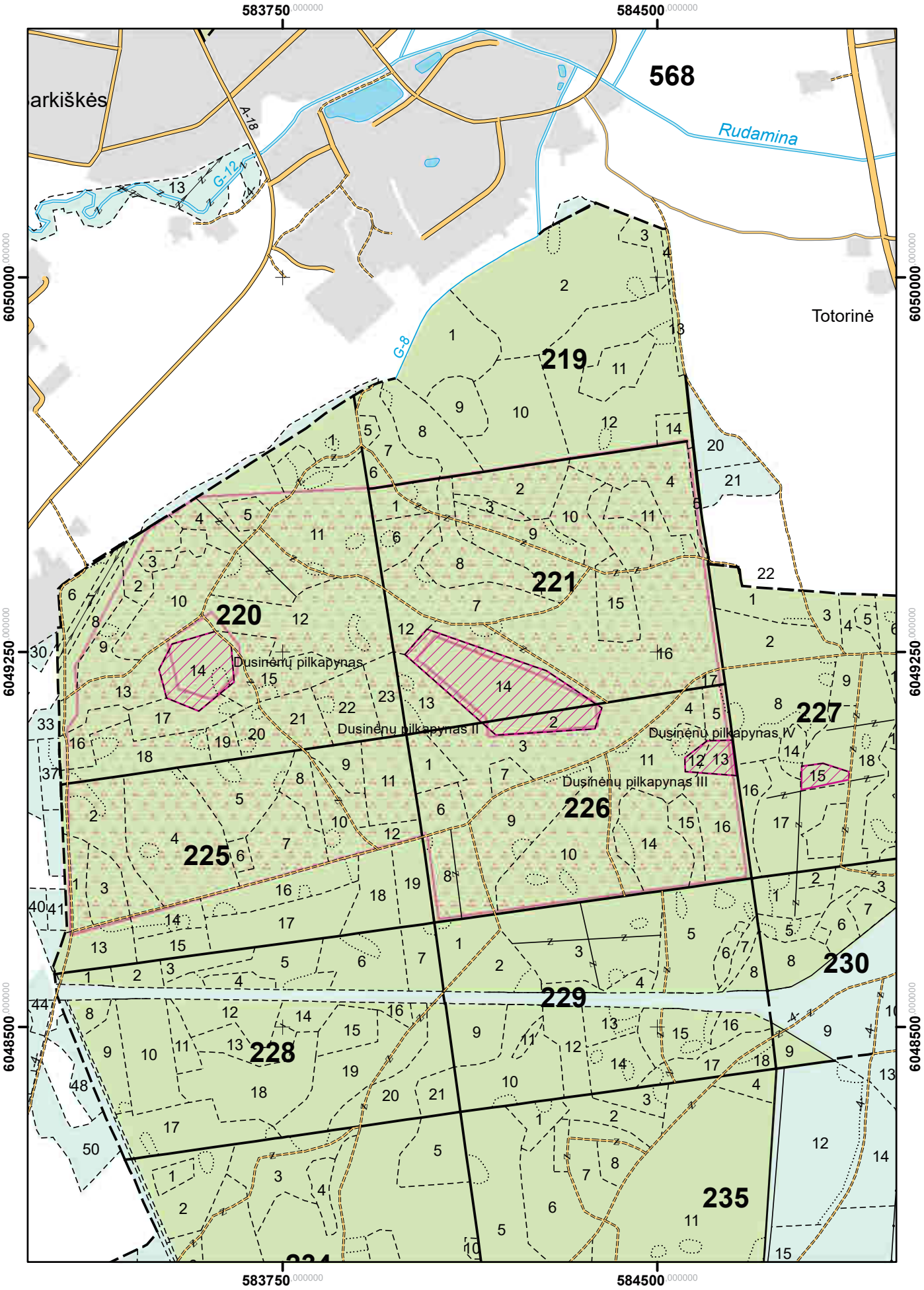

Parudaminos girininkija

M 1 : 10 000

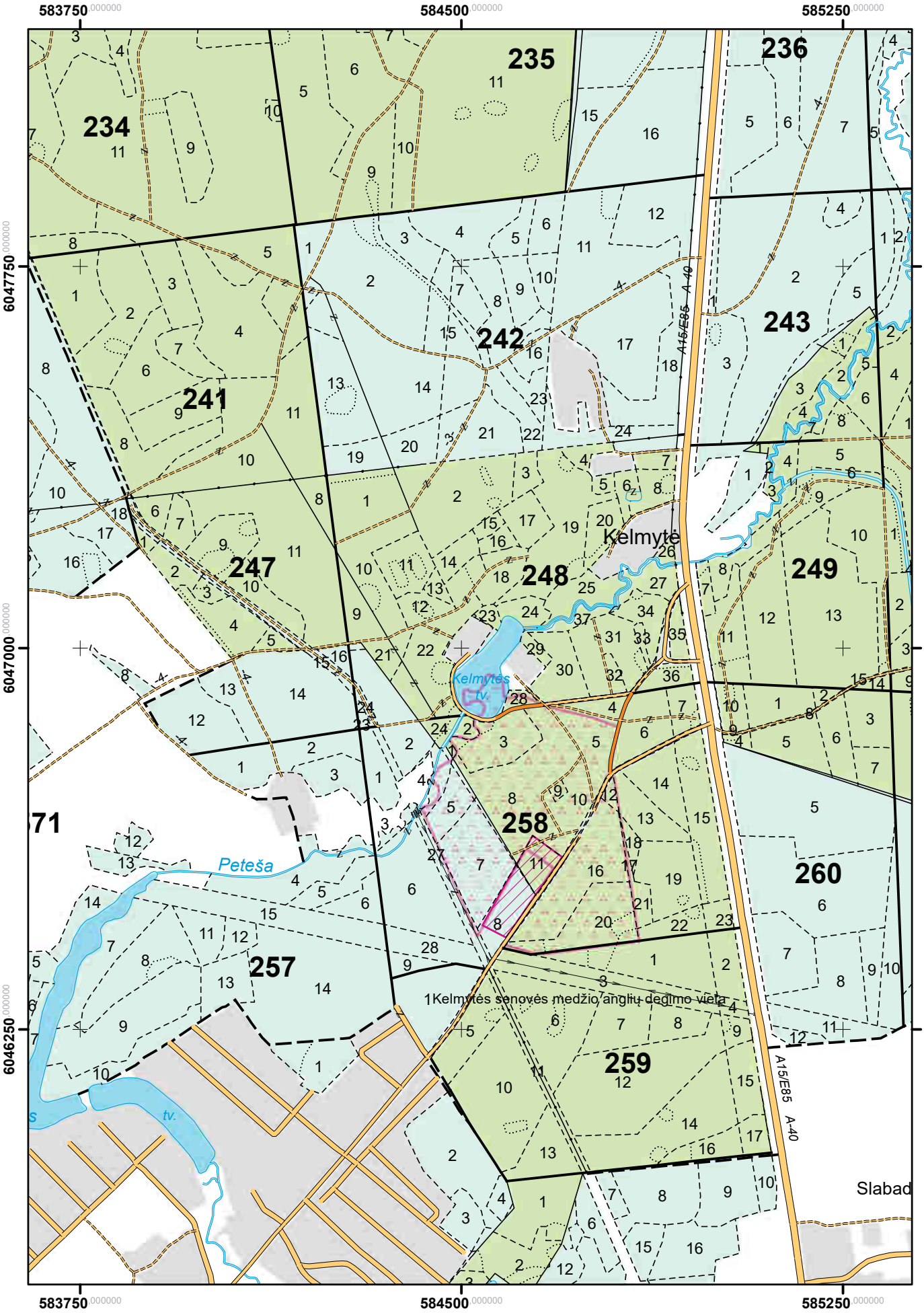

Parudaminos girininkija

M 1 : 10 000

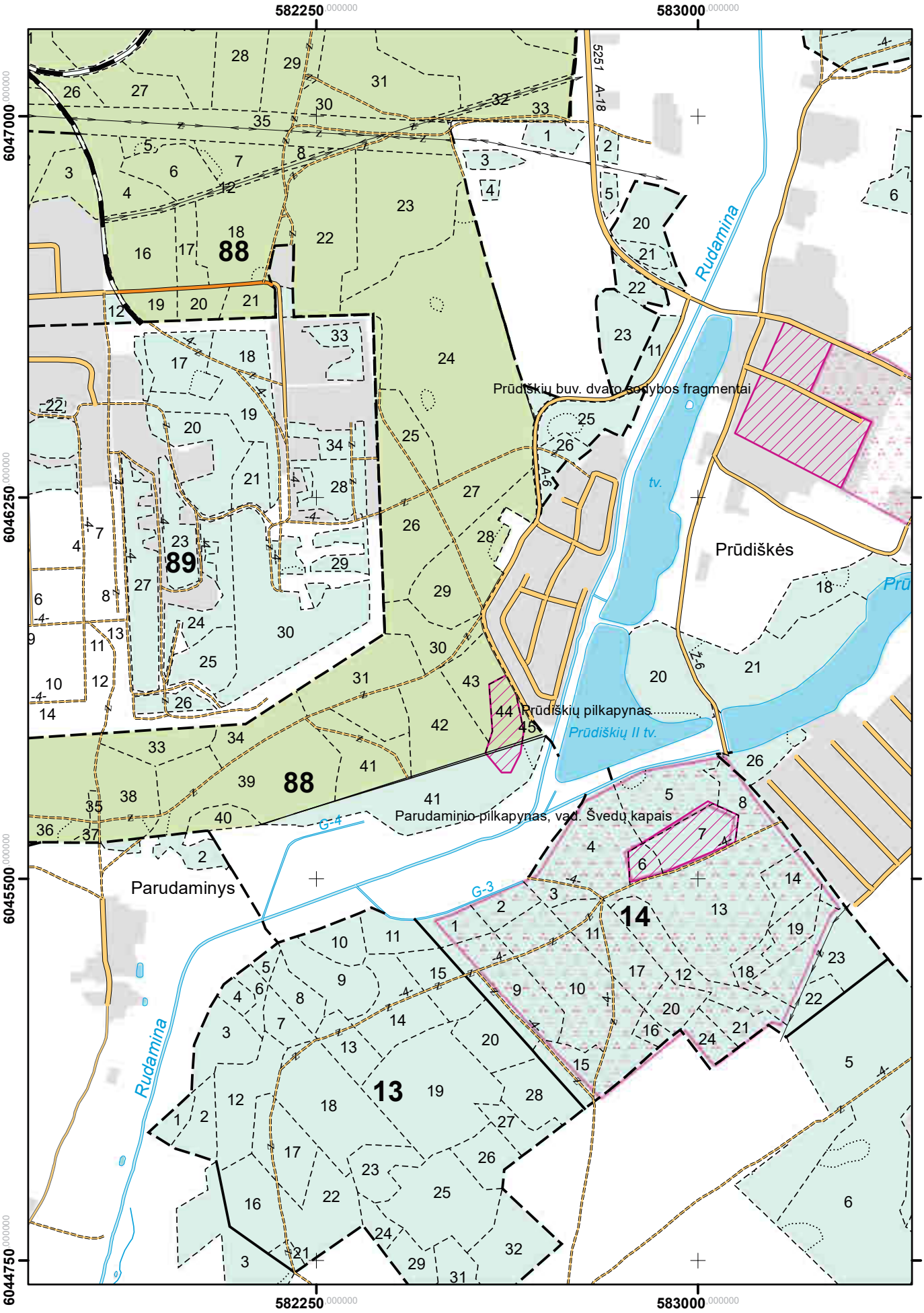

Parudaminos girininkija

M 1 : 10 000

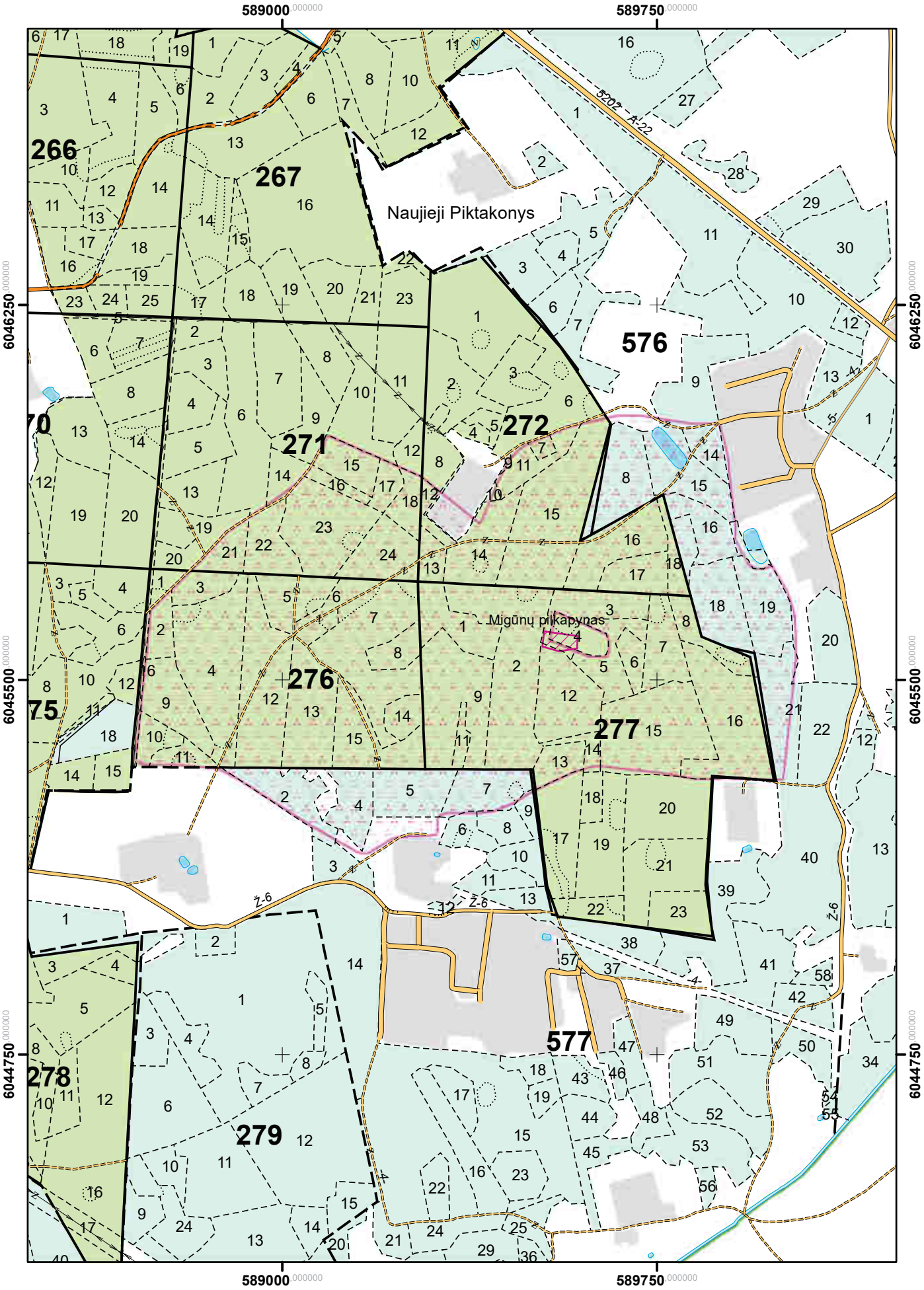

Migūnų girininkija

M 1 : 10 000

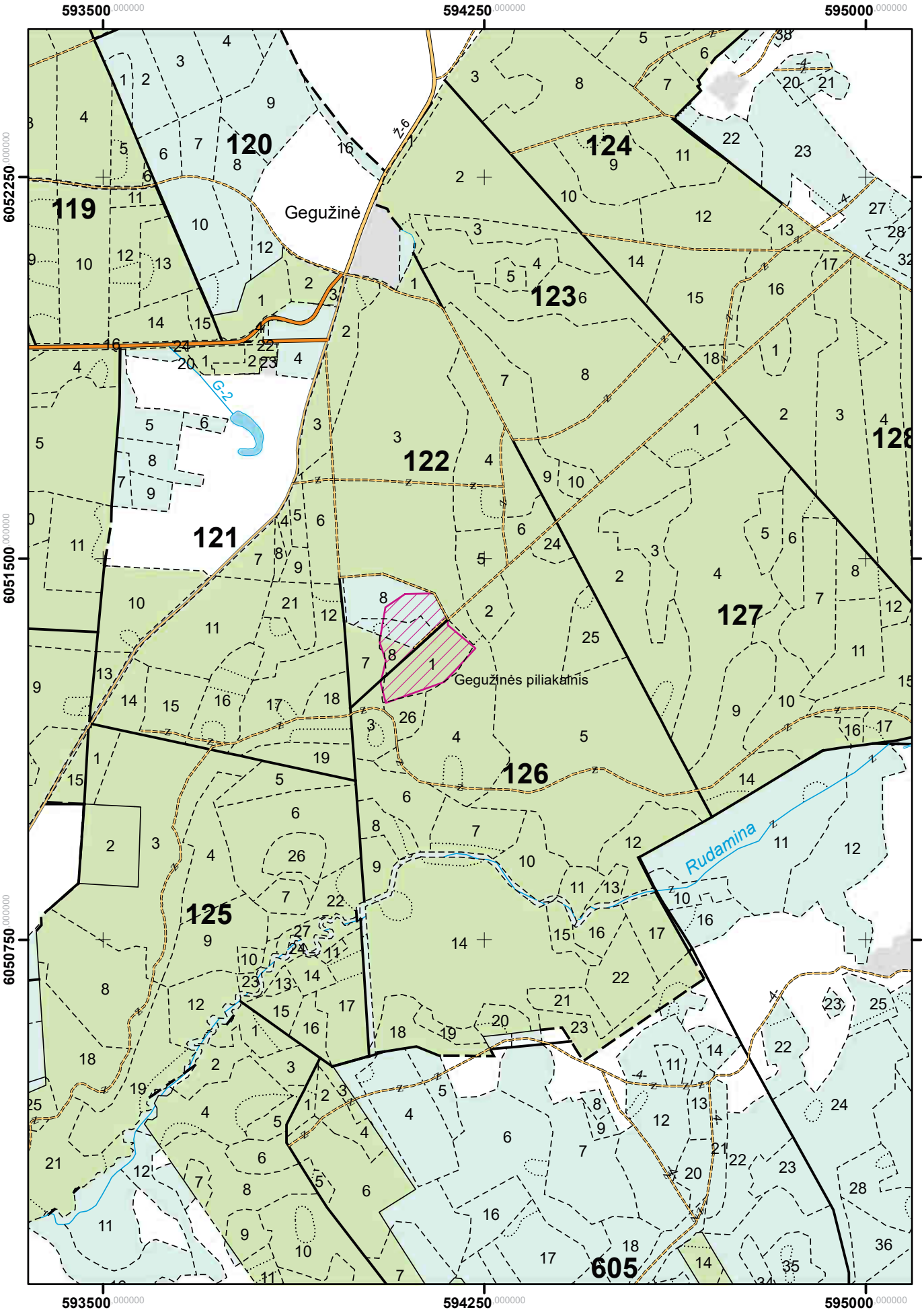

Migūnų girininkija

M 1 : 10 000

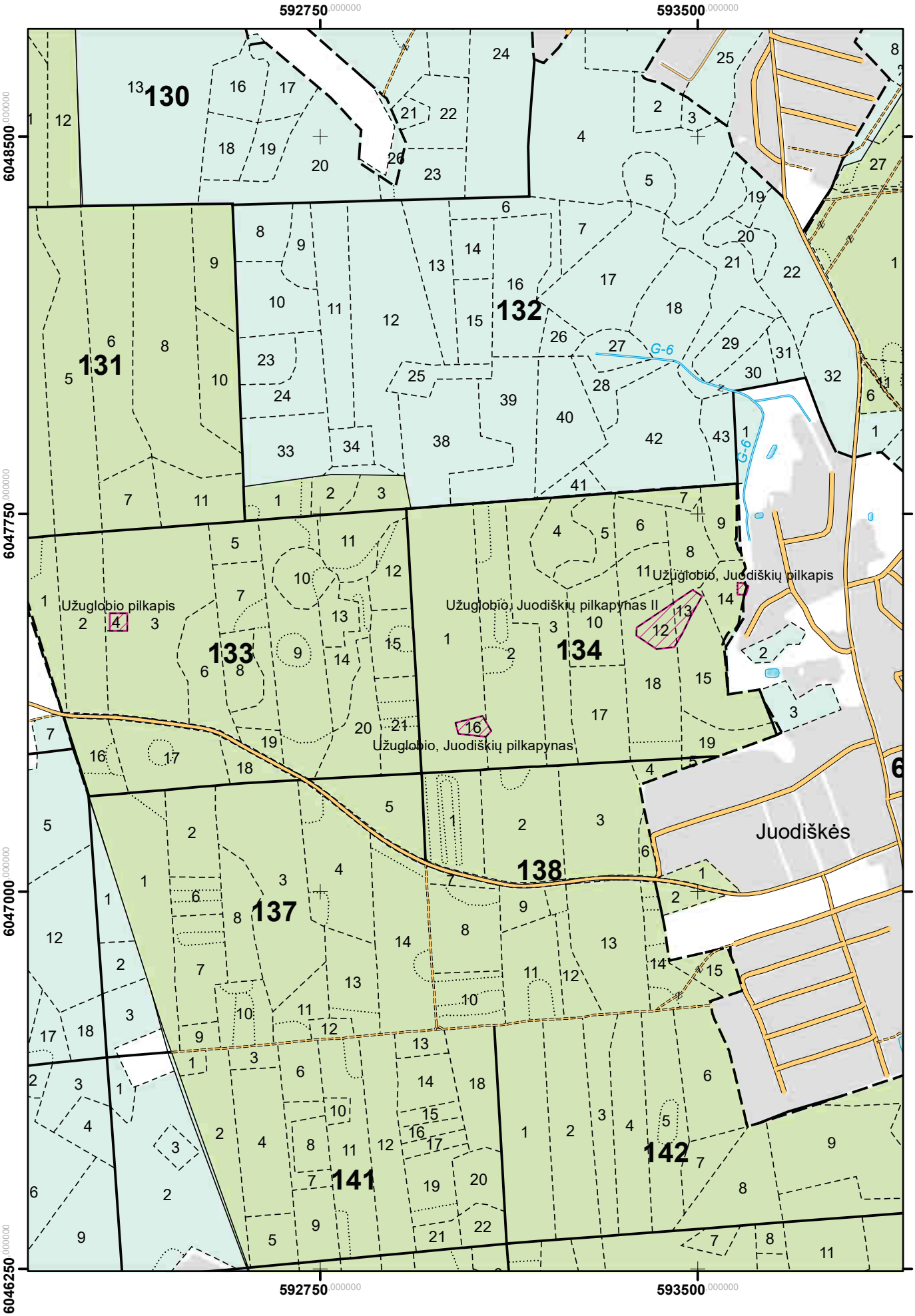

Migūnų girininkija

M 1 : 10 000

